

A 137

Handwritten signature or name

Vertical handwritten text along the right edge of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Ж. В. Чалкоровича у Београду.

О Мати, какве нигде у саставу нема!

№ 737

Домаш.

Риср II 1054/2.2/РV

ИЛЯДА И ЄДАНЪ ДАНЪ

ИЛИ

ПРИШОВЕДКЕ СОЛИМЕНИНЕ.

ПРВА СВЕЗКА.

ИЗДАО

АВРАМЪ МИЛОВАНОВИЊЪ.

У БЕОГРАДУ,

ПРАВИТЕЛСТВЕНОМЪ КЊИГОПЕЧАТЊОМЪ

1 8 5 5.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF CHARLES THE FIRST

BY JOHN BURNET

IN TWO VOLUMES

LONDON

PRINTED BY J. STURMANT

1704

У В О Д Ъ.

Надъ кралѣвствомъ *Кашмире* владаше негда краль, по имену *Тугрулъ Бей*. Онъ е имао само єдногъ сына и єдну кѣрь, кои су дивота свои времена были. Сынъ, принцъ *Фарукруцъ*, быо е младъ юнакъ, когъ е славе цео светъ пунъ быо; а дражести сестре му *Фарукнаце* надвысивале су све тадъ живуће лепоте истока тако яко, да іой се свакъ живый, као чудовишту некомъ, дивіо. Не манъ и милина душе нѣне явно е човека обчинявала, и свакій кои се само очи свое на ню бацити усудіо, тай часъ се любовомъ къ нѣой распаліо. Страсть е ова, ахъ! прежалостна имала слѣдства; ербо ій е већа часть память изгубила, или пала у нестрпельиву желю, коя ій е мало по мало изнурила.

Кадъ бы принцеца та изъ кралѣве палате у ловъ пошла, появила бы се безъ покривала на лицу. Народъ бы врвіо гомилама за нѣомъ, и высокимъ гласомъ показивао бы радость свою, погледомъ нѣнымъ проузроковану му. Она е яшила обично на беломъ татарцу съ црвенодрнимъ пегамъ; сто богато одевены робкиня на црнымъ коньма пратило ю е. И ове су робкинь быле безъ покривала на лицу, и премда су све оне быле особите лепоте, опетъ е текъ госпа нѣіова привлачила свію очи на себе. Свакій се трудіо бли-

зу къ нъой допрети, непазећи на многобройну по-
честну стражу, коя ю е свуда пратила. Залудъ
су се войници старали съ мачемъ у руци народъ
одбіяти; и ако су и тукли, и, шта више, найвеће
насртаче и убіяли, опеть се налазило по неколи-
ко несрећника, кои се нису ни найманъ тако гроз-
не смрти бояли, шта више радость су у томъ на-
лазили, предъ ногама принцезе умрети.

Краль; комъ су тако често несретни случаи,
лепотомъ кћери свое узроковани, неповольни бы-
ли, науми уклонити ю одъ погледа людій. Забра-
ни іой изићи изъ палате, да ю небы више народъ
кашмирскій видіо; и опеть лепота нѣна пукне по
целомъ истоку. Многи кралѣви буду гласомъ тимъ
намамлѣни, и наскоро чуе се у Кашмири, да су
изъ свію дворова Азіе посланици оправлѣни, да
просе принцезу. Аль пре, него што они дођу, сни
Фарукнаца санъ, кои іой све мужеве мрзкима учи-
ни. Снило іой се, као да види елена, кои се у
замки уватио; еленица га ослободи, и кадъ после
сама у ту замку падне, побегне елень место да
іой помогне.

Кадъ се принцеза пробуди, врло е уплаши
санъ овай. Она га ніе ни найманъ сматрала као
превару свое топле уображеня моћи, већъ е твр-
до веровала, да е великій *Кезая*,*) судбу нѣну къ
срцу примаюћи, показао іой, да су сви мужеве
невѣрни, кои верность жена текъ неблагодарност-
ћу наплатити знаю. У овой чрезвичайной мысли
утврђена, и у страу, да неће бити комъ годъ одъ
принцева жертвована, којі посланике башъ садъ
су у двору Кашмире очекивали, отиде крало
отцу своме. Неказуюћи му, како яко на мужеве

*) Найвећій пророкъ народа кашмирскогъ

мрзи, стане га са сузнимъ очима молити, да ю не-
уда противъ волю нѣне.

Сузе іой разжале *Тогруль Беа*. Нећу кѣри
моя, рекне іой, нећу я тебе ни нашто противъ
склоности твоє натеривати. Премда се принцезе,
као што си ты, обично удаю, да се одъ самы нѣи
у томъ совѣта и неиште, опеть ти се я *Кезаіомъ*
заклинѣмъ, да те никакавъ принць, ма онъ и на-
слѣдникъ султана изъ Индіе быо, нигда као жену
свою кући одвести неће, ако сама на то неса-
изволишь.

Принцеза успокуена овомъ заклетвомъ, кое
е важность познавала, удали се врло задовольна;
тврдо наумивши, саизволенѣ свое свакомъ прин-
цу одрећи, кои ю просіо буде.

После неколико дана приспу посланици раз-
личны дворова, и єданъ за другимъ буду на ауді-
енцію кодъ краля пуштени. Свакій е хваліо пол-
зу саюза са своимъ кралѣмъ, и преимувства прин-
ца, когъ е место заступао. Краль ій све прими
врло милостиво, покаже имъ свакояке знаке че-
сти; ал' притомъ и яви, да кѣи нѣгова сама съ ру-
комъ своіомъ заповедати има; єрбо се *Кезаіомъ*
заклео, да ю неће удати противъ склоности нѣне.
Будући да се и принцеза ни єдномъ нѣе предати хте-
ла, врате се найпосле посланици у дворове свое
натрагъ забунѣни худимъ напредкомъ путованя
евога.

Повратакъ нѣіовъ уплаши *Тогруль Беа*. Бояо
се да толики князеви, увређени неповольнымъ од-
говоромъ принцезе на освету непомысле, и про-
клинаюћи заклетву, коя ће заръ цѣло му кралѣв-
ство страотама опустошеногъ рата изложити, за-
поведи да му дойкиня принцезина дође,

„Солимено!“ рекне краль, „морамъ ти исповедити да ми є поступакъ кѣри мое врло чуданъ. Одкудъ є та мрзость нѣна спрамъ удадбе, признай ниси ли іой ты исту у глави увртила?“

„Нисамъ наймилостивіи Господине,“ одговори дойкиня, „нисамъ я ни найманъ неприятельца мужева; мрзость та принцезина єсть текъ дѣйство некогъ сна.“

„Некогъ сна!“ викне краль зачуѣнъ, „шта говоришь? — ал' нема тога, я бы было луда кадъ бы ти то веровао. Какавъ бы санъ могао тако силно и стално на кѣрь мою дѣйствовати?“

Солимена му приповеди санъ принцезинъ са свима обстоятелствама и заклучи съ речма: то є узрокъ кои нѣну, другчіє бистру, душу помрачава; она суди о мужевима по томъ єлену, и мыслиѣи, да су сви неверни и неблагодарни, одбацує свакій саюзъ, кои іой се предлагає.

Речи ове умложе стра кральвѣ, кои ніє по стигнути могао, како бы санъ єданъ кѣрь му тако сасвимъ изменути кадаръ было. — Шта ћемо садъ чинити, любезна моя Солимено, продужи далъ, чимъ бы се могло то зло уверенъ растерати, кое се у души детета мога тако тврдо укоренило? — Мыслишь ли, да є іоштъ можно паметь іой повратити?

Ако ми твоє величество, одговори Солимена, ту чести пуну бригу предати оће, то самъ у доброй надежди, да ћу ю срећно съ врата скинути.

А како ћешъ у послу томъ поступати? Запыта *Тоеруль Бей*.

Я знамъ, одговори *Солимена* силомъ пріятны приповедкій, коій садржаніє, умилно принцезу за-

бавляюћи , злу заедно мисао , кою о мушкарцима има, исчупати може. Доказиваюћи да є верны любовника бывало, заиста ћу ю непримѣтно довести до тога, да ће и могућности такође веровати, да иј јоштѣ има. Допусти ми са блуденѣмъ принцезинимъ порвати се, и я ласкамъ себи да ћу га уништожити.

Краљу се допадне планъ дойкинѣ, и ова стане вребати найзгоднѣ прилике къ извршеню тога. Будући да є *Фарукнаца* цело после подне обично съ кралѣмъ, принцемъ и свима дворянкама у великой сали проводила, гди су робови различне игре представляли, и са звукомъ свакояки свирала те слагали; зато се *Солимени* згоднѣ учини, намеру свою пре подне предузети, и заключи употребити на то време, кадъ є принцеца у купатилу. Сутра данъ текъ што *Фарукнаца* у купатило уђе, проговори дойкинѣ: Знамъ едну приповедку пуну особиты чуда; кадъ бы мы сѣйна принцецо допустила, време ти сотимъ прекратити, заиста бы те она врло повеселила.

Принцеца, може быти не толико да любопытство свое задовољи, колико да дворянкама своима радость учини, коє су ю жельно напале были, да приповедку ту саслуша, допусти *Солимени* приповедати, и ова почне:

Дрочини
Многратъ Милош
Тр. ичон

А Б У Л Ъ К А З Е М Ъ

изъ Базре, милостивый.

Сви се повестници у томъ согласую, да бы Калифа *Харунъ алъ Рашидъ* найсовершеніи свогъ века быо, као што е найсилни быо, да му велика склоность къ гнѣву и безпредѣлна суѣта нису помрачавала добра свойства. Тако е и самъ свакій часъ имао обичай говорити, да на свету нема тако великодушногоъ краля, као што е онъ самъ.

Гіафаръ нѣговъ првый Везиръ, ніе дуже слушати могао, како се самъ хвали, и усуди се едaredь противъ те обичне собствене хвале пробеседити. Светла круно! рекне онъ, Владателю земль! опрости твою робу, што се усуђуе представити да ти мало пристои, што се самъ хвалишь. Пусти нека славу твою распростиру твои поданици и страноземци; кои престоль твой обколяваю. Буди доволянъ сотымъ, што оны свакій данъ *Кезаи* благодаре, што имъ е подъ сенкомъ твоіомъ допустио, да се роде, а ови се за среѣне држе што су отечество свое оставили, те живе овде подъ скиптромъ твоимъ.

Расрѣненъ овима речма погледи *Харунъ* Везира свогъ мрачнымъ погледомъ, и запыта га познаелъ онъ кога, кои бы се съ нѣимъ у великодушію сравнити могао.

Познаемъ, наймилостивіи Господару! У граду Базри налази се младићъ, по имену *Абулъ Каземъ*,

кои премда є само простъ грађанинъ, ничимъ ма-
нѣ у већой светлости живи него кралѣви, и неи-
зузимаюћи ни Твоє Величество, ни єданъ краль
на свету нїє великодушнїи одъ нѣга.

Велика црвень покрїє Калифино лице, очи му
се зажегу одъ тежкога гнѣва. Знашъ ли, викне,
да поданикъ, кои се усуди свогъ господара пре-
зирати, смрть заслужує?

Я веговоримъ што небы истина была, одго-
вори Везиръ. Последнѣгъ путованя могъ, кое
самъ у Базру предузео, тога самъ *Абуль Казема*
видїо; быо самъ му у кући, и очи мое кое су се
на светлость сокровишта твогъ навикле, явно о-
слепити хтедоше одъ светлости нѣговы богат-
ства; а великодушїє ме нѣгово обчинило.

При овима речма *Харунъ алъ Рашидъ* нїє мо-
гао дуже гнѣвъ свой уздржати. Како се смешъ
усудити безсрамниче, рекне, єдногъ одъ мои' най-
манѣи поданика самномъ сравнївати? Алъ неће
безобразїє твоє ненаказано остати.

То рекне пакъ намигне на поглавара свое
гарде, да ближе приступи, и заповеди му везира
Гїяфара затворити. Затымъ отиде у собу жене
свое, принцезе *Зобеисе*, коя видећи разярень из-
гледъ нѣговъ сва пребледи.

Шта ти є господару мой и мужу, запыта у-
плашено, шта є то, што ти душу тако силно по-
треса?

Харунъ їой приповеди шта се мало пре дого-
дило, говорећи о Везиру своемъ съ таквимъ реч-
ма; да є *Зобеиса* изъ нѣи величину гнѣва нѣговогъ
лако извести и погодити могла, каква бы судба
овогъ верногъ слуге была, кадъ мудра княгиня не
бы о средствама мыслила, гнѣвъ калифинъ утало-

жити. Она му представи, да е нужно гнѣвъ у-
блажити, и кога у Базру послати, да се стварь
развиди, па онда да се Гіяфарь заслуженой казни
преда, ако се нађе да му е беседа лажна; ако е
пакъ напротивъ — коє она ни помыслити немо-
же — Везирь истину говоріо, то бы неправедно бы-
ло іоштъ садъ съ нѣмъ, као са злочинцемъ по-
ступати.

Беседа принцезина ублажи бесноѳу Калифи-
ну. Поволянь ми е совѣтъ твой *Зобеисо*, рекне,
и исповедамъ ти да самъ слуги таквомъ, као што
е Гіяфарь праведанъ поступакъ тай дужанъ. Іоштъ
ѳу више чинити; будући да онай, комъ бы я на-
логъ тай дао, може быти изъ пріятельства къ Ве-
зиру не бы ме истинито известити хтео; зато и-
демъ самъ у Базру, да стварь ту прораспытамъ.
Я ѳу се съ младимъ тымъ човекомъ, когъ ми ве-
ликодушіе тако яко хвале, упознати, пакъ ако ми
е Гіяфарь истину казао, благодаріяма ѳу га оба-
сути, нити ѳу я тога ради, сбогъ искренности нѣ-
гове на нѣга омрзнути; но заклиньмъ се да ѳе
животъ проиграти ако ми е слагао.

Како Калифа намеру ову предузме, таки ста-
не и о извршенію исте мыслити. Ноѳу уклони се
потайно изъ палате свое, узяши татарскогъ коня,
пође на путь, нити допусти да га ико прати, прем-
да е *Зобеиса* свакояко трудила се наговорити га,
да пратню са собомъ узме.

Дошавши у Базру сиђе се у ближайой го-
стіоници, у којой е добрый некій старина крч-
марь быо.

Дедо мой! рекне *Харунъ*, ел' истина, да у о-
вомъ граду живи младъ человекъ по имену *Абуль*
Каземъ, кой славомъ и великодушіемъ и саме кра-
лъве надвысуе?

Живи господине, одговори крчмаръ. Кадъ бы сто уста имао, и у свакима сто ъзика, то ми опетъ сви небы довольни были, исприповедати ти сва благодѣтелна дѣла, коя є онъ починію.

Будући да є касно было, *Абуль Казема* вечерась іошть поодити, а и Калифа є одпочиваня потребовао; зато легне у постелю, нешто мало найпре вечеравши.

У ютру устане врло рано, и пође проодати се по граду, докъ се сунце роди. У прооданю дошавши кодъ продавнице некогъ крояча, запыта за кућу *Абуль Казема*

Та кажи ми, одговори смеюћи се кроячъ, изъ когъ кралѣвства ты дође, — мора да ниси никадъ у Базри быо, кадъ незнашъ, гди є господара *Абуль Казема* кућа; та кућа є вѣгова болъ позната, него палата кралѣва.

Овде буде речъ дойкинь пресечена улазкомъ робкинѣ, коіой є брига наложена была, дати принцези на знанѣ, кадъ є време молитви полудневной. Како се робкиня ова появи, изиђе *Фарукнаца* изъ купалишта и стане се облачити. Дойкиня ућути, и топрвъ кадъ є сутра данъ принцеза у купалиште опетъ ушла, продужи приповедку свою овако:

Заиста одговори Калифа кроячу, я самъ страноземаць, и непознаємъ никога у овомъ граду; врло ћешъ ме обвезати, ако ми кога дадешъ; да ме къ славномъ томъ човеку одведе. Кроячъ тай часъ заповеди єдномъ одъ свои млаћи, одвести га у кућу *Абуль Казема*. Кућа є та была велика, одъ самогъ четвороуголногъ каменя сазидана. Велика врата, коя су у двориште водила, была су одъ самогъ *Ятмовогъ* мрамора. Калифа уђе у двориште, гди велико множество слугу, како робова

тако и слободняка, нађе, кои су се, очекујући заповести господара свога, са свакоякимъ играма забавляли. Онъ приступи къ єдномъ и рекне: Прияне, молю бы те да отидешъ къ господару твоємъ *Абуль Казему*, да му явишъ, да страноземаць єданъ жели съ нѣмъ говорити.

Слуга примѣти добро на *Харуну*, да то нїе простъ накавъ путникъ, кои съ нѣмъ говори, и поити одма явити господару своємъ, кои се у само двориште сиђе да госта прими, когъ за руку узме, и у богато искићену салу одведе. Овде рекне Калифа младићу, да є толико славны и чрезвычайны о нѣму приповеданя слушао, да се онъ одъ желъ познати га, дуже уздржати нїе могао.

Абуль Каземъ одговори на ову ласкаву Калифе беседу врло учтивымъ начиномъ; и понудивши га да седне, запыта, одкудъ є дошао, каквогъ є заната, и гди у Базри пребыва.

Я самъ, одговори Калифа, трговаць изъ Багдада, и пребывамъ овде у гостіоници, коя ми є кадъ самъ у градъ ушао найпре у очи пала.

После неколико магновеня, коя су у разговору провели, уђу у салу дванаестъ у бело обучены служителя носећи судове одъ агата и кристала съ рубиномъ искићене и драгоценымъ пићемъ напунѣне. За овима є ишло дванаестъ дивноокрасны робкиня, коє су ово порцеланске котарчице съ цвећемъ и воћемъ, ово златне шольице са зачинѣнымъ воћемъ найславниегъ вкуса носиле.

Служительи предложе пића своя Калифи, онъ окуси, и премда навикнуть на найдрагоценіе пиће истока, морао є признати да никадъ болъ што піо нїе. Међутымъ приспе подне и *Абуль Каземъ* одведе госта свогъ у другу салу, гди асталъ

съ найславніимъ елама у златномъ посуђу поставлѣнъ нађу. После ручка узме младићъ Калифу за руку, и одведе га у тређу салу, богатіе искићену, него пређашнѣ, гди неброено мложество златногъ посуђа, богато драгимъ каменѣмъ искићеногъ и пуногъ вина, и порцелански танѣира са свакоякимъ печенымъ тестомъ, нађу. Докъ су домаћинъ и гостъ му одъ наибольши вина пили, уђе међутимъ гласъ певаца и фрулосвирача унутра, кои вештинама своима *Харуна* у удивленѣ баце. Я имамъ, рекне у себи, удивленя достойне певаче у палати моіой, аль опеть се они съ овыма ни сравнити немогу; заиста постигнути немогу, одкудъ грађанину едномъ та блага, да у таквой слави живи.

Докъ е Калифа на гласъ еданъ пазію, кои га е милиномъ своіомъ усхићавао, изиђе *Абулъ Каземъ* изъ сале; но опеть одма дође, носећи у едной руци прутіћъ а у другой воћку, кое е стабло одъ сребра, а воће одъ рубина было. На вршку воћке стаяо е лепо израћеный паунъ одъ злата, когъ е тело амбромъ алое-водицомъ и другимъ мирисавкама напунѣно было. Онъ метне воћку предъ *Харунове* ноге, дирне потомъ прутіћемъ своимъ пауна у главу, кои се съ великомъ хитрошћу окретати стане, и као што се онъ окретао, тако су извирали мириси са свію страна изъ тела нѣговогъ, и напуне салу балсамскимъ парама.

Калифа се ніе могао довольно воћке и пауна нагледати, и еднако имъ се іошъ дивію кадъ *Абулъ Каземъ* обадрое счепа, и брзо наполь изнесе. Овай поступакъ *Харуна* яко наежи. Шта е то? помысли онъ; чини ми се да се младићъ човекъ овай неуме тако владати, као што самъ съ почетка мыслію, Одне се воћку и пауна а види да

се іоштъ съ нѣма забавлямъ, — бои се заръ да ъу искати да ми ій поклони? — Заиста ми се чини, да га є Гіяфаръ съ великомъ неправдомъ великодушнымъ назвао.

Тако є размышлявао Калифа, кадъ се *Абуль Каземъ* у салу врати, служавкомъ лепомъ као зора праћенъ. Ово любви достойно дете, у альни одъ златне матеріе обучено, коє є бисеромъ и діамантима богато искићено было, носило є чашу изъ єдногъ єдитогъ рубина изсечену, и виномъ боє багряне напунѣну. Оно се приближи къ Калифи, и поклони се предъ нѣмъ до землѣ, предлагаюћи му чашу. Калифа пружи руку, да є узме, и метне ю радостно на устне; аль, о чуда! Кадъ се напіо, и девойчету чашу предати хтео, опази да є све єднако ова пуна была; тай часъ узме є опеть, и испразни до последнѣ капльице, затимъ даде ю детету, и примѣти како съ она у томъ истомъ магновеню опеть напунила, а нико у ню ништа нелива.

Харуново удивленѣ о томе чуду было є велико, и онъ заборави у томъ воѣку и пауна. Запыта домаћина свогъ, како то бива: Господару! *Абуль Каземъ* одговори, ова є чаша посао некогъ старогъ мудраца, кои є све тайне естества познавао. При овима речма узме дете за руку, и изведе брзо изъ сале. Поступкомъ овимъ разярєнъ Калифа рекне: Овай є младићъ заиста съ ума сишо; доноси ми сва своя чудовишта и незамолѣнъ зато одъ мене, и кадъ види да волю имамъ тима дивити се, а онъ онда брже болъ съ нѣма напољ. Ималъ штогодъ луђе и непристойнїе? — Чекай Гіяфаре научићу я тебе, да болъ о людма судишь.

Нїє знао шта да о домаћину овомъ мысли, и

стане доста зло о нѣму судити, кадъ алъ ето ти му и трећи путъ домаѣина у салу. Девойка у богатомъ оделу, бисеромъ и драгимъ каменѣмъ обасута ишла є за нѣимъ. Алъ веѣма ю є дичила лепота нѣна, него драгоцености одѣла нѣногъ. Калифа се наѣе у чуду, видеѣи толике силне дражести. Она се поклони са страхопочитаніємъ предъ нѣимъ, и све веѣма и веѣма га є обчинявала, што му се ближе приближавала. Онъ іой заповеди сести. У тай ма зовне *Абулъ Каземъ* роба, кои драгоцену фрулу, одъ алойногъ дрвета са слоновимъ костима, сандаловимъ и црнимъ *) дрветомъ извезену донесе и лепой робкиньи преда. Ова почне тако вешто свирати, да є *Харунъ*, кои се у свирки разумевао, у усхиѣенію свомъ викнуо: О како є славна судба твоя млада човече, како ти се яко завидити може, найвеѣи кралѣви света, и самъ Господаръ правоверный нїе тако среѣанъ као ты!

Абулъ Каземъ видеѣи како му є сивно гостъ девойкомъ обчиеѣнъ, узме ову за руку, и изведе изъ сале. Новъ гнѣвъ за Калифу; у мало што га нїе изгрдїо; алъ опеть стегне се, и кадъ му се домаѣинъ опеть брзо врати, разговарао се съ овымъ до заода сунца. Садъ рекне *Харунъ* младићу: О великодушный *Абулъ Каземе* читаво самъ збунѣнъ угостѣенѣмъ, коє самъ кодъ тебе нашао; допусти ми да се удалимъ, и тебе опеть теби самомъ и среѣи твоіой оставимъ. *Абулъ Каземъ*, нехотеѣи га ни нашто принуѣавати, поклони му се наймилїймъ начиномъ, и намѣри нѣговой непротивеѣи се, испрати га до врата дворишта, и замоли за опроштенѣ, да га нїе тако сивно дочекао, као што є онъ заиста заслужио.

Допуштамъ, рекне Калифа идуѣи у гостиони-

*) das Ebenholz.

цу, да *Абуль Каземъ* кралѣве сѣиношѣу надвысуе; аль што се великодушїя тиче, ту има везирѣ мой врло неправо; ербо ел' ми найманѣй даракѣ гостбїне учинїо? Та нисамъ ли довольно ясно показао, како ми се красна воѣка, чаша, дете и девойка особито допадаю, и мое удивленѣ могло бы га заиста обвезати, да ме е съ єдномъ барѣ одѣ тїй стварїй понудїо. Нема тога; човекѣ оваї єсть богатѣ хвалища; нѣгова єдина радость єсть богатства своя предѣ очима страноземаца разастирати; текѣ да суети и гордости своїой задоста учини. Управо реѣи: онѣ є сѣянѣ тврдица; нити могу *Гїяфару* игда опростити, што ми є тако лагао, и мене са овымъ човекомъ успоредїо.

Тако зло-о министеру своемъ мыслеѣи уѣе у двориште гостїонице. Има шта и видити! Каколи се удиви, кадѣ овде мложество свилены понява опази, драгоцене шаторе, много слугу, робова и слободняка, коня, мазгїй, камила, и покрай свега тога воѣку съ пауномъ, лепо оно дете съ чашомъ и умилву фруле — свирачицу.

Слуге падну пред нѣимъ на землю, и целому-дренымъ начиномъ преда му девойка завитакѣ свиленогѣ папира, на комъ є, кадѣ га є размотао, ове речи нашао: „Може быти, о драгїй и любви достойный госте, да ти нисамъ све чести кое ти пристое, указао; зато те молимъ заборави погрешке кое самъ, примивши те, учинїо, и немой ми те срамоте нанети; да ми ове мале поклоне, кое ти шальмъ, натрагѣ пошлѣшь. Што се воѣке, пауна, детета, чаше и робкинѣ тиче, све є то было твоє како си показао да ти се допада; ербо стварѣ коя се гостима моима допада, престає быти моя, и одма бьва нѣово иманѣ.“

Калифа прочитавши писмо ово, съ тымъ вѣѣма се великодушїю *Абуль Казема* удиви, што є пре

зло о ньму судію. Иляду, иляду благослова на Гіяфарову главу! Ньму благодарити имамъ, што самъ изъ казни достойногъ заблуђеня изчупанъ. О *Харуне!* нехвали се више, да си найславніи и найвеликодушніи одъ свію людій; єданъ између поданика твои надвисію те є. Аль, продужи далъ къ себи дошавши, како є то могуће да простъ грађанинъ такве поклоне чинити може? Требало бы да самъ га пытаю, гди є тако велика богатства нашао. Нисамъ добро урадію, што се нисамъ о томъ извѣстію. Но нећу се у Багдадъ вратити, докъ ствари той на край неизиђемъ. И то такође оћу да дознамъ како може у кралѣвинама, надъ коима я владамъ, такавъ човекъ быти, кои славніе живи него я самъ. Морамъ га опетъ поодити, и дотле довести, да ми одкріє, коимъ є путемъ до тако грдне среће допрео.

Єдва чекаюћи да любопытство свое насити, остави свое нове слуге у гостіоници, и врати се одма къ младомъ томъ човеку. Како съ ньимъ на само буде, повикне таки гласовито: О великодушный *Абуль Казиме!* поклони, кое си ми послао, тако су драгоцени, да се боимъ, милостоводушіє твоє злоупотребити, ако ій примимъ. Допусти да ти ій натрагъ пошлѣмъ, и усхиђенъ угостіенѣмъ твоимъ у Багдаты поитимъ, да славу и великодушіє твоє високо и ясно приповедамъ и проносимъ.

О господине! одговори младићъ са милостивимъ лицемъ, имамъ заиста узрокъ, да се тужимъ на несрећногъ *Абуль Казема.* Морао ти є койгодъ одъ мой' постака неповолянъ быти, кадъ поклонє мое одбацуєшь; небы ми тако на жао чинію, кадъ бы самномъ задоволянъ было!

Нема тога, одговори Калифа, небо ми є сведокъ, да самъ усхиђенъ добротою твоію; аль су

дарови твои врло драгоцени; они далеко надвысую поклоне кралѣва, и ако се смемъ усудити казати ти, што мыслимъ, тако требало бы да штедливѣе съ богатствама твоима поступаешъ, и да у памети држишъ, да ће се она изцрпити.

Смеюћи се одговори *Абуль Каземъ*; особито ми є драго о господине, да поклоне мое неодбациуешъ, за казнити ме збогъ погрешке кою самъ заръ спрамъ тебе учиню. Да те на то принудимъ да поклоне мое примишъ, морамъ ти казати да свакій данъ, и то јоштъ веће чинити могу, а да притомъ ни мало ми тежко непадне. Видимъ добро да се речма овима моима дивишъ; али ће удивленѣ твоє престати, кадъ ти све чудне живота могъ догађає приповедимъ; а то ти морамъ учинити.

При овима речма уведе *Харуна* у салу, ияду пути богатѣе искићену, него пређашне. Златне велике кадјонице испуњавале су воздухъ сладкима мирисима. У зачелю сале узвышенъ стаяо є великолѣпанъ столъ одъ сувога злата; дивно извезена понява висила є о степенима нѣговима до доле. Калифа нѣе постигнути могао, — да є у кући грађанина; чинило му се да є кодъ могућнѣгъ краля, негъ што є самъ. Младићъ га понуди, да на столъ седне, самъ пакъ посади се покрай нѣга, и почне повесть живота свогъ овако:

Отацъ мой быо є ювелиръ у Каиру; име му є было *Абделацциъ*. Имаюћи превелика блага уплаши се зависти и тврдоће султана египетскогъ, зато остави отечество свое, и пресели се у Базру, гди се наскоро съ единицомъ найбогатѣгъ трговца ожени. Я самъ єдатыи плодъ те женидбе быо, и будући самъ после смрти родителя мои и отчинство и материнство наслѣдио, постанемъ до-

ста богатъ. Но было самъ vrlo младъ, и милуюћи славно живити, а знауюћи да имамъ одкудъ мою издашну ћудъ или болъ рећи, мою раскошность задоволявати, живіо самъ у тако великомъ излишеству, да самъ се за не пуно три године свега иманя могъ очистио. После тога, као свакій, кои се невалялогъ владаня свогъ кае, кадъ касно буде, станемъ свакояке добре планоне извјати.

После сјayne роле, кою самъ у Базри изиграо, намыслимъ да жалостне мое дане на другомъ месту проводимъ; ербо ми се чинило да ћу неволю мою предъ непознатимъ очима лакше сносити моћи. Тако продамъ кућу мою, последнѣ што ми е заостало, и здружимъ се съ некимъ карваномъ трговачкимъ, съ коимъ у Музель а после и у Дамаскъ отидемъ, одавде пакъ, прешавши пустыню арабску, доћемъ преко брда Фараона у великій Каиро. Красота кућа и великолѣпіе Мотеа особито ме обузме. Опоменемъ се, да е овде *Абделацциъ* рођенъ; уздисаи продру ми крозь прси; а потокъ суза изъ очію. Отче мой! станемъ тужити у себи, о да видишь сына твогъ у сожалења достойномъ станю нѣговомъ у ономъ истомъ граду, гди е теби зависти достойна срећа цветала, колика бы жалость твоя была!

У тако смућене мисли удублѣнъ, мутіо самъ тамо амо, и доћемъ на прибрежіе Нила, за палату султанову, на кое прозору появи се млада госпа. кое лепота знаменита ми се учини. Постоимъ, даю промотримъ. Она то примѣти и уклони се. Будући да се тоноћ приближуе, а я іошъ безъ конана, поћемъ тражити га.

Ніе ми до спаваня было; госпа ми е та не-престано предъ очима была. Таки осетимъ, да ми се већъ у срце подкрала. Богъ бы дао, ре-

кнемъ, да є видіо нисамъ, или да ме она примѣтила ніє, небы у тако луду любовь къ ньой пао, да самъ се дуже радости той предати могао, сматрати ю.

Сутраданъ у ютру наѣмъ се опеть подъ прозоромъ; али се у надежди преваримъ — она се непояви. То ме врло опечали, но незадржи да и сутра опеть подъ прозоръ неотидемъ. Садъ будемъ среѣнни, госпа се появи, и видеѣи како ю жельно сматрамъ, викне на мене: Несмысленый, заръ незнашъ да є мушкарцина забранѣно, подъ овима прозорима стаяти? Бежи брзо; ако те стража султанова ту наѣе пропао си.

Место да се одъ речій овій уплашимъ, и таки бежати станемъ, паднемъ лицемъ на землю, и опеть се подигнувши, рекнемъ: Опрости о найлеша! Я самъ страноземаць и непознаемъ обичає кайрске; али да ій и познаемъ, дражести бы ме твоє натерале, да противъ нѣи поступамаъ.

Чекай само продрзльивче! рекне она, идемъ робове звати, да продрльивость твою казне. То рекне па изчезне, и я помыслимъ да є разярена моіомъ продрзльивостѣу заиста отишла да буну учини.

Чекао самъ да ме оружани нападну; али више забунѣнъ лютиномъ моє госпе, него самомъ нѣномъ претнѣомъ, єдва ми є и на умъ пасти могло, у каквой самъ опасности. Сасвимъ полагаано вратимъ се у моє пребывалиште. Како ми є ова ноѣь страшна была! Яка грозница, буріомъ чувствованя мои пороѣена, спопадне ме, и бади у найсвирѣпів фантазіє.

Найпосле опеть ми се утиша крвь жельомъ госпу мою опеть видити, и надеждомъ милости-

віє примлѣнь быти. Залућенъ страстѣу моіомъ, отрчимъ одма сутраданъ опетъ на прибрежіє Нила, и станемъ на мое старо место. Млада госпа дође на прозоръ како ме опази; но погледъ іой є тако суровъ быо, да самъ се савъ задритао.

Шта несрећниче! рекне она, и после претивъ мое опетъ смешъ овамо доћи? Бежи безтрага одъ ове палате! Изъ сожаленя іоштъ єдаредъ ти кажемъ, да ћешъ заиста погублѣнь быти, ако се тай часъ неуклонишъ. — Та шта те може задржати овде? продужи она далъ после малогъ ћутаня, видећи да неодлазимъ; дркћи, дрзкій младићу громъ є близу, кои ће те сдружкати.

При овима речма, коє бы заиста свакогъ манъ залюблѣногъ наговориле быле, погледимъ, и немислећи да се съ места уклонимъ, съ нѣжнимъ очима на ню, и одговоримъ: можешъ ли помислити, о најлепша одъ свію створеня, да се несрећникъ, кои тебе као неко божество почитує, смрти бои? Ахъ радо се мрти предаємъ, ако съ тобомъ живити несмемъ.

Добро, одговори она, кадъ башъ на томъ стоишъ, а ты иди садъ у градъ, и доћи довече подъ мой прозоръ. Съ овима речма отиде брзо съ прозора, и остави мене у удивленю, любви и сласти утоплѣна. Кадъ самъ се дотле строгимъ заповестима госпе непокорнымъ показивао; то лако знати можешъ, да самъ имъ се садъ, кадъ ій є тако срећанъ додатакъ осладіо, радо и весело покоріо. У надежди да ме радости очекую, заборавимъ неволю мою. Немогу се више на судьбу мою тужити, рекнемъ садъ у себи; срећа ми даде данасъ више него што ми є игда одузела. Отидемъ кући и станемъ се китити и мирисавкама мазати.

Настане ноћъ. Помыслимъ, време є поћи кудъ ме любовь зове. По помрчини отидемъ къ пала-

ти, гди о прозору уже свезано нађемъ. По овомъ се успужемъ горе. прођемъ крозь две собе, и уђемъ у трећу, драгоценымъ посуђемъ украшену. На средъ собе стаяо е сребрнъ столъ. Мени ніе до драгоцености, кое су се ту блистале, было: го-спа ми е само очи привлачила. О господине мой! такве е дражести было, као да е естество у ед-редъ показати тело, да му е можно штогодъ савршено створити, или да ми моя упалъна уобра-женя моћ ніе допустила, на любезници недоста-такъ какавъ примѣтити; — доста да самъ лепо-томъ нѣномъ небесномъ више него игда обчинѣнъ быо. Она ми рекне, да се на столъ попнемъ, са-ма пакъ седне узъ мене, и запыта ме ко самъ. Я іой сасвимъ простодушно приповедимъ житіе мое, и примѣтимъ, да ме е съ великимъ пазенѣмъ слу-шала. Учини ми се, да се станѣ мое срца іой ко-сне; и то сажаленѣ знакъ краснодушны мислїй, са свымъ ме учини најлюблѣнїимъ одъ свою людїй. О красносрдечна рекнемъ. колико су ме случаєви несрећнымъ учинили, опетъ самъ завиђеня а не сожеля достоянѣ, ербо су се страдања моя срца твогъ дотакнула.

Мало помало пустимо се у нѣжанѣ разговорѣ, кои е она съ великомъ душе бистриномъ водила. Исповеди ми, да, ако е она мени, кадъ самъ ю ви-дію, срце обузела, и сама се уздржати ніе могла, радо ме сматрати. Будући, продужи далѣ, да си ти мени казао, ко си ты; то небу да и ты дуже у незнаню будешъ, коя самъ я. Мени е име *Дардана* родила самъ се у *Дамасу*. Отаць ми е было везиръ кодъ краля, кои и садъ тамо влада, и звао се *Беруцъ*. Будући да е слава господара нѣговогъ и благо државе непрестано му жица, по којой е дѣ-ла своя управляо, была; зато му сви кои нису ед-наки съ нѣимъ мислїй были, неприятельи постану;

такo, да найпосле краля противъ нѣга подигну. Несрећный *Беруицъ* служивши много година верно, буде изъ двора отпуштенъ, кућа кою є на краю града имао, буде му садъ прибѣжиште. Ту се текъ съ моимъ воспитаніемъ забавляю. Но, ахъ! недоживи те радости, плодове труда свогъ уживати, и умре пре, негъ што ми се годиве детинства наврше.

Мати моя текъ што види, да є отаць мой затворио очи на вѣки, претвори све у готовъ новаць, и продавши немилосрдна и мене такође некомъ робова трговцу, отиде съ младымъ некимъ човекомъ у Индію. Трговаць тай одведе ме међутимъ съ многима другима девојкама, коє є куповао у Каиро. Овде насъ обуче у найдрагоценіе одело, и мысливши, да насъ тако монарху представити може, одведе насъ у велику салу гди є султанъ на престолу свомъ седію. Мы станемо єдна за другомъ пролазити испредъ краля, кои се, кадъ мене опази, у усхићенъ пасти чинію. Сиђе се съ престола, и приближивши се къ мени, рекне: О како є лепа, какве су ове очи, каква ли уста! Приятелю мой, рекне тргову, одъ како ми робове продаєшь, іоштъ ми оваку лепоту довео ниси; ништа се съ девојкомъ овомъ сравнити не може, нити могу овакву любви достойну красоту довольно ти исплатити.

Одъ радости вамъ себе, и већъ врло залюблѣнъ, заповеди да се трговцу гдна сума исплати, и одпусти га съ другима робкиняма. После тога зовне поглавара надъ еунухама и рекне му: *Кайдкабире!* води сунце ово у одлучено пребывалиште. *Кайдкабиръ* учини по заповести, и доведе ме у ове собе, коє су найдрагоценіе у целой палати. Текъ што овде дођемъ, таки ми приступи више стары и млади робкиня; гдикое одъ нѣи има

ле су фруле, у којима су врло вешто свирале. Све ми оне кажу, да су одъ султана послате мени на службу, и да ће све могуће чинити, за придобити благоволенѣ мое. Мало часъ пооди ме и султанъ, кои ми любовъ свою у најживљимъ израженіама изяви. Мои нескусни одговори о стварма, које су ми сасвимъ нове биле, увеличаю му јоштъ више страсть. Тако я брзо постанемъ Фаворит-султанка. Све робкињѣ, које су се за доста лепе држала, за моћи се достоинству томе надати, падну у ревниву бесноћу, и неможешъ помислити, колико и каквы су оне начина за ове три године, одъ како самъ овде, употреблявале, да ме на зло наведу. Али я тако на себе пазимъ, да имъ е злоба досадъ суетна была. Нисамъ то зато чинила, као да бы станѣ мое за врло срећно држала; ербо я султана немогу миловати, нити самъ толико честолюбива, да ме сѣйность живота могъ заслепи, већъ мило ми е текъ гледајући, како соревнивке мое све употребляваю, да ме упропасте, па нај-последѣ свагда посрамљене буду. Ову малу суету морамъ девојки опростити. Нѣјова ми мука више чини радости, него любовъ султанова. Морамъ до душе признати, да е султанѣ любви достојанъ човекъ; али, было то да любовъ одъ насъ независи, или, да е освоєнѣ срца могъ за тебе чувано, доста да си ты првый човекъ, кои ми се допада.

За награду тако повольне ми исповести, која ми се срећу мою савршеномъ учинити видила, съ клетвомъ обећамъ лепоу *Дардани* вечиту любовъ и верность. Страсть моя дотакне се срца нѣногъ. Но као што се срећи то допада, несрећнога съ обманљивымъ надеждама врати, стане неко у тай истый ма, кадъ самъ у нѣжной радости руку мое любезне на уста моя притиснуо, на вратима неко яко лунати. Мы се обоє уплашимо; ахъ, небо!

рекле *Дардана* полагаю, издани смо, проналисмо!
То е самъ султанъ на вратима.

Да е уже по комъ самъ се попео, о прозору
собе висило, у којой смо были, лако бы се спа-
сти могао; но несреће моє! Султанъ е већъ у
соби быо, крозь кою самъ дошао быо. Ништа ми
друго остало нїе, него подъ столомъ сакрити се,
докъ е међутимъ *Дардана* врата отворити отишла.

Султанъ, за којимъ су различни црни еунуси
са буктињама у рукама ишли, уђе са беснымъ по-
гледомъ унутра. Несрећнице! викне, какавъ е чо-
векъ кодъ тебе? Виђенъ е, како е по ужету ова-
мо успузао се; уже е јоштъ о прозору везано,
Дардана нїе ни речице къ оправданю свомъ про-
говорити могла; стра нѣвъ быо е довољна испо-
вестъ кривице нѣне. Свуда некъ се тражи, да про-
дрзљивацъ тай освети мојой неумакне.

По заповести стану еунуси свуда завиркива-
ти, нађу ме брзо, и одвуку предъ ноге султана.

Кунавицо една! Викне овај, колика е твоя про-
дрзљивость. Заръ Каиро нема за тебе жена до-
ста, да ни саме палате моє поштедити ниси мог'о?

Ј нисамъ манъ уплашенъ быо, него султанка.
Мало нисамъ у несвестицу пао. Мыслимъ, кадъ
бы се теби тай истый случай у Багдаду догодіо,
и славный те *Харунъ алъ Рашидъ* у свомъ сераилу
дочепао. опрости ми о господине, ово сравњива-
нѣ, и ты бы може быти у тако станѣ пао. Лежао
самъ предъ ногама султана, нитъ самъ друго што
очекивао него смръть. Онъ извуче мачъ, и хтеде
ме нѣимъ лупити; но нека постара мулаткиня за-
држи га одъ тога. Шта ћешъ то? Господару, ре-
вне му она; нескверняви руку томъ поганомъ крв-
лю. Кукавице те незаслужую да имъ земля теле-

са прими, ербо су се усудили, еданъ противъ высочества твога згрешити, а друга те изневерити. Заповеди, да се у Ниль баце, некъ рибама рана буду. Султану се допадне совѣсть овай, и еунуси баце насъ обадрое съ прозора куле, узъ кою е Ниль теко, у реку.

Премда онесвѣщенъ падомъ, опеть будући да самъ быо вешть у пливаню, допремъ брзо до обрежия съ оне стране. Избегнувши тако велику опасность; опоменемъ се опеть *Дардане*, кое учини те смртный стра заборавимъ. Любовь надяча опасность. Скорчимъ опеть у реку, и поитимъ низъ отокъ воде. Колико ми е помрчина допуштала, потрудимъ се разликовати предмете на површности, да бы тело мое любезнице нашао, што самъ тако жельно тражіо, и осећаюћи да изнемогавамъ, морао самъ се натрагъ вратити, за сачувати животъ, когъ самъ залудъ на коцку метнуо.

Нисамъ могао сумняти да ніе Фаворитка животъ у реки изгубила, и будемъ неутѣшимъ да самъ я узрокъ смрти нѣне постао. Горко плачући рекнемъ: Безъ мене, безъ мое несреѣне любви іоштъ бы живила лепа *Дардана!* — Зашто самъ у Каиро дошао, кадъ самъ знао, да е несреѣна прилеплива болестъ, као што ово любви достойно створенѣ жертвомъ нѣномъ постаде: — животъ у Каиру буде ми збогъ овогъ несреѣногъ и грдногъ случая мрзакъ, и поѣмъ путемъ у Багдадъ.

После неколико дана путованя предъ вече, приспемъ подъ едно брдо, за коимъ е великій градъ лежао. Санъ ме яко нападне, и я се на трави подъ лишѣмъ богатогъ дрвета успавамъ. И башъ су предсказивале прве зраке сунчане новъ данъ, кадъ не далеко одъ мене чуемъ слабъ яукъ

и уздисанъ, кое ме пробуди. Брзо скочимъ, и поитимъ къ оной страни, одкудъ е стениаъ долазило. Ту видимъ човека, кои е мотикомъ яму-копао. Сакриємъ се за шушанъ, да га сматрамъ, и видимъ да е ископавши яму, нешто у ню метнуо, после ю опеть земльомъ изравнио, и затимъ отишао. Међутимъ е већъ и свануло, и я се приближимъ да видимъ, шта е то было. Избацимъ землю ту опеть, и нађемъ великій одъ платна цакъ, сасвимъ крвавъ у комъ е младо неко женско было, кое се чинило као да башъ садъ последній свой издисай пушта. Альине нѣне, премда су са свимъ искриваљне были, ясно су сведочиле, да е одъ великогъ рода была. Коя свирѣпа рука, рекнемъ ужасомъ и сожаленѣмъ напунѣнъ, кои се то нечовекъ усудио, ову любви достойну госпу оставити? — Небо е убицу тогъ казнило! — Госпа кою самъ за мртву држао, чуе мое речи, и проговори слабачкимъ гласомъ: О муамеданче! буди милостивъ и помози ми; любавио къ створителю твою и великомъ пророку преклинѣмъ те, дай ми капъ воде, да жећъ угасимъ, коя ме мори. — Отрчимъ таки къ извору, и напунимъ чалму мою водомъ. Донесемъ іой, она се мало напіе, отвори очи, и погледа на мене.

О младићу, рекне она, когъ е само божество за спасеніе мое послало, потруди се крвь ми зауставити; мыслимъ, да ми ране нису смртоносне. — Поврати ми животъ, па се нећешъ каяти.

Раздеремъ чалму и неку часть альина мои, и кадъ іой завиємъ ране, почне она далъ беседити: Крунити благодаріе твоє, однеси ме у градъ, и нађи ми лекара, да ми ране залечи.

Одрости лепа госпо, одговоримъ, я непознаемъ никогъ у овомъ граду; ако ме ко запыта, од-

кудъ ми убіена девойка на леѣи, шта мыслишь да одговоримъ? — Реци, одговори она, да самъ ти сестра; а за друго небрини се ни мало.

Упртимъ госпу на леѣа, однесемъ ю у градъ, и уѣемъ у гостіоницу, гди одма заповедимъ да се постеля намести. Пошлѣмъ затимъ по лекара, кои іой ране превіѣ, и увери ме да нису опасне. После мѣсець дана излечи се сасвимъ.

Како се опоравляти почела, заиште мастила и артіѣ, и напише писмо, преда ми га и рекне: Иди тамо гди се трговци скупляю, запытай за *Махіяра*, подай му ово писмо, узми шта ти онъ даде и брзо се натрагъ врати. Однесемъ писмо *Махіяру*, кои га са великимъ пазенѣмъ прочита, полюби га са особитымъ страхопочитанѣмъ, и метне га на свою главу. Затимъ донесе две велике кесе съ дукатима и преда ій мени. Я ій узмемъ, и вратимъ се къ госпи, коя ми наложи пребывалиште наѣи. Како ово наѣемъ, преселимо се обое тамо. Текъ што се овде наместимо, напише она и друго писмо на *Махіяра*, кои ми четири кесе съ дукатима даде. На заповѣсть госпе купимъ драгоценна одеда за ню и себе, и неколико робова за службу нашу.

Мене су у куѣи држали за брата госпоиногъ; а и живіо самъ съ нѣомъ тако, као да самъ іой заишта братъ быо, премда е она врло лепа была. Мени е текъ *Дардана* у мозгу была, нити самъ на нову любовь мыслию, више пути хтео самъ одъ госпе ове отиѣи, но она ме е свагда молила, да ю неоставимъ. Чекай младый човече, говорила бы она, іоштъ ми е за неко време нужна помоѣ твоја. Скоро ѣу ти казати, ко самъ, и надамъ се да ѣу ти услуге, кое си ми учинію добро наплатити моѣи.

Тако останемъ све еднако кодъ нѣ, и чинію самъ изъ єдногъ текъ добросердечія, све штогодъ є искала. Колико ме є любопытство морило, узрокъ убиства нѣногъ сазнати, опеть ю нисамъ могао никако дотле довести да ме у томъ задовољи. Могао самъ, колико самъ годъ хтео, о преѣашной судби нѣной започиняти, она бы свагда о томъ дубоко ѣутала.

Иди, рекне ми єданпуть, давши ми пуну кесу дуката, иди, и потражи трговца *Намарана*, кажи му да намеравашъ матеріє купити, и ако ти више таковы покаже, избери неколико, плати му безъ свакогъ ценканя; поступакъ твой съ нѣимъ нека буде савъ врло учтивъ и любезанъ; пакъ ѣешъ ми донети матеріє.

Пропытавши за Наранову куѣу, уѣемъ у продавницу нѣгову, и наѣемъ ту младогъ човека, кои є особитогъ лепогъ стаса, кврчаве косе и црнъ као да є одъ црногъ дрвета быо. Имао є прекрасне ободце о ушима, и велике діаманте на свима прстима. Заиштемъ одъ нѣга матеріє; онъ ми іѣ много изнесе. Три ми се найбільъ допадну, онъ ми яви цену, и я му изброимъ новце. Матеріє дадемъ робу, да замномъ носи, опростимъ се съ трговцемъ моимъ врло пріятельски, и вратимъ се къ моіой госпи.

После два дана даде ми ова опеть кесу съ дукатима, и наложи да опеть къ *Намарану* отидемъ, и нове матеріє (штофова) купимъ. Но незаборави, дода къ томе, да ти се ценкати ніє слободно. Штогодъ заиште плати му одма.

Како ме младый трговаць у своіой продавници опеть опази, и я му кажемъ, зашто самъ дошао, таки разастре предаме своє найдрагоценіє и најлепше матеріє. Промотримъ неке, кои су ми

се допали, и кадъ до плаћаня дође, бацимъ кесу мою на асталь, и рекнемъ *Намарану*: узми колико хоћешъ, трговаць буде моимъ подашњимъ поступкомъ усхићенъ. Господине! рекне ми, былъ ми кои данъ ту честь указати хтео, да ми на обѣдъ доћешъ?

Съ драге волъ, одговоримъ му я, и ако ти е повољно, то може сутра бити. *Намарану* буде одговоръ мой особито повољанъ и мю, и я се вратимъ кући.

Кажемъ госпи да ме е *Намаранъ* на обѣдъ позвао. Она чувши ово, буде ванъ себе чисто одъ радости. Немой заборавити, рекне ми она, отићи му, пакъ онда нѣга за другій данъ на обѣдъ позвати. Кажи му само, да и ты нѣга такође у твоємъ дому угостити желишь; а моя ће брига бити, изреданъ ручаяъ зготовити.

Нисамъ знао, шта да о отой радости госпоиной мыслимъ, кою ми е показала, Видіо самъ до душе, да планъ некакавъ има; али нисамъ могао продрети у нѣга. Отидемъ дакле сутраданъ трговцу, кои ме пріятельски прими, и најлепше угости. Пре нег' што се растанемо, кажемъ му гди е мое пребывалиште, и измолимъ одъ нѣга обећанъ, да сутра данъ кодъ мене руча.

Онъ не пропусти доћи ми. Обоица седнемо за богато постављный асталь, и проведемо цело после подне покрай чаша. Госпа се нив хтела при ручку появити, сакривши се врло брижљиво, мени пакъ наложивши, да трговца забавлямъ, и да му недопустимъ да се кући у вече врати. Тако га я цело вече, премда се онъ врло затезао, задржимъ, и пиенъ наше непрестане до поноћи. После одведемъ га у собу, гди е за нѣга постеля намештена была, а самъ отидемъ у мою собу. Легнемъ

на постелю, и заспимъ; али се нисамъ дуго насла-
ђавао спаванѣмъ. Наскоро пробуди ме госпа. У
ѣдной руци имала є буктиню, а у другой мачъ.
Младый човече! викне, устай и оди, да видишь тво-
га госта, како у неверной крви своіой плива.

Уплашенъ скочимъ съ постелѣ, обучемъ се
брзо, и пођемъ за господомъ у собу торговчеву. О-
пазивши несрећногъ торговца мртва на постели,
рекнемъ: О свирѣла! шта си урадила, како си
могла тако црно дѣло учинити, и зашто мене ору-
дїемъ бесноће твоє изабра?

Туђине! одговори она, неузнемируй се зато,
што си ми помогао, *Наларану* осветити се. Онъ є
невера, и ты га нећешъ жалити докъ злочинства
нѣгова чуешъ, кадъ ти кажемъ, да є онъ узрокъ
мои страданя, коя ћу ти садъ приповедити. Я самъ
кѣи краля овога града. Ёдаредъ идући у явна
купалишта, видимъ *Наларана* у продавници нѣго-
вой. Лепота нѣгова обчини ме, противъ вољъ мое
свудъ ме в лице нѣгово гонило. Осетимъ да га
любимъ, и станемъ давати съ почетка моя чувство-
ваня. Представимъ себи, како є неслична племе-
ну момъ таква склоность, и поуздамъ се да ћу ю
разсуђенѣмъ побѣдити. Но преваримъ се, и лю-
бовъ надяна гордость мою. Постанемъ неспокой-
на, почнемъ одъ желѣ венути, неволя моя растла
є одъ дана на данъ, и тако паднемъ у болестъ, у
коіой бы безъ сумнѣ умрла была, да нїє дойкиня
моя, коя є знаке болести мое болѣ, него лекари
разумевала, узроку нѣномъ у трагъ ушла. Лепымъ
начиномъ дотле ме доведе, те іой исповедимъ, да
є право подозренѣ нѣно, и кажемъ іой, како ме є
несрећна та страсть споцала, и да ми безъ *Нала-
рана* нїє можно живити.

Станѣ мое дотакне се срца нѣногъ, и она о-
бећа ми страданя моя засладити. Заиста нађе на-

чинъ те єдаредъ увече младогъ тогъ трговца, у женскомъ оделу у сераиль уведе, и мени у моимъ собама представи. Шокрай радости што га видимъ са усхићенѣмъ примѣтимъ и то, да е онъ велику срећу у томъ полагао. Неколико дана држала самъ га потайно у соби мојој, после га дойкин्या моя срећно опетъ изведе изъ сераила. И тако преобученъ почесто ме е поодио.

Єдаредъ ми се уврти у главу, да и я нѣга поодимъ. Тела самъ му изненада радость ту учинити, и напредъ ми е душа одъ веселя играла, да ће га та безсумнѣна мое прекомерне любви сведочба у усхићенѣ бацити. Изиђемъ ноћу изъ палате крозъ нека потайна вратаоца на страни, за која самъ знала, и поитимъ у нѣгову кућу, коју ми ние было трудно наћи, єрбо самъ ю идући у куналиште добро упамтила. Куцнемъ на вратима, робъ и зиђе да отвори, и запыта ме, ко самъ и шта ћу. Я самъ, одговоримъ му, млада жена изъ града, и желимъ съ господаромъ твоимъ говорити.

Онъ е садъ у дружству, одговори ми робъ, и забавля се съ другимъ некимъ женскимъ лицемъ; доћи сутра.

При речи „женскимъ лицемъ“ осетимъ, да ме е соревнѣивость спопала, тако, да самъ ванъ себе была. Явно побеснимъ, и место да се натрагъ вратимъ, прођемъ силомъ у нутра у салу, која е осветлѣна, и као што ми се учини, за неко торжество приправлѣна была. Ту опазимъ трговца съ некомъ лепомъ младомъ девојкомъ при асталу. Пили су оба двоє и певали любовне и сладострастне песме. То видећи нисамъ могла лютину мою уздржати, паднемъ на девојку и изударамъ ю, што самъ више могла. Убыла бы ю была, да се ние

врата дочепала и утекла. Нисамъ само на соревнѣв-
ки моіой срце искалила; у страшной осветожеднѣи
моіой нисамъ ни Намарана поштедила.

Онъ падне предъ мене на колена, и молеѣи
опроштєня, стане се клети да ми никадъ више не-
веранъ быти неѣе. Найпосле у мири ме. Попу-
стимъ на молбу нѣгову, поверуемъ заклетви нѣго-
вой, и шта више, дадемъ се наговорити да съ
нѣимъ пиемъ, онъ дотле ме доведе да ме е опію.
Како ме невера та у станю томъ виде, стане ме
бости ножемъ. Онесвестѣена паднемъ, и онъ по-
мысли, да самъ мртва. Метне ме у цакъ и на
своимъ леѣима изнесе ме ванъ града на оно место,
гди си ме ты нашѣо. Докъ ми е гробницу копао,
доѣемъ опетъ къ себи, и станемъ стєнати; но онъ
место да се умилоствив, или баръ то свирѣпо ми-
лосрдіє учини, да ме са свимъ у мртви, пре него
што ме закопа, осеѣо е као нечовекъ ту ѣавол-
ску радость, живу ме саранити.

Што се *Махиара* другогъ трговца, комъ си
писма моя носію тиче, то е трговаць сераила.
Явила самъ му, да ми треба новаца, и сообштила
самъ му мой чуданъ случай съ молбомъ, да га ни-
комъ некаже, докъ се сасвимъ неосветимъ.

Ето ти младиѣу могъ житія! зато га раніє ни-
самъ приповедати хтела, да те не бы сумня или
безвремено сожаденѣ зауставило, да ми жертву
мою недоведешъ. Неверуемъ да ѣешъ садъ одѣлу
момъ зло судити; шта више, ако си непріятель
злочинства, морашъ ме зато хвалити, да самъ то-
лико храбости имала, те самъ неверно срце люби-
могъ негда *Намарана*, пробола. Како сване оти-
ѣиѣемо заедно у кралѣву палату. Мой ме отаць
страстно милує, исповедиѣу му грехъ мой, и онъ
ѣе ми га заиста опростити, и тебе благодарїяма
претоварити.

Нећу Принцезо, одговоримъ іой, нећу я ништа за избавленіє твоє. Небо ми є сведокъ, да се некаемъ што самъ те избавію, али самъ, исповедамъ ти, у правомъ очаянію, што самъ освети твоіой тако удесно послужію. Ты си поверенъ мое на зло употребила, учинивши ме участникомъ злочинства. Да си ми наложила, честь твою на благороданъ начинъ осветити, радо бы животъ мой за тебе жертвовао.

Да, господине, продужи *Абуль Каземъ* беседу свою, премда самъ признавао, да є Намаранова казнь праведна, опеть самъ се врло каяо што самъ га на смрть домамію. Тай часъ оставимъ Принцезу, и презремъ сва обећаня нѣна. Пре негъ што сване отидемъ изъ града. Кадъ зора заплави опазимъ карванъ трговаца, кои су на ливади лежали. Дођемъ къ нѣима, и будући да су они, као и я, у Багдадъ ишли, здружимъ се съ нѣима.

Здраво приспемъ у градъ тай, но безъ сваке помоћи. Одъ новаца быо є самъ сасвимъ чистъ; одъ целогъ прећашнѣгъ иманя мста текъ ми є єданъ дукатъ заостао, кои променемъ у ситно, и накупуемъ бизам — ябучица, сладкогъ сасафраса, босилька и ружица. Свакій данъ одлазіо самъ некомъ трговцу, кодъ когъ су се многи дворяни и други люди скупляли, и нудіо самъ ій моимъ еспапомъ изъ котарице. Овай избере ово, онай оно; еле самъ я покрай мале те трговине мое доста прилично животарити могао.

Єдаредъ кадъ самъ по обичаю кодъ трговца тогъ господу съ цвећемъ нудіо, сећаше у углу сале некій стараць, кои, будући да га нисамъ еспапомъ моимъ нудіо, зовне ме: Пріяне! а зашто и мене као и друге еспапомъ твоимъ непонудишь? Заръ ме неброишь међу поштене люде, или мыс-

лишь да ми у кеси нїе новца? Опрости господару, одговоримъ, веруй ми да те нисамъ ни спазіо. Све што имамъ, стои ти на служби, нити иштемъ зато одъ тебе плаће. Сотимъ предамъ му котарицу мою. Онъ узме єдну бизам — ябучицу, и понуди ме да покрай нѣга седнемъ. Посадимъ се а старецъ стане ми ияду питаня предлагати; између други запыта ме, ко самъ и како се зовемъ?

Немой, одговоримъ му, искати да любопытство твоє задовољимъ; то бы ми само позледило ране, коє є мелемъ времена єдва залечивати почео.

Речи ове, или болъ рећи, гласъ коимъ самъ ий изговоріо, заустави старца, те ме нїе хтео више испытивати. Почне о другима стварма беседити, и после дугогъ разговора, уставши да иде, извади свою кесу, и стисне ми у руку шесть дуката.

Штедрота ова, коіой се надао нисамъ, удивиме; єрбо найвећа господа коима самъ котарицу мою предлагао, нигда ми ни *єдногъ* дуката дали нису. Нисамъ знао, шта да о старцу овомъ мыслимъ. Сутра данъ доћемъ опетъ на то место, и наћемъ старца већ у свомъ ћошку. Данасъ ми нїе было онъ последњи, и чимъ самъ га угледао, поитимъ му съ моіомъ Котарицомъ. Онъ узме нешто мало босилка, и понудивши ме да седнемъ, стане ме озбильски гонити, да му житіє моє приповедимъ. Садъ нїе већ было можно, одрећи му то. Исповедимъ му случає живота могъ, и кадъ свршимъ приповеданъ моє, рекне онъ: Я самъ трговацъ изъ Базре; отца самъ ти врло добро познавао. Нити имамъ деце нити надежде, да ћу ий кадгодъ имати. Ты ми се допадашь, тебе у синовлявамъ. Сыне мой! Утѣши се, страданя су твоя прошла; у мени си нашао богатіегъ отца, негъ што ти є *Абдела-цицъ* было, и кои те неће манъ любити.

Найживль благодаримъ старцу, и поѣмъ съ нѣмъ. Онъ ми заповеди, котарицу и цвѣће бацити, и одведе ме у велику куѣу, у коіой є подь наймомъ пребывао. Ту ми покаже собе, кое ѣе мое быти, и пошлѣ ми таки робове на службу. На заповестъ нѣгову донесу ми се богате альине. Живіо самъ у таквой сѣйности, као да ми Отаць іоштѣ нїе умро, и као да никадѣ у нужди быо нисамъ.

Кадѣ є трговаць овай свршіо послове, кои су га у Багдаду задржавали, то єсть, кадѣ донешене еспапе свое све распрода, поѣмо обоица путемъ у Базру. Прїятельи мои, кои су надежду веѣъ изгубили, да ѣе ме кадгодѣ више видити; зачудесе, чувши да ме є человекъ кои є за найбогатїегѣ трговца у Базри држанѣ, усыновіо. Све самъ чивіо, да се старцу момъ омилимъ, благодарность моя врло га є веселила. *Абуль Каземе!* говоріо бы ми често, мене усхиѣує онай часѣ кадѣ самъ тебе у Багдаду нашао; єрбо заслужиєшь мою любовь и све, што годѣ тебе ради чинимъ.

Ова нѣгова више него отеческа нѣжность, кою ми є указивао, тако ми є у срдцу была, да никадѣ нисамъ ни помыслио да ю на зло у потребимъ нити оно што му є радость причинявало, трудіо самъ се и саму мисао му ногаѣати, и место да у веселой младежи дружетва тражимъ, никадѣ готово одѣ нѣга нисамъ одступіо, текѣ да му последиѣ дане старости усладимъ.

Найпосле разболе ми се благодѣтель, нитѣ су га веѣъ лекари подиѣи могли. Осетивши да му се край живота приближіо, одпусти све около стое ѣе, а самогѣ мене задржи, и рекне ми: Време є сыне мой да ти важну тайну одкриємъ. Кадѣ бы се иманѣ мое само у богатствама, коя у овой куѣи видишь, состояла, то бы ти одвеѣъ средню среѣицу

оставити мыслию; ербо сва богатства коя самъ за живота мога стеко, премда су за єдногъ трговца знатна и велика, незначе ништа спрамъ сакривеногъ блага, кое ъу ти одкрити. Неѡу ти казати, кадъ є, одъ кога є, и каквимъ в начиномъ ту дошло; ербо и самъ незнамъ; само ми є то познато, да га є мой деда на смрти своіой отцу момъ одкрио, овай опеть на смртной постельи своіой мене о томъ известіо. Но морамъ ти совѣтъ некій дати, и молимъ те, пази добро, да га лакомыслено не презрешъ. Ты си одъ природе милостивъ; кадъ се у станю наѣшъ, склоности твоіой угаѣати, расточи ѣшъ блага твоя. Туѣине ѣшъ славно дочекивати, кадъ те пооде, съ поклонима ѣшъ іѣ претоваривати, и свакомъ благодѣянія чинити, кои помоѣ одъ тебе заиште. Поступаѣ тай, кои бы мени врло по вољи быо, кадъ се небы на твою несреѣу клоніо, быѣе узрокъ пропасти твоє. У такой ѣшъ сѣйности живити да ѣшъ зависть господара Базре или лакомство нѣговы везира раздражити, те ѣе на ту сумню пасти да сакривено сокровиште имашъ, и свеколико чинити да га одкрио, пакъ ѣе ти га отети. Да несреѣи той на путь станешъ, валя да се по момъ примѣру владашъ; я самъ свагда као и отаць мой и деда, трговину мою водіо, и благомъ моимъ наслаѣавао се да никоме у очи пасти нѣе могло. Мы никадъ толико на єдаредъ издали нисмо, да бы се светъ томе за чудити мого.

Обеѣамъ благотвору момъ да ѡу по мудрому примѣру нѣговомъ поступати. Каже ми на комъ є месту сокровиште скривено, и дода къ томе, да колико ми се годъ богатства, коя ѡу ту наѣи, велика чине, опеть грдну величину нѣову довольно себи представити немогу. Како великодушный стараць издаче, и я као нѣговъ єдитый наслѣдникъ,

последнѣ дужности справѣ нѣга испунимъ, узмемъ сва иманя нѣгова, одѣ кой ѣ кућа ова частица, подѣ свою руку, и поитимъ сакривено сокровиште видѣти. Исповедамъ ти, о господине, да самъ се тако томе, опазивши га, удивію, као што се никадѣ у животу чему годѣ зачудію нисамъ. Ако ніе неизцрпимо, то ѣ опетѣ заиста тако грдно, да не знамъ, како бы га изцрпію, ма ми Богъ и много дужіи животѣ поклонію него другима людма. Тако и немислећи обећанѣ, добротвору момъ дано испунити, распространимъ блага моя посвуда. Тежко има когѣ човека у Базри, кои до садѣ благодѣяніе какво одѣ мене получію ніе. Кућа ми ѣ свакомъ отворена, кои ме потребуе, и свакій изѣ нѣ задоволянѣ и утѣшенѣ отиде. Зарѣ значи, блага имати, кадѣ га дирнути несмешъ? И могулъ га болѣ употребити, него кадѣ съ нѣимъ несребнимъ людма помажемъ, туѣине драговольно дочекуемъ и славно животѣ проводимъ.

Свакѣ живый мыслию ѣ да ѣу опетѣ по другій путь осиромашити. Кадѣ бы *Абулъ Каземъ*, говорау люди, сва блага владателя правоверны имао, сва бы расточію. Мало по мало стану се сви чудити, видећи, да послови мои, место да у найманьи непоредакѣ падну, шта више, одѣ дана на данѣ све веѣма цвѣтаю. Нико постигнути ніе мого, како самъ мого иманѣ мое умложавати, расточаваюћи га.

Сяянѣ животѣ мой постане тако великій да се завистѣ противѣ мене побуди, као што ми ѣ добрый старина мой напредѣ іошѣ казао. Пукне гласѣ по граду, да самъ благо ископао. Више ніе требало, да ми се лакоми люди на вратѣ попну. Надгледатель внутрене безбѣдности пооди ме. Я самъ, рекнеми *Дарога* и дошао самъ да те пытамъ,

гди сокровиште то лежи, кое ти туможность дае, да тако славно живишь.

Ово изненадно питанъ тако ме забуни, да му нисамъ одма одговорити могао. *Дарога* заключи изъ забуне мое, да гласъ, кои се о мени разнео, истинитъ быти мора; но место натериваня да му кажемъ гди ми е сокровиште, рекне ми: Господару *Абуле Каземе!* я се по званію момъ владамъ као паметанъ човекъ; учини ми поклонъ, кои е достоянъ, да ми езикъ свеже, пакъ ти се обећавамъ, да те заиста нећу издати.

Колико иштешъ? Запытамъ га. Я самъ, одговори ми, съ десетъ дуката на данъ задоволянъ.

То е мало, рекнемъ радостанъ, даваћу ти стотину. Дођи само свакій данъ или свакогъ месеца овамо, мой ће ти Представникъ суму уредно плаћати.

Дарога буде штедротомъ моіомъ усхићенъ. О господару, рекне, желіо бы да си ияду сокровишта ископао. Наслађавай се богатствомъ твоимъ у миру, никадъ те ваше у притяжанію ньіовомъ узнемири нећу. — Узевши велику суму напредъ, отиде одъ мене.

Мало затимъ зовне ме Везиръ *Абулфата Васхи* къ зеби, и пустивше ме у свою собу, почне говорити овако: Чуо самъ младый човече, да си велико сокровиште ископао. Знашь да пета часть Богу припадлежи; морашъ ту Кралю предати. Исплати дакле ту пету часть, а друге четири остаю ти на миру.

Господине! одговоримъ му, исповедамъ ти да самъ нашао сокровиште; али ти се притомъ и великимъ Богомъ, кои е насъ едногъ као и другогъ створио, заклинѣмъ, да ти га нећу одкрити, ма савъ

на комадиће изсеченъ быо. Но обвезуемъ ти се да ѣу ти свакій данъ иляду дуката давати, ако ми се обећашъ, да ме нећешъ дирати после.

Абулфата буде исто тако задоволянъ, као и *Дарога*, и пошлѣ самномъ верногъ слугу, комъ представникъ одъ сокровишта могъ одма тридесетъ иляда дуката исплати за првый мѣсець.

По свой прилици боюо се Везиръ, да краљ *Базре* непрочуе, шта се међу нама двоицомъ догодило и зато помысли, да ће најболѣ быти, да му самъ приповеди. Краљ га съ пазенѣмъ прѣслуша, стварь му се учини труда достойна, на край ой изићи, и пошлѣ по мене. Смеюћи се прими ме, и рекне: Младый човече! зашто ми непокажешъ сокровиште твоє? Заръ ме за тако неправедногъ држишъ, да ѣу ти га отети?

Господине! одговоримъ, животъ Величества твогъ нека буде тако дуги, као векови; али одкидай ми съ усіянимъ клѣштама месо съ костію, я неѣу казати гди ми є сокровиште. На то ѣу пакъ пристати, да ти свакій данъ две иляде дуката у *благайницу* твою плаћамъ. Ако нећешъ то примити и мыслишъ, да є болѣ убити ме, а ты заповедай, животъ є мой у твоимъ рукама, и я самъ готовъ пре све муке паклене претрпити, него *любопытство* твоє задовольти.

При овима речма погледи Краљ на Везира, и запыта га за совѣтъ. Господине! рекне овай, сума кою ти дає, тако є знатна, да саму ню ископанымъ сокровиштемъ именовати можешъ. Одпусти младогъ човека тогъ кући, некъ у обичной сѣйности своіой живи, само некъ се стара речъ точно држати, кою ти є дао.

Краљ прими совѣтъ везиревъ, и одпусти ме врло умилно. Одъ тогъ доба плаћамъ по уговору.

коє нѣму, коє пакъ Везиру и Дароги сваке године коє превозилази миліонъ и шесть стотина иляда дуката. — Тое о господине што си знати желію, и неѣшь се више ни поклонима, коє самъ ти послао, ни свему другомъ, што си кодъ мене видію, чудити.

Кадъ *Абуль Каземъ* приповедку свои чу єдны догаѣая сврши, рекне *Калифа*, непобѣдимомъ жельомъ да сокровиште види, заузеть: Єли могуѣе, да на свету таквогъ сокровишта има, коє штедрота твоя за кратко време не бы изцрпити могла? Немогу то веровати, и ако сотимъ сувише одъ тебе искао небы, молю бы те, Господару, да ми сокровиште покажешъ; свачимъ на свету, чимъ се заклетва ненарушимомъ чини, заклео бы ти се, да поверенѣ твое небы на зло употребію.

Сына *Абделаица* узнемири желя *Калифина*. Жао ми є господине, одговори онъ, да те є та желя напала; єрбо ю само подъ врао неприятнимъ уговорима испунити могу.

Што му драго, рекне *Харунъ*, были уговори тій ма какви, я имъ се подвргавамъ безъ сваке противности.

Морамъ ти, одговори *Абуль Каземъ* очи свезати, ты ѣешь иѣи за мною безъ оружія и голоулавъ, я ѣу те пакъ водити съ голымъ мачемъ, готовъ да те съ иляду смртны удараца ранимъ, ако законе господине погазишь. Знамъ добро, да се то несмысленость съ мое стране звати може, што тако лако желію твою удоволявамъ; но веруемъ искреной твоіой заклетви, нити ми є икакво неприятно чувствованѣ познато, него госта незадовольна изъ куѣе одпустита.

Калифа понови молбу свою, и *Абуль Каземъ* задовольи му любопытство но съ овимъ додаткомъ:

То неможе одма бити; остани преко ноћь кодъ мене, па кадъ сви домаћи мои спаваю, доћи ћу онда по тебе у твою собу, и одвести ћу те на место, на кое ићи желишъ.

При овима речма викне слуге своје, и при светлости многи' боштаны свећа, које су робови у златнымъ свећняцыма, на раменима носили, одведе Монарха у сјайну собу, а самъ отиде у своју. Робови свуку *Харуна*, метну га у постелю и у дале се, оставивши му кодъ кревета више главе и ниже ногу ужежене свеће. Одъ кой в мирисавый восакъ пріятанъ мирисъ распростирао.

И немислећи о спаваню, немирно е чекао *Абуль Казема*, кой му у помоћ дође. Сви мои домаћи, рекне, поспали су; дубоко ћутанъ царствуе у кући мојој. Садъ ћу ти сокровиште мое показати, ако га јоштъ видити желишъ, и уговорима се подвргавашъ, кое самъ ти предложю.

Ајде да идемо, одговори Калифа уставши, готовъ самъ ти слѣдовати, и заклинѣмъ ти се Створителѣмъ рая и земль, да се никадъ покаяти нећешъ, што си ми любонитство задовољю.

Сынъ *Абделаццевъ* помогне кралоу обући се, пакъ онда му свеже очи, говорећи: Нерадо ти то чинимъ ербо ми се лице и владањъ твоје чини да е болѣгъ повореня достойно. — Я чествуемъ и за право налазимъ, да си тако на опрезу, уђе му калифа у речъ, нимало ми то ніе неповольно.

Абуль Каземъ одведе га по потайнымъ степенима доле у пространу башту, и одавде странцутницама дођу на место, гди е сокровиште лежало. Ово е было дубокъ и пространъ подровъ, когъ е улазакъ простъ камень покривао. Другимъ ходникомъ спусте се доле у велику салу искрицама драгогъ каменя красно осветлѣну. Како овде буду,

одреши младићъ *Харуну* очи, и са удивленѣмъ погледѣ овай, шта му се укоченымъ очима представи. Корито одъ белогъ мрамора, было є на среди сале, одъ прилике педесетъ стопа у окружности а тридесетъ у дубљини. Было є напунѣно великимъ комаћемъ злата, а свудъ у наоколо стаяло є дванаестъ подножія одъ тогъ истогъ метала, на којима су штатує, одъ скупоченогъ драгогъ каменя, са удивлена достойномъ вештиномъ израћене, стаяле.

Абуль Каземъ доведе калифу до корита, и рекне му: Ово є корито тридесетъ стопа дубоко. Погледай те гомиле злата, текъ се съ два прста испразнило корито. Шта мыслишь, могули та богатства тако брзо расточити?

Исповедамъ ти, рекне *Харунъ*, добро измеривши корито, да є то прегрдно богатство; но мыслимъ да га исцрпити можешъ. Е, добро одговори *Абуль Каземъ*, кадъ се корито ово испразни, онда ћу прибећи къ овомъ, што ћу ти садъ показати.

То рекне, пакъ га одведе у другу салу, много богатіє напунѣну, него прва. Узъ зидове стаяле су софе одъ црвене свиле, коє су богато бисеромъ и діамантима искићене биле. И овде є было на среди корито, манѣ одъ оногъ у првой сали, но рубинима, топазима, смарагдима и свакоякимъ драгогъ каменя видовима напунѣно.

Ништа се сравнити неможе са удивленѣмъ Калифе. Ђдва є веровао, да є буданъ, и ово друго корито учини му се привиленъ. Јоштъ му є погледъ укоченъ на томе почивао, кадъ му сынъ *Абделацциевъ* на златномъ престолу две персоне покаже, коє су први притяжательи сокровиште ово имали. То су были Краль и краљица са діаманскимъ крунама на глави; почивали су єдно покрай другогъ, и рекао бы, да су јоштъ живи. Кодъ ногу

имъ е лежала дасчица одъ црногъ дрвета на којой е ово написано было :

Я самъ за другогъ живота мога сѣа богатства саставіо, коя су овде. Градове, дворове отео самъ и опустошио. Краљства самъ освоіо, и сѣе мое непријатељъ уничтожио. — Быо самъ найсилнии Краљ на свегу. Но сѣа сила моя нѣ ме могла одъ смрти одбранити, коя ме е побѣдила. Отвори очи, кои ме у овомъ станю гледишь; разсуди да самъ живіо, као и ты, и да ћешъ сокровиште ово изцрпити — то нѣ можно. Ползуй се дакле нѣимъ, да пријатељъ стечешъ, и весело проживишь; ербо, кадъ ти се смртный часъ приближи, немогу те сѣа ова блага одбранити одъ свеобште коцке човечества.

Немогу више, рекне Харунъ, прочитавши овај златанъ надпись, немогу више кудити твою безпредѣлану штедроту. Имашъ узрокъ, да тако живишь као што живишь, нити одобравамъ совѣте, коѣ ти е старый трговаць дао. Но, дода къ томе, желимъ име овогъ Краля знати — кои е Краљ таква неоценѣна блага притяжавао? — Еди ме врло, што му надпись овај име нејвля.

Абулъ Каземъ, кои госта свогъ утомъ известити нѣ могао, одведе га у трећу салу, гди се различнымъ скупоченостима, и међу другима и таквимъ воћкама, као што е єдну на поклонъ добио, дивити могао. Радо бы Калифа сву ноћ скупочености те, коѣ су подземни тій подроѣи затварали, гледао и сматрао; да га нѣ сынъ Абделаццевъ, боѣћи се да га не бы койгодъ одъ домаћи опазіо, предъ свануће на истый начинъ, као што га е и довео, гологлава са свезанымъ очима, самъ пакъ у руци мачъ носећи, да му одма главу одсече, ако се найманъ усуди очи дрешити, опеть у спаваћу собу нѣгову одвео. Овде су мирисаве свеће

іоштъ гореле, и они проведу у разговору време, докъ се в сунце родило.

Потоме, што самъ мало часъ видіо, и по робкинѣи, кою си ми послао, судеѣи мора да имашъ найлешче жене истока.

Господине! одговори *Абулъ Каземъ*, имамъ робкинѣи врло велике лепоте, али ни едну немогу любити *Дардана*, моя драга *Дардана*, іоштъ еднако ми у срцу лежи. Премда свакій данъ у главу себи уврѣемъ, да е животъ изгубила, и да ми ю заборавити треба, опеть немогу се одъ представленя нѣногъ отргнути, и та ме безнадеждна страсть тако яко обузима, да у пркосъ моимъ богатствама у средъ излишества несреѣно живимъ. О како бы радо сва блага моя дао, кадъ бы съ нѣомъ текъ средню среѣицу делити могао.

Калифа се истина верности *Абулъ Казема* дивіо; но опеть га притомъ заклиняо, да све силе противъ страсти употреби, коя му среѣу убія. Наново неброено му на гостбили захвалююѣи, опрости се съ нѣимъ, и врати се у свою гостіоницу, одъ кудъ поѣе путемъ у Багдадъ са свима робовима, служавкомъ, лепомъ робкинѣомъ и свима другимъ поклопима, кое е одъ *Абулъ Казема* добио.

Два дана по одлазку *Харуна аль Рашида* доѣе опеть Везиру *Абулфати* у уши, како *Абулъ Каземъ* свакій данъ странцима, кои га пооде, славне поклоне чини; а и точность съ коіомъ е како нѣму, тако и Краю и Дароги обеѣане суме исплаћивао, любопытство га све веѣма и веѣма раздражи, и онъ заключи, све колико употребити, да одкріе, гди то грдно и неброено благо сакривено лежи. Везиръ овай быо е еданъ одъ онаквы людій, у коій очима ня найвеѣа злочинія ништа незначе, само ако чрезъ та планове свое олакшати могу. Имао е кѣерь

одъ осамнаестъ година одвећъ примамљиве лепоте. *Балкиса* тако се звала — покрай тій редки дражестій имала є сва преимућства душе и срца. Принць *Алія*, сыноваць *Краля Базре*, любіо ю є одвећъ страстно, и већъ ю є запросіо одъ отца нѣногъ, и домало времена хтео се бракъ тай торжественувати.

Абулфата даде зовнути лепу *Балкису* къ себи у собу, и рекне іой: Обу да се најлепшимъ твоимъ аљинама и скупощеностима накитишъ, и да іоштъ ове ноћи кодъ *Абуль Казема* отидешъ. Найвише се у томъ состои, да му се допаднешъ, и зато да сва могућа средства употребишъ, да младогъ тогъ човека тако обчинишъ, да ти благо покаже, кое є ископао.

Као мрави пробу крозь тело *Балкисе* при овой отца свога беседи. Гнустность, кою є спрямъ корачая, везиромъ одъ покорности нѣне очекиваногъ, у себи осећала, появи се боя на нѣномъ красномъ лицу.

Господару! одговори она, шта за Бога зактевашъ одъ кћери твоє? Ёсили добро промыслио, каквой ю опасности излажешъ? — Разсуди срамоту, съ коіомъ ме покрити, жигъ кои твоимъ собственомъ племену ударити, и тешку увреду кою принцу *Алія* нанети оћешъ, отимаюћиму благо, кое може быти нѣжность нѣгова найвише тражи.

Све те примѣдбе, одговори везиръ, одавно самъ већъ я измеріо. Намеру мою ништа ніє кадро изменути — заповедамъ ти, да се овай часъ воли моіой покоришъ.

Лепой *Балкиси* потече потокъ суза изъ очію. За име Божіє, викне, отче сладкій, ненатеруй ме самъ кућу ти осрамотити — надячай желю ту къ

богатствама, која те наводи човеку оно отети, на кое мы никаква права немамо. Пусти некъ се *Абулъ Каземъ* благомъ своимъ наслађава, место да невиность мою жертвуешъ збогъ богатства тогъ нѣговогъ.

Ћути безсрамнице, викне разлюбенъ везиръ; ел' то лепо, да се ты противъ планова мои' ополчавашъ? Ни речице више — я оћу, да кодъ *Абулъ Казема* отидешъ, и заклинѣмъ ти се, да ћу ти, ако ми се натрагъ вратишъ, невидивши сокровишта нѣговогъ, забости оштаръ мачъ у твоє неваляло срце.

Балкиса видећи да нѣе никако могуће, одъ тогъ опасногъ корачая уклонити се, отиде жалошћу погнута, у свою собу. Узме своє найбогатѣе одело, и накити се съ драгимъ каменѣмъ; но опетъ нѣе мыслила о красномъ наместѣаню, коимъ се текъ еднимъ украшеніе жена облагорођава; а то іой нѣе было нужно, ербо е природна нѣна лепота довольна была, любовь пробудити. Нигда нѣе девойка манѣ вољ, или болѣ рећи, више стра имала допасти се, него *Балкиса* садъ. Исто се тако яко бояла, да се сыну *Абделацицевомъ* врло дражестна появи, као што бы ю противно томе платило, кадъ бы предъ *Алине* очи изишла.

Смркне се; *Абулфати* учини се да е време, да кћеръ кодъ *Абулъ Казема* пошлѣ, одпусти ю потайно изъ куће своє, и одведе ю самъ до врата *Абулъ Каземовый*. Овде ю остави, казавши іой опетъ, да ће ю убити, ако му налогъ по жельи несврши.

Балкиса куцне на врата, и яви да е рада са сыномъ *Абделаццица* беседити. Робъ ю одведе одма у салу, гди му е господаръ, на софи лежећи о прошлымъ несрећнымъ случаєвима мыслию, и кое му се често случавало, да е о своіой лепой *Дар-*

дани саяно. Како Балкиса у салу уђе, устане Абуль Каземъ, приближи се къ нъой, съ почитаніемъ поклони іой се, узме ю за руку, и замоливши ю да седне, запыта шта му даде срећу поода нъногъ. Балкиса одговори, да є гласъ любведостойности нъгове и благогъ карахтера нъговогъ желю у нъой ужегао, да се съ нъимъ забавля весело. Притомъ скине покривало съ лица свогъ, и баци у удивленъ младића сѣиношћу лепоте свов. Успркосъ ладнокрвности своіой, спрамъ жена ніе могао толике дражести видити, да га оне у срце недирну. Лепото! одговори онъ, хвала звезде моіой, што ми тако красно чудовиште посла. Ёдва могу срећу мою за истину држати.

После малогъ разговора приспе време вечери. Оба двоє отиду у другу салу, и посадесе за асталь, кои є различнымъ елама поставлѣнъ быо. Млоге слуге и слушкинѣ стояле су около астала. Абуль Каземъ одпусти ій све, да небы више госта любопытлѣивымъ погледима секли, и стане ю самъ послуживати. Найслађе залогает нъой є давао, и најболъ іой вино у златной, рубинима и смарагдима извезеной, чаши подносио. И онъ є почешће піо, да и нъой волю даде. Што є више Балкису сматрао, то му се лепша чинила. Врло се нъжно съ нъомъ разговорао, и будући да є колико теломъ, толико и душомъ лепа была, одговарала му є тако умилно, да є све то више и више у усхићенъ долазіо. И немогући се далъ уздржати, узме ю за єдну руку, и рекне: О најлепша између свію девояка! премда су ме небесне дражести твоє одма заслепиле, красота душе и разговора твогъ у срдце ме є дирнуло. Ты зажеже у срцу момъ пламень, кои се никадъ угасити неће — да, быћу одъ садъ робъ твой, и свако тренуће она живота могъ теби — єдной само теби посветити.

При овима речма *Балкиса* немогући више жалость у срдцу уздржати, пусти потокъ суза низъ образе. — Шта ти бы? рекне *Абулъ Каземъ* зачућенъ, одкудъ та напрасна жалость, шта ће рећи те сузе, које ми срдце пробадаю, — текут' ти оне збогъ мене, ели могуће да самъ тако несрећанъ бую, да самъ штогодъ рекао или учинио, што ти се недопада? Говори, заклинѣмъ те, неоставляй ме далъ у неизвестности о тако страшной промени съ тобомъ!

Господару! одговори *Балкиса*, врло є дуго претваранъ мое траяло; срамъ, стра, туга и неверство одвећъ силно падаю ми на срдце; немогу далъ сносити — прекинућу таянъ — *Абулъ Каземе!* я самъ те преварила, я самъ девойка одъ великогъ рода, отаць мой кои зна, да сакривено сокровиште имашъ, употребіо є мене нато, да разазна место, гди га чувашъ. Заповедіо ми є да къ теби доћемъ, и све могуће употребимъ; да ми благо твоє покажешъ. Нисамъ никако нато пристати хтела; но онъ ме натера, и закуне се да ће ме убити, ако му се вратимъ, невидивши сокровиште твоє. О какавъ є то страшанъ налогъ за мене, и кадъ небы удатбеница любви достойногъ принца была, кои ми є одъ свега срца драгъ и міо, корачай бы такавъ, какавъ ми є данасъ отаць наложіо, воспитанію момъ противанъ бую — и исповедамъ ти истину, съ таквомъ самъ гнуснощћу къ теби дошла, кою є текъ стра одъ смрти побѣдити могао.

Кадъ кћи *Абулфата* говорити престане, рекне *Абулъ Каземъ*: Драго ми є, лепа, што си ми чувствованя твоя одкрила, и нећешъ се заиста каяти збогъ тога благородногъ простодушія. Нећешъ ты погинути; показаћу ти сокровиште мое, и честность твоя неће ни погледомъ моимъ уврећена бы-

ти. Колико си лепотомъ богато искићена, и колико є дубоко та мене заразила, опетъ се ничега бояти немашъ. Буди сасвимъ безъ бриге, и я се одричемъ надежде, коя се у мени съ тобомъ навекъ живити породила; єрбо она тебе печали. Престани сузе проливати и жалостна бити, опетъ ћешъ твогъ зависти достойногъ любовника видити, немораюћи се предъ нѣмъ зацрвенити.

О господару! рекне *Балкиса* усхићена, нїе безъ узрока, што те найвеликодушнїимъ одъ свою людїй зову. Благороданъ ме поступаекъ твой усхићує, нити ћу спокойна бити, докъ прилику ненаћемъ, благодарность ти мою показати.

После разговора овогъ одведе сынъ Абделацїцевъ девоїку у ону исту собу, гди є Калифа лежао, и буде ту съ нѣомъ самъ, докъ се све у кући неуталожи. У глуво доба ноћи свеже їой очи, говорећи, опрости ми лепа девоїко, што овако съ тобомъ поступаю; єрбо текъ на овай начинъ могу ти сокровиште мое показати.

Чини са мною, штогодъ оћешъ, одговори *Балкиса*, толико повереня къ великодушїю твою имамъ, да ћу свудъ за тобомъ ићи, нити другогъ стра имамъ, него само да доброты твоїой довольно благодарити немогу.

Абуль Каземъ узме ю за руку, и о дведе преко потайны степена доле убашту, а одавде у подземне сале, гди їой очи одреша.

Гди се Калифа забленуо у грдна сокровишта злата и драгогъ каменя, ту се є *Балкиса* їошть несравнѣно већма, и свакій предметъ кои їой предъ очи излазїо, поставляо ю є у удивленї. Али ништа їой пазенї нїе тако укочило, као први притяжательи сокровишта, нить є могла престати,

да више неблене у њи. Прочита надписъ, и подигнувши опетъ очи горе на престолу, спази на врату краљице низъ бисера крупногъ као голубія яя. Ніе се могла уздржати, да удивленіе свое неизяви. *Абуль Каземъ* скине одма низъ бисера съ врата мртве краљице, и свеже га на вратъ лепой девојки, съ додаткомъ, да ће по томе отаць іой признати, да є сокровиште видила; шта више, да се іоштъ тврђе везиръ увери, замоли ю, да іоштъ најлепшегъ драгогъ каменя њоговогъ понесе; самъ іой подоста избере, и да понесе преда.

Боѣћи се да небы већъ свануло, свеже іой опетъ очи, и одведе ю у салу, гди су се разговарали, докъ се ніе сунце родило. Садъ *Балкиса*, увераваюћи сына *Абделаџицева* да му великодушіе и учтивости никадъ заборавити неће, опрости се съ њимъ, изиђе изъ њгове куће, и поити да отца извести, шта іой се те ноћи догодило.

Везиръ, у планове лакомства свога удублѣнь, єдва в чекао, да му се кћи поврати. Боѣћи се да му заръ кћерине недовольне дражести неће *Абуль Казема* примамити моћи, падне у највећій немиръ; но овај му се, кадъ *Балкису* съ неоценимымъ низомъ на врату опази, и кадъ му ова драго каменъ, съ коимъ ю є *Абуль Каземъ* обдаріо, покаже, у највећой радости промену.

Но, кћери моя! рекне, єси ли видила сокровиште?

Видила самъ отаць, одговори *Балкиса*, и да ти га, као што заслужує опишемъ, кажемъ ти, да, кадъ бы сви на свету кралѣви богатства своя саставили, опетъ то сокровиште небы се могло са сокровиштемъ *Абуль Каземовымъ* сравнити. Али, колико су блага тогъ великодушногъ младогъ чо-

века велика, опеть мує найблагородніє благо — нѣгово срце.

Она му приповеди цео чудань ноѣи ове случай, но *Абулфати* ніє было до великодушія и учтивости *Абуль Казема*, и миліє бы му было, кѣерь свою за єдногъ грађанина већъ удату видити, него дуже у неивестности о сокровишту остати.

Међутимъ, докъ се ово збывало, итіо є *Харунъ алъ Рашидъ* путемъ у Багдадъ. Како у палату свою дође, одма првогъ везира свогъ пусти изъ затвора, удостоя га свогъ првогъ повереня опеть, и описавши му цело путованѣ свое подробно, запыта га: *Гіяфаре*, шта ћу радити, знашь да признательность монарха треба да надвыси весель му учинѣно — ако оно, што найређе и найскупоценіє у сокровиштници моіой имамъ, славномъ, *Абуль Казелу* пошлѣмъ, то є за нѣга врло мало, и много лошіє одъ поклона, коя самъ я одъ нѣга примію, — шта ћу дакле радити, да га у великодушію побѣдимъ? Наймилоствіи Господару, одговори везиръ, ако ћешъ момъ совѣту слѣдовати, а ты пиши Кралою Базре, и заповеди му да владанѣ младомъ *Абуль Казелу* преда. Данасъ іоштъ да пошлѣмо скоротечу, и за неколико дана самъ ћу у Базру отићи, да новогъ Краля посѣтимъ.

Калифа одобри *Гіяфарово* предложеніє. Право имашъ, рекне, тоє начинъ коимъ ћу се съ *Абуль Казеломъ* намирити, а Краля Базре и везира нѣговогъ казнити, кои су ми оне велике суме затаили, коє су одъ нѣга примили. Праведно є, да такво насиліє неостане ненаказнѣно; єрбо су се обоица достоинства свои недостойныма учинили.

Одма пише кралою Базре, и како скоротеча съ писмомъ одлети, отиде *Харунъ* у собу жене свое *Зобеисе*, да и нѣой успѣхъ путованя свогъ саобшти,

и да іой служавка воћку, пауна и саму робкиню поклони. *Зобеиса* нађе ову последню тако дражестну, да е са смеемъ мужа свога уверила, да іой е лепа робкиня одъ свію тій поклона найдрагоценія. Калифа незадржи за себе ништа, осимъ чаше, а све друго добие верный везиръ, кои е већъ све уредіо быо, да се за мало дана изъ Багдада крене.

Скоротеча калифинъ, дошавши у Базру, тай часъ отиде у палату Кралю, да му писмо *Харунъ аль Рашида* преда. Краль га прочита са живомъ жалостѣу, и преда везиру съ сречма: Погледи, *Абулфато*, какву ми свирѣпу заповестъ Владатель правоверный шалъ. Могу ли шта друго чинити, него іой се покорити?

Господине! одговори везиръ, не предай се безполезной жалости. *Абуль Казема* намъ валя са света смакнути. Нећу га убити, али ћу цео светъ уверити, да е умро. Чуваћу га тако добро, да га нико више никадъ видити неће. Тако ћешъ ты остати опетъ на престолу, и сва блага нѣгова добити; ербо кадъ га тако у руке дочепамо, мучићемо га дотле, докле годъ намъ сокровиште свое не одкріе.

Чини што ти драго, одговори Краль; али шта ћемо калифи одговорити?

Ослони се у томъ сасвимъ на мене, одговори везиръ: владатель правоверный быће тако преваренъ, као и сви други. Пусти ме да планъ, кои самъ начинію извршимъ, а ты буди у томъ сасвимъ безъ бриге.

Абулфата съ неколико дворяна, кои намъре нѣгове нису знали, отиде кодъ *Абуль Казема*, кои ій као найглавнія лица дворска съ особитомъ чеш-

ћу прими, и славно угости. Посади везира у зачелъ, и ни найманъ о лукавству нѣговомъ неподзреваюћи, указивао му све можне знаке чести и почитанія. Кадъ се чаше чешће празнити почну, злочинацъ *Абулфата* тако удесно, да нико спазіо ніе бади у чашу *Абуль Казема* пращакъ, кои є то свойство имао, да се одъ нѣга на єданпутъ обамрети мора, тако, да се привидна та смртъ одъ праве разликовати неможе.

Како *Абуль Каземъ* чашу на устне метне, одма га слабостъ нападне. Слуге му полете, да га придрже, но све знаке смрти на нѣму видивши, метну га уздужъ на софу, и стану ужасно яукати. Све госте на єдаредъ стра подузме, тако, да чисто при себи нису были. *Абулфата* се є тако претварати знао, да є несамо лицемъ отрованогъ жалію, него є и альине свое дерао, и друге такође на плачъ подизао. Заповеди сандукъ одъ црногъ дрвета и слонове кости начинити, а докъ се овай правіо, покупи све драгоценности *Абуль Казема* и даде їй на сачуванъ у кральву палату однети.

Међутимъ разнесе се гласъ о смрти *милости вога* по целоме граду. Люди и жене обуку се у црно, и понамештаю се предъ вратима куће нѣгове съ голымъ главама и босимъ ногама. Старци и младићи, жене и девойке проливаюћи сузе потокомъ напуне цео градъ плачемъ и яукомъ. Помыслио бы, да су оне сына или брата, а ове любимогъ мужа изгубиле. Богате и сиромаше єднако є смртъ нѣгова у срдце ударила. Они су оплакивали пріятеля, кои їй є радъ и весео дочекивао, а ови бранителя, когъ штедроту хвалити и преузносити никадъ престали нису. Свеобшта забуна владала є у Базри.

Несрећный *Абуль Каземъ* буде у сандукъ положенъ, и одъ народа, по заповести везира у гро-

блъ ванъ града однешень, гди є више гробница было. На средъ гробля стаяло є прекрасно зда- ніє, у комъ є отаць везиревъ съ іоштъ неколико лица племена свогъ саранѣнь лежао. Овде буде и *Абуль Каземъ* положень. Неверный *Абулфата* на- слони главу на колено, грувао се у прси, и извіяо є свое знаке очаянія. Сви кои су га гледали, са- жалѣваюћи га молили су се Богу да га утѣши.

Кадъ се смрине, врати се народъ у градъ, а везиръ са своя два роба остане у гробници. За- творе врата съ двема бравама, наложе ватру, у- грею воде у сребрномъ котлу, узму *Абуль Казема* изъ сандука и стану га прати.

Поврати му се животъ. Погледавши опази *Абулфату*, и слабимъ гласомъ запыта га: О го- сподине! гди смо, и шта бы одъ мене? — Кука- вице! одговори везиръ, знай да самъ те я упро- пастіо. Я самъ те овамо донео, да те сасвимъ у мое руке дочепамъ. Найстрашніє те муке очекую, ако ми сокровиште твое неодкрієшь. Наказаћу те, свакій данъ ћу нове муке измышлявати, да ти животъ пакленнымъ учинимъ. Накратко: нећу пре- стати да те немучимъ, докъ ми сокровишта не- предашь, коя су те у станѣ положила, да у цар- ской сѣйности живишь.

Текъ што речи те изговори, одма заповеди робовима да младића држе, извуче исподъ альине бичъ, одъ осуканы каиша одъ лафове коже опле- тень, и стане га тако дуго и тако яко ударати да су га сва чувства оставила. Везиръ видећи га безъ свакогъ знака живота лежећа, заповеди робовима опеть га у гробницу метнути. Затимъ затвори гробницу и врати се кући. Сутраданъ отиде кодъ краля да му яви, шта є и како є. Го-

сподине! рекне му, юче самъ постоянство *Абулъ Казема* кушао; одржао се истина, но неверуемъ да ће муке издржати, коє самъ му приправіо. Краль кои є исто тако свирѣпъ быо, као што му є и везиръ, одговори: *Абулфата*, по вољи ми идешъ; надамъ се да ћемо скоро дознати, гди сокровиште сакривено лежи. Међутимъ морамо скоротечу калифиногъ натрагъ послати; но штаћемо, господару правоверномъ писати?

Јвићемо му да є *Абулъ Каземъ*, чувши да є кралѣмъ постао, одъ прекомерне радости при раскошномъ обѣду издануо. Краль съ овомъ любимца свогъ досеткомъ задоволянь, пише одма *Харунъ алъ Рашиду*, и пошлѣ вѣстника у Багдаты натрагъ.

Везиръ надаюћи се, да ће данасъ *Абулъ Казема* мукама преморати да му сокровиште одкриє, изиђе изъ града да му нове муке зада. Но како се є удивіо, кадъ гробницу отворену нађе! Уплашенъ, забринуть уђе унутра, и мал' у несвестицу непаде, кадъ сына *Аделацциева* у сандуку ненађе. Брзо се врати у палату, приповеди кралю стварь, когъ смртный стра спопадне.

О *Васхи!* викне, шта ће съ нама бити? пропалисмо! Младићъ ће тай зацело у Багдаты побѣћи, и калифи ће се на насъ тужити.

Камо срећа, одговори *Абулфата* у очајнію, камо срећа да самъ га юче убіо, те намъ небы тогъ немира узроковао! Но іоштъ нетреба да очаявамо; ако є и побегао, опетъ неможе далеко одавде бити. Идемъ съ войницима у ову околину града промотрити, и надамъ се да ћу га зацело наћи.

Краль несамо одобри такву важну потеру, него науми и самъ у ню ићи. Скупи одма свою

чету, раздели ю на двоє, єдну часть преда свомъ везиру, а другу самъ поведе, и тако се разсею на све стране по граду и по близу лежећимъ селима.

Докъ є по свима селима и шумама, по свима долинама и брдама *Абуль Казема* потеря тражила, сусретне међутимъ везиръ *Гіяфаръ*, у *Базру* идући, скоротечу, кои му рекне: Ніє нужно господине, да у *Базру* идешъ, ако є *Абуль Каземъ* само узрокъ твога путованя; єрбо є онъ мртавъ. Пре неколико данъ саранѣнь є особито славно; моє очи были су жалостни сведоци тога.

Гіяфаръ, кои се врло радовао што ће новогъ краля видити, и кральвину му предати, яко га у срце дирне тай црный гласъ. Сузе му одъ жалости низъ лице потеку, и видећи да му ніє одъ ползе путованѣ продужити, врати се у *Багдадъ*. Чимъ ту дође, отиде одма са скоротечомъ кодъ каліфе.

Жалость, коя имъ се по лицу просула, каже овомъ напредъ, да су дошли да му буди какву несрећу яве. Шта, *Гіяфаре*, повиче, зашто се тако брзо врати съ пута, какавъ ми гласъ носишь?

Владателю правоверный! одговори везиръ, заиста се жалостной новини ненадашь, кою ти носимъ: *Абуль Казема* нема више, по одлазку твоєме изъ *Базре* умро є.

Харунъ алъ Рашидъ єдва є последнѣ речи са-слушао, клоне са столице, и више магновеня безъ свакогъ знака живота полежи на земљи. Притрче му у помоћ, и кадъ га изъ несвестице поврате, потражи вѣстника изъ *Базре* дошавшегъ, и опазивши га заиште писмо кральво. Вѣстникъ му га преда, и онъ га прочита съ найвећимъ па-

зенѣмъ. После тога затвори се съ Гіяфаромъ у свою собу, покаже му писмо кралѣво, и прочитавши га іошть неколико путій самъ, рекне: мени се чини да є ово нека превара, краль Базре и нѣговъ везиръ єсу ми подозритерни. Место да заповесть мою изврше, по свой прилици убили су *Абуль Казема*.

Господару, одговори *Гіяфаръ*, и я то исто подозренѣ имамъ у срцу момъ, и я бы за добро нашао да се обоица увате.

То є, одговори *Харунъ*, што самъ башъ науміо. Узми две иляде мой коняника, иди съ нѣима у Базру, и увати га два кривца, доведи ій овамо, да смрть найвеликодушнїегъ између своіо людїй на нѣима осветимъ.

Гіяфаръ се поклони, узме две иляде коняника и пође съ нѣима у Базру: —

Но дай да се опетъ вратимо къ сыну Абделацевомъ, и да видимо, зашто га *Абулфата* нїе нашао у сандуку, гди га є оставіо. *Абуль Каземъ* дуго у несвестици лежећи, почие мало къ себи долазити, и у тай ма осети, да су га неке яке мишце спопале, коє га изъ сандука изваде; и на землю положе. Помысли, да га опетъ везиръ са своимъ робовима ође да злоставля. Убице! повикне, ако сте іошть сажаленя кадри, а вы убите ме. Поштедите ме одъ мука, коє вамъ ништа не помажу; ербо іошть єдаредъ кажемъ, да неђе мученя ваща тайне мое изъ мене изчупати.

Небой се ништа младый човече, одговори єданъ одъ оны, кои су га изъ сандука видели; нїсмо мы теби на муке већъ на помоћъ дошли.

Абуль Каземъ отвори очи, и позна између ослободителя свой ону девойку, коіой є сокровиш-

те своє показао. Шта, викне, ты си лепа девојко, коме за животъ мой благодарити имама?

Я сама, одговори *Балкиса*; несрећа ме е твоя овамо довела, и принцъ *Алиа*, любовникъ мой, чувши одъ мене за великодушіе твоє, желіо е са мнома радостъ ту поделити, и одъ смрти те избавити.

Тако е; дода къ томе *Алиа*, и пре бы я ияду путій животъ мой у опасность баціо, него што бы допустио, да тако благодушанаъ мужъ погине.

Сынъ *Абделаццевъ*, кои е по средствомъ донеше опоравляюће водице сасвимъ къ себи дошао, благодари лепой *Балкиси* и принцу најсрдечніе, и запыта како су дознали да іоштъ живи?

Господине! одговори *Балкиса*, я сама кћи *Абулфате*: мене лажанъ гласъ о смрти твоіой ніе могао преварити. Я сама почела слутити, да е то посо могъ отца. Посредствомъ поклона измамимъ одъ єдногъ роба нѣгову тайну. То е было єданъ одъ оне двоице, кои су съ нѣмъ овде были, и тай будући да е нѣму ключъ одъ гробнице поверенъ было, повери га и онъ мени. Све то явимъ принцу *Алиа* кои съ неколико свои' најверніи людій тай часъ къ мени дође. Обоє поитамо овде, и Богу фала, те нисмо касно дошли.

О Боже! повикне *Абуль Каземъ*, єли могуће до тако свирѣпъ и неваляо отаць тако благодушну кћерь има? —

Оди господине, уђе му *Алиа* у речъ, немой да губимо време. Знама, да ће Везиръ кадъ те сутра у сандуку ненађе, све чинити да те опеть дочепа. Оди дакле къ мени, пакъ ћешъ убезбѣдности бити; мене заиста неће у подозренію имати, да сама те я сакрію.

Баце на *Абуль Казема* альнину роба, изиђу потомъ изъ гробнице, кою отворену оставе и пођу у градъ. *Балкиса* отиде кући и преда робу ключъ; а принцъ *Алія* поведе сына *Абделаџицева* са собомъ, и тако га добро сакрїе, да му непријателѣ нису могли у трагъ ући.

Абуль Каземъ буде у кући принцезой врло прїятельскїй угошћенъ, докъ краль и *Абулфата* не надаюћи се да ће га већ наћи одъ потере самимъ непрестадоше. Садъ даде му принцъ *Алія* врло доброгъ коня, обдари га златомъ и драгимъ каменѣмъ, и рекне му: Садъ се можешъ спасти; путови су ти отворени, а непријателѣ незнаю шта одъ тебе бы. Иди кудъ ти драго.

Сынъ *Абделаџицевъ* благодари великодушномъ принцу на добротѣ нѣговой, и увери га о својој вечной благодарности. *Алія* загрли га и испрати, молећи се Богу да га на путу чува и брани. *Абуль Каземъ* пође путемъ у Багдадъ, и после неколико дана дође сређно у тай градъ. Текъ што ту дође, одма отиде на место гди су се обично трговци скупляли, у надежди да оиогъ нађе, кога є у свомъ дому у *Базри* угостїо, да бы му несређу свою приповедити могао, была му є єдина утѣха. Врло опечалѣнъ што га нїе могао наћи, и шао є по свима улицама, тражећи черте нѣгове на свакомъ лицу, коє га є сусретало. Уморанъ застави се нейпосле предъ палатомъ калифиномъ. Малаый служитель, когъ є онъ кралоу поклонїо, стаяо є на прозору, и случайно падну очи детета тогъ на *Абуль Казема* и познавши га полети весело у собу калифе, и рекне: Господару! башъ садъ самъ могъ старогъ господара изъ *Базре* видїо.

Харунъ нїе могао речма детета веровати. Ты си се преварио, *Абуль Каземъ* нїе више међу жи-

вима. Видіо си кога другогъ, кои є на нѣга на-
ликъ, пакъ мыслишь да є онъ.

Ніє, ніє тако, владателю правоверный, живо
одговори дете, башъ заиста знамъ да є онъ; нѣ-
га я врло добро познаемъ.

Премда є калифа речма детета мало веровао,
опеть зато усхте ствари той у трагъ уѣи. По-
шлѣ єдногъ одъ свои дворяна са слугомъ да ви-
ди, єли човекъ тай, когъ є дете видило, доиста
сынъ Абделацицевъ. Ово двоє наѣу га іошь на
ономъ истомъ месту; єрбо є и самъ мыслию, да є
слугу познао, и садъ є чекао, да се опеть на про-
зору появи.

Дете уверено сасвимъ, да се ніє преварило,
падне къ ногама *Абуль Казема*, кои га подигне и
запыта: Єсилъ тако среѣнанъ да калифи прина-
длежишь?

Тако є, господару, одговори дете, оно є быо
владатель правоверный, кога си ты у Базри у тво-
іой куѣи дочекао, и мене му поклоніо. Оди са
многъ о господару, калифи ѣе одвеѣть мило быти
да те опеть види.

Удивленъ *Абуль Каземово* одъ речій овій было
є неописано. Одведенъ у палату уѣе у собу *Ха-
рунъ аль Рашида*. Калифа є лежао у тай ма у со-
би на софи. Кадъ опази *Абуль Казема* скочи као
уплашенъ, притрчи къ госту, падне му око врата,
и подржи га дуго загрѣна, немогуѣи ни речице
проговорити одъ велике радости, да му є велико-
душный домаѣинъ іоштъ живъ.

Мало къ себи одъ радости дошавши, ренну
сыну Абделацицевомъ: О младый човече! отвори
очи и познай твогъ среѣногъ госта. Я самъ онай

когъ си онако красно дочекао, и богатіе обдаріо, негъ што кралъви обичай имаю.

При овима речма подигне *Абулъ Каземъ*, кои е не манъ одъ калифе радостѣу потресенъ быо, и изъ страхопочитанія у лице му погледати ніе смео, очи своє горе, и познавши га повиче: о господару и владателю мой кралю света! Съ овима речма падне лицемъ на землю предъ калифомъ, кои га подигне, и до себе на софу посади.

Како е могуће, запыта га калифа, да си іоште живъ.

Абулъ Каземъ приповеди му све свирѣпе поступке *Абулфате*, и каквымъ е случаемъ одъ бесноће везира утекао. *Харунъ* га добро саслуша, и кадъ младићъ беседу сврши, рекне му: Я самъ самъ узрокъ свой твоіой патњи; ербо кадъ самъ се одъ тебе у Багдадъ вратіо, хтео самъ нешто учинити, баръ неку часть дуга мога теби повратити. Пошлѣмъ вѣстника кодъ краля у Базру, и явимъ му, да е моя воля, да теби круну преда. Онъ место да заповестъ мою испуни, науми ти животъ одузети; ербо морашъ веровати, да бы те *Абулфата* убіо, само надежда, да ће те мукама принудити да му сокровиште одкрієшь, нагонила га е да ти смръть одложи. Али ћешъ освећенъ быти. *Гіяфаръ* е съ доста млого коняника у Базру отишао, и я самъ му заповедіо, да оба твоя гонителя увати и кодъ мене на судъ доведе. Међутимъ быћешъ ты кодъ мене у палати у чести и послуги, као што самъ и я самъ.

Свршивши беседу свою узме младића за руку, и одведе га у башту, коя се najlepшимъ цвѣтемъ дичила и понисила. У водалиштама одъ мермера, порфира и ятме играле су се найкрасніе рибице; нареди баште подигла се на дванаестъ сту-

бова округла одъ црногъ мермера сѣница, кое е сводъ одъ алойногъ и сандаловогъ дрвета быо. Растоянѣ стубова было е двогубимъ златнымъ жицама уплетено, кое е свудъ у наоколо кафеъ представляло, пунѣ ияду канаркѣй свакояке бое, славуя и млогы други сладкогласны птица, кое су различнымъ своимъ природнымъ цвркутанѣмъ променяему попевку извѣяле.

Купалишта *Харуна алъ Рашида* была су подъ истымъ сводомъ. Калифа и гостъ му окупаю се, и буду потомъ одъ слугу дворски найтанѣмъ, юштѣ никадѣ неупотреблѣнымъ, платномъ отрвени и покривени. *Абулъ Казема* обуку у богате альине, и калифа га одведе у салу, гди иѣ е прекрасна ужина очекивала. Кадѣ поужинаю и съ найскуплѣмъ се виномъ подкрепе, одведе *Харунѣ алъ Рашидѣ* свогъ любезногъ госта у собу лепе *Зобеисе*.

Кралѣца е седина на златной столици обколѣна свима своимъ робкиняма, кое су на више редова разделѣне стаяле. Една е часть држала у руку бубнѣве са сребрнимъ звонцама, друга пакъ любовне фруле, а треѣа харфе. Но юштѣ су све свирке ѣутале, и нѣюве притяжательке слушале су съ пазенѣмъ робкиню едну, лепшу одъ свѣю други, коя е похвалу любви певала, и како само едаредѣ у животу любити и той првой любви вернымъ остати треба. Узѣ песму нѣну свирала е девойка кою е *Абулъ Каземѣ* калифи поклоню, и фрулу одъ алоя и слонове кости, сандаловогъ и црногъ дрвета.

Како *Зобеиса* калифу и съ нѣиме сына *Абделацицевогъ* опази; одма сиѣе са столице да иѣ дочека пристойно. Кралѣце! рекне *Харунѣ*, допусти да ти могъ великодушногъ домаѣина изъ Ба-

зре представимъ. *Абулъ Каземъ* падне лицемъ на землю предъ краљицомъ; но докъ є то было, роди се буна међу робкиняма; певачица коя є очи на *Абулъ Казема* бадила была, врисне и падне оне-свестѣна на землю.

Калифа и *Зобеиса* окрену се робкињи и сынъ *Абделаццевъ* такође, кадъ се са землѣ већъ подигнуо; алъ текъ што лепу опази, увати и нѣга несвестъ, мракъ му покріе очи, и смртно бледило лице, као да бы башъ садъ издисао. *Калифа* га привати, и у нѣговомъ наручію дође опеть къ себи.

Владателю правоверный! проговори *Абулъ Каземъ*, дошавши къ себи, познать ти є чуданъ случай, кои ми се у Каиру догодіо. Ова робкиня єсть она иста, коя є са мноми у Ниль бачена была — то є *Дардана*.

Єли могуће? рекне *калифа* усхићень; хвала Богу на тако чудномъ догађаю.

Међутимъ се и робкиня помоћу свои друга-рица осветила. Она усхте предъ *калифомъ* на землю пасти но онъ ю задржи, и упыта: каквимъ є начиномъ жива остала кадъ є у реку бачена была.

Владателю правоверный! одговори она, была самъ тако срећна, те самъ се у мрежу рибара заплела, кои є случайно башъ онда мрежу извлачио. Онъ се врло зачуди таквомъ лову, и видећи да јоштъ дишемъ, однесе ме кући своіой, гди ми се бригомъ нѣговомъ животь опеть поврати. Я му приповедимъ мое несрећно житіе. Ово га уплаши и боєћи се да небы султанъ египетскій дочуо, да ме є изъ воде извадио, и да небы свой животь зато изгубіо, што є мой животь спасао, понти те ме прода трговцу робова, кои є у Багдадъ пола-

зію. Трговаць тай доведе ме овамо, и срећомъ представи ме великой кральици *Зобеиси*, коя ме одъ нѣга прекупи.

Докъ є *Дардана* говорила, почнвао є оштаръ погледъ калифинъ на дражестима нѣнимъ, и кадъ сврши она, рекне онъ: *Абуль Каземе* нечудимъ се више да си тако спомень лепе девойке дуго у срцу задржао. Благодаримъ Богу, што є ню овамо довео, те тако ми штогодъ у руке дао, дугъ мой теби намирити. *Дардана* нїє више робкиня, она є слободна. Надамъ се кральицо, рекне *Зобеиси*, да ти неће слобода нѣна противна быти?

Неће, о господару мой, одговори *Зобеиса* живо; съ радощѣу потврђуемъ я слободу нѣну, и желимъ да обое ово любовны све сласти дугогъ и неузмућеногъ саюза уживаю после растанка свогъ, зобномъ судбомъ нѣювомъ тако свирѣпо пороћеногъ.

Тога іоштъ нїє доста, одговори *Харунъ*, я оћу да се свадба нѣюва у моіой палати торжествує, и да цео Багдадъ за три дана свію явны веселя участникъ буде. Тако ми валя домаћина могъ изъ Базре чествовати.

О господару! рекне *Абуль Каземъ*, падаюћи къ ногама калифе; ако и єси достоинствомъ твоимъ надъ свима другима людма узвишень, опеть те вѣрма великодушїє твоє подиже. Допусти, да ти сокровиште мое откріємъ, и теби га одсадъ уступимъ.

Нећу я то, одговори калифа, наслађавай се ты сокровиштемъ твоимъ у миру, я се одричемъ права, кое на то имамъ, и да Богъ да, да ты толико дуго поживишь, да га исцрпети узможешъ.

Зобеиса замоли сына Абделацїцевогъ и *Дардану*, да іой случаєве живота свогъ приповеде, и да-

де їй златнымъ писменима написати. Затимъ учини калифа све наредбе поради свадбе, коя найвећомъ славомъ проведена буде. Іоштъ су траяла явна веселя, кадъ аль ето ти везира *Гіяфара* са своимъ коняницима, кои су *Абулфату* яко свезана, међу собомъ водили. А краль є Базре одъ велика еда, што *Абуль Казема* ніє могао уватити, умро быо.

Како *Гіяфарь* господару свомъ известіє о послу свомъ учини, буде предъ палатомъ губилиште начинъно, и свиръпый *Абулфата* буде на нъга попетъ. Савъ народъ за злобу везира чувши, место да несређу нъгову къ срцу прими, у живой нестрпеливости едва є чекао, да га казнъна види. Већъ є губитель узо мачъ быо, да кривцу съ рамена главу скине, у тай ма сынъ *Абделаццицевъ* падне предъ калифомъ на землю и рекне: Владателю правоверный! поклони молби моіой животъ *Абулфате*. Некъ живи, некъ буде сведокъ сређе мое и милости, кою ти на мене оберучке проливашь; та нећелъ и тако довольно казнънъ быти?

О одвећъ великодушный *Абуль Каземе*! одговори калифа, како си достоянъ царовати, и како ће сређни быти народи Базре, кадъ имъ ты краль будешъ.

Господару! рекне нато сынъ *Абделаццицевъ*, іоштъ єдну милость имама да одъ тебе просимъ: принцу *Аліи* да предашь престоль, кои си мени одредіо. Некъ онъ влада съ благородномъ госпомъ, коя є толико великодушна была, да ме є одъ бесноће отца нъногъ отела; То двое любовни за службу ту честь. Што се мене тиче, на што мени, кадъ ме владатель правоверный почитує и брани, круна — сређни самъ, негъ што кральви быти могу.

За испунити желю *Абуль Казема*, и наплатити услугу, кою є Алія нѣму учинію, назове га *Харунъ* кралѣмъ Базре. Но *Абулфата* є сувише быо кривъ; са животомъ нїє му могао калифа и слободу поклонити, и заповеди да неверный везиръ у тавной кули затворенъ буде дотле, докъ му и смрть не дође. Народъ багдадскій, чувши, да є злоставльный животъ гонителю свомъ самъ изволю, испуни воздухъ похвалама *Абуль Казема*. Овай се после мало дана врати са своіомъ любезномъ *Дарданомъ* у Базру, праћенъ почестномъ четомъ калифиномъ и млого дворяна *Харуновы*.

Съ тима речма сврши *Солимена* повѣсть *Абуль Казема* изъ Базре. Све дворянке, принцезе кашмирске яснымъ одобренѣмъ благодарє іой. Неке одъ нѣи хвалиле су славанъ животъ и штедроту младогъ човека тогъ изъ Базре; друге су доказивале, да и калифа нїє манѣ великодушанъ одъ нѣга; друге пакъ, само о верности говорећи, преуносили *Абуль Казема*, као найвернїегъ любовника. Машећи главомъ одговори принцеза: Я нисамъ ни мало ваши мислїй; та у мало што нїє збогъ *Балкисе Дардану* заборавію. Я оћу да любовникъ, ако му смрть любовницу отме, на свагда тако нѣжанъ спомень о нѣой сачува, да му nebude могуће, новой се страсти предати. Али люди такву верность непознаю.

Опрости принцезо, одговори *Солимена*, было є людїй, кодъ кой верность никадъ клонула нїє. Ты бы се о томъ уверила, кадъ бы повѣсть краля *Руцваншада* и принцезе *Шехеристане* саслушати хтела.

Видїћемо, одговори *Фарукнаца* допуштамъ ти, да приповедишь намъ ту повѣсть. *Солимена* почне:

Є Л Е Н И Ц А

или

КРАЛЬ РУЦВАНШАДЪ И КРАЛЪИЦА ДУХОВА.

Некій младъ краль Хине, именовъ *Руцваншадъ* наиђе едаредъ у лову на белу съ црнымъ и белымъ пегама еленицу, коя є златне каричице на ногама, а на леђи покроваць одъ жутогъ самета сребромъ начичкано извезень, имала.

Опазивши тай коляко лепъ толико редакъ добитакъ, обузме краля желя, да га усвои, пусти коню узде, и полети за еленицомъ. Но ова гоненю нѣговомъ пркосеђи одбегне съ тако дивномъ брзиномъ, да за тилый часакъ ни пра, кои юй є копита у высъ бацала, угледати нїе могао. Разлюѣень изгуби надежду, да ће ю стиђи, и у тай ма опеть се жельнымъ очима нѣговымъ появи. Опази ю кодъ извора, гди на травици прострта одъ трчаня као почиваше. Юштъ едаредъ ободу коня, но и садъ залудъ. Како га еленица опази, да се къ нѣой приближує, подигне се лагано, скочи два-три-путь, и загнюри се у воду.

Краль Хине сяши брзо съ коня, трчи око прибрежїя тамо овамо, мути воду, тражи у нѣой ловъ свой, и найпосле заблене се ненашавши трага еленици. Везиръ и сва пратня нѣгова удиве се исто тако чудномъ томъ догађаю. Краль найпосле проговори: еленица та нїе заиста дивлѣ животно, пре мора да є Нимфа, коя подъ тымъ ви-

домъ радость у томъ налази, да ловце дражи. Дворяни му одобре мисао.

Руцваншадъ е непрестано бленуо у воду уздишући почесто, а незнаюћи ни самъ зашто? Морамъ, рекне везиру, овде преноћити; забаве ради пазићу на Нимфу, ербо гласъ некій изнутра ми каже, да ћу ю видети, кадъ изъ воде излазити стане. Што науми, то и учини. Све своє люде, окомъ везира, одпуста кући. Съ овимъ седне на траву; обоица спусте се на траву у разговору о белой еленици, и у томъ наиђе ноћъ. Утрућенъ ловленѣмъ краљ закте му се снавати. *Муецине!* рекне везиру, немогу се дремежа отрести, буди ты буданъ, докъ я мало проспавамъ; држи еднако очи на извору, на чимъ видишъ, да се ко появи одма ме пробуди.

Муецинъ, колико е уморанъ быо, учини краљу за неко мало време по вољи; но мало часъ као у инатъ ревности нѣговой, надвлада и нѣга санъ. Али ни еданъ ніе дуго спавао. Гласъ пріятне музике пробуди ій изненада. Удивленъ имъ се іоште удвои, кадъ предъ собомъ опаже велнколѣпно осветлѣну палату, какву руке човечіе пису cadre сазидати.

Муецине, пришапће везиру краљ, што е то? Какви гласови удараю ми у уши, каква е то сѣйна палата предъ очима нашима? — Господару, одговори везиръ, то е волшебство; болъ бы было, да смо раніе одавде отишли, палата е та може быти замка, кою е каква годъ волшебница твоємъ величеству метнула.

Было шта му драго, рекне краљ; немой држати, да ће ме стра твой задржати да невидимъ, шта е то. Айдемо у палату, да видимо ко у нѣой

живи, нити ми предстои већа несрећа негъ што ми ты опасность представляшъ, съ тымъ добіямъ већу желю да є издржимъ.

Везиръ видећи господара свогъ одважна, да чудо то види, несмеде више да му се вољи противи. Пођу къ палати, и дошавши до нѣ, нађу да су дворишна врата отворена. Уђу у пространо предсобіє, а изъ овогъ у салу, по ज्याвама и софама одъ златне матеріє украшену, најлепшимъ мирисомъ окађену, и хинезкимъ порцеланомъ поставлѣну. Прођу крозь ову салу, гди никогъ живогъ нису могли видети, и уђу у другу, гди на златной столици младу госпу, богато діамантима накићену опазае, коє чрезвичайна лелота у удивленѣ ій баца.

Чинило се као да она съ великимъ пазенѣмъ педесеть до шедесеть девояка слуша, коє су одъ части певале одъ части свирале. Све су быле у свиленомъ и као ружица црвеномъ оделу, бисеромъ извезено, обучене, и стояле су около столице. *Руцваншадъ* у животу свомъ нитъ є умилніи гласова нити трогателиє свирке чуо, но мало му є до тога было; госпа на столици забавляла му є душу.

Девойке опазивши краля, одма уђуте, *Руцваншадъ* поклони се дубоко, и дошавши на средъ сале проговори госпи, коя му є већъ срцемъ обвладала.

О краљице коя срца обчинявашъ, и првымъ погледомъ твоимъ владателя Хине робомъ твоимъ чинишъ, кажи ми име дивне Нимфе, коє погледъ тако силна дѣйства производи.

Госпа се при овима речма насмеши, и одговори: Я самъ Єленица, коя лафове оковати уметь,

да, я самъ ловъ онай, кога си ты онако жельно гоню, и кои се е у воду загнюрю, да се одъ гоненя твогъ уклони.

Али, шта ћу о тума претварама мыслиги? Срце ми е немиромъ препунѣно, шта знамъ, може быти и садъ ме чиньма каквыма варашъ.

Не, одговори госпа, садъ самъ предъ тобомъ таква, каква заиста есамъ. Истина е да обликѣ мевямъ, као што ми се оће, да се людма видимомъ или невидимомъ, као што ми се допада, учинимъ; но све то быва безъ волшебства, и даръ тай, у свакиъ се обликъ претворити, естъ преимущество рођеня могъ.

То рекне, пакъ се сиђе са столице, приближи се кралоу узме га за руку, и одведе у собу, гди нађу асталъ съ найскупоценимъ елима поставлѣнъ. Ту поседаю сви троица, она међу кралѣмъ и Муециномъ, комъ се изъ свега што е гледао и слушао да ние чистъ посо видило, и зато се какве годъ несреће бояо. Младый краль тако е господомъ обчинѣнъ быо, да му никакво размишляванѣ среће узбунъивало ние, кое се у томъ состояло, даю не престано сматра, и сладакъ тонъ гласа нѣногъ вреба. Онъ ю еломъ послужи, но она му одговори: едите васъ двоица, насъ мирисъ ела довольно рани.

Кадъ се краль и везиръ му наеду, послуже ий две девойке чашама драгоценогъ пурпурно-црвеногъ вина. Девойке те само су о томъ бригу водиле, да чаше свагда пуне буду. И предъ госпу буде донешено вино; но она га и неокуси; него задовольна буде паромъ, коя е на ню толико дѣйствовала, као на *Руцваншада* само пиће. Вино ий угресъ, Краль одкріе любовници своіой страст-

нолюбно срце свое, она пакъ изявленіемъ нѣжности нѣгове тронута, одговору му: *Руцваншаде*; премда си ты таковогъ рода, кои ниже мога стои; ничимъ манѣ немогу се опеть уздржати, да те нелюбимъ, и да важность освоенія тогъ твога не познашь, знай, ево ко самъ:

У великомъ океану лежи некій островъ, кои се *Шехеристанъ* зове. Ту живе духови; кралю є нѣіовомъ име *Менутхеръ*. Я самъ єдиница тога краля; име ми є *Шехериотана*. Три месеца има, одъ како самъ дворъ отца мога оставила. Любопытство, да различне землѣ видимъ, у коима деца Адамова разсеяна живе, провела самъ време то у путованю. Цео самъ веѣъ светъ прошла, и наумила самъ была у Шехеристанъ вратити се, кадъ аль на єдаредъ преко кралѣвства твогъ идуѣи, тебе данасъ у лову опазимъ. Зауоставимъ се да те промотримъ: чувствованя ми се пробуде, и текъ што те изъ очію изгубимъ, паднемъ у дубока сниваня. Уздисаи стану ми продирати крозь прси; примѣтимъ, да и нехотеѣи, ни очему другомъ немыслимъ, него о теби — и зацрвенимъ се. Єли можно, рекнемъ, да човекъ єданъ то движеніє узрокує, кое ме потреса. заръ Адамово колєно гордость мою да надяча? Застидимъ се слабости мое и усхтемъ се брзо одъ тебе уклонити; аль као волшебствомъ каквымъ прикована, неимадо моѣи къ томе. Найпосле попустимъ нѣжнымъ чувствованіяма моима, коя су ми корачає зауоставила, нити самъ о чему више мыслила, него любовь твою добити. Претворимъ се у белу Єленицу, да бы те тако примамила. Ты ме потерашъ, а я скочимъ у воду, и неможешъ веровати, съ каквомъ самъ радостѣу гледала како се трудимъ и мучимъ да ме опеть наѣеишь. Та жєля твоя предвѣсти умилну зору любви моіой. Пазєѣи на сваку речицу тво-

ю, чуемъ съ великомъ радостѣю намеру твою, да бѣшь преноћити кодъ извора. Докъ си ты спавао, дадемъ я палату ову сазидати, да те у нѣой дочекамъ; духови кои ми служе, начинили су е за едно магновенъ.

Шехеристана хтеде и далъ говорити, но садъ уѣе у собу девойка на кое се лицу крайня жалость видила. Принцеца прочита у очима нѣнымъ несрећу, кою іой е явити дошла, и врисне плакати горко. Какво позоріе за краля Хине! Еднака жалость спопадне и нѣга као и принцецу. Онъ хтеде запытати за узрокъ, но у тай ма приступи плачућа девойка ближе и проговори: О краљице, знашъ да духови, премда имъ животъ нїе тако кратакъ, као што е животъ деце Адамове, опетъ као и люди, смрти подложни есу — изгубила си краля отца твогъ. Народи те зову, да те крунишу. Оди дакле, да заклетву покорности и верности твои новы поданика примишъ, и нестрплѣнъ укинешъ съ коимъ те очекую, да ти све чести, кое су ти дужни, покажу. Великій везиръ, отаць мой, наложио ми е да ускоримъ повратакъ твой.

Доста, *Маймоно* одговори краљица, благодарно бѣу ревность отца твогъ и твою матеръ признати. Идемъ одма съ тобомъ. Буди ми здравъ краљу, дода къ томе окренувши се *Руцваншиду*, и лепу му руку свою пружаюћи, кою онъ съ неописаномъ сластѣю полюби, морамъ те оставити, аль уверень буди, да бемо се опетъ кадгодъ видити. Ако онда видимъ да ме любишъ, и да си ми веранъ; то нико другій неће ми мужъ бити него ты.

То рекне, пакъ изчечне. Одма се на место славно осветлѣне палате появи густа помрчина. Краљ Хине и везиръ му никаква предмета нису могли разликовати, и тако морадеше ту чекати зо-

ру. Садъ ѿ ново чудо спопадне, кадъ се место палате у средъ шуме нађу, ни трага палате какве невидећи.

Муецине, проговори краљ, есмол' будни, или смо све то, што се е съ нама случило, саняли!

Господару, одговори везиръ, то е вражіе волшебство. Лепа та, кою смо видели, естъ по свой прилици страшна волшебница, која е да ти текъ любовь у срце уліе, видъ дражестне Нимфе узела а све оне лепе девойке, коє су около нѣ стояле, и онако лепо певале и свирале, есу нечисти духови, кои волшебству нѣномъ смуже.

Колико е сличности Муецинова беседа имала, опеть е краљ толико залюблѣнъ быо, да ніе той веровати хтео. Одваженъ, добро миѣніе, коє е о любезници своіой имао, неодбацити, и непрестано живо се споминати, врати се у дворъ свой. И доиста незаборави е, премда ни найманѣгъ известія о нѣой добити ніе могао, премда му е везиръ на страсть нѣгову непрестано ратовао. Падне у найдублѣ очаяніе, одрече се свою увеселенія, окромъ лова, но и овымъ се само по ономъ предѣлу наслађавао, гди му се бела еленица появила была, и гди е ласкао себи да ће ю ма кадгодъ наћи.

Тако прође година дана. *Руцваншадъ* почне већ и самъ са страомъ мыслити, да е све што е видіо, было волшебно привиденѣ. Садъ га нападне желя путовати, у надежди да ће нови и различни предмети ова безплодна представленя изъ душе му истерати. Преда владанѣ надъ краљвствомъ *Муецину* свомъ верномъ, и неслушаюћи сва представленя везира, на то клонећа се, да се неупушта на путь безъ пратнѣ, узяши неке красне ноћи свогъ најболѣгъ коня, когъ су седло и узда

рубинима и смарагдима искићена была, и отиде самъ самцить изъ палате свое. На нѣму є была богата альина, и широкъ мачъ, когъ су корице съ млогимъ дїямантима обасуте были, висіо му є са стране узъ коня.

Прошао є быо преко целе државе свое, и прошао већъ преко крайне кралѣвства Тибета, и текъ два дана путованя удалѣнь є быо одъ престолногъ града кралѣвства тога. Подъ дрветомъ когъ су густе и листобогате гране проладну сенку издавале, заустави се. Текъ што ногу на землю спусти, да мало одпочине, опази подъ другимъ, врло близу стоећимъ, дрветомъ жену, коя се около осамнаестъ година стара видила. Седила є дубоко замышлѣна съ наслонѣномъ главомъ на руку. Изъ жалостногъ изгледа нѣногъ могао си заключити да іой се велика несрећа догодила. Альине су іой са свимъ издеране были; но у самымъ тымъ одиркама лако си примѣтити могао, да є врло лепа и високогъ рода была. Руцваншадъ іой се приближи, и обећавши іой помоћъ свою, запыта ю ко є?

Я самъ одговори госпа, кћи и жена краля, пакъ опетъ нисамъ што кажемъ, да самъ; я самъ кралица, и нисамъ што єсамъ!

Краль Хине ніє знао. шта о жени той да мысли, вальда є съ памети сишла, помысли най-после.

Доћи къ себи, одговори іой, и уверена буди о моіой свакой можной услуги и помоћи.

Господине, рекне му она, нечудимъ се, што ме за съ ума сишавшу држишь. Беседа моя мора быти да ти се луда чини; али ћешъ другчіє мыслити, докъ несрећне мое догаћає сазнашь.

Благодарность, кою за показано ми великодушіе твое у срдцу осећамъ, гони ме, да ти ій приповедимъ.

П Р И П О В Е Д К А МЛАДОГЪ КРАЛЯ ТИБЕТСКОГЪ И ПРИНЦЕЗЕ НАЙМАНСКЕ.

Я самъ, продужи жена далъ, кћи краля Найманскогъ. Отаць ми неостави по себи више дече, о кромъ мене. После смрти нѣгове сви великаши и народъ прогласе ме краљицомъ. Будући да ми є текъ четири године одъ рођеня было: зато предана буде међутимъ узда владаня везиру *Али-Бинъ Хайталу*, кои є дойкиню мою за жену узео, и когъ велике способности обште су признаване быле. Овомъ мудрому министру буде и мое воспитаніе такође предано. Онъ почне ме вѣстии владаня обучавати. Добро напредованѣ мое у предаванимъ ми предметима наплаћивало є трудове тога благодушного мужа.

Но срећа, коя по ћуди своіой круне дає и отима, свали ме са высине престола у страшну пропасть. Братъ отца могъ, принць *Муафакъ*, о комъ су сви мыслили, да є у бою съ Монголима погинуо, появи се изненада у земљи Найманской. Неки кралѣвства великаши, кои су му пре тога пріятели были, пређу на нѣгову страну, и подигну, нѣговомъ властолюбивомъ плану, повольну буну у кралѣвству. Залудъ се везиръ *Алія* трудіо буну ту утишати; место да ватру угаси, іоштъ є вѣма распали. Ђдномъ речи: сви мои поданици даду се преварити, *Муафакъ* буде за краля проглашенъ. Текъ што се у притяжанію отете круне нађе, одма се потруди, и мене дочепати, да ме

убіе, да небы ревность неки пріятеля, кои су ми верни заостали, противъ нѣга што предузели. Но *Алія* и дойкиня моя нађу начинъ, да ме уклоне исподъ свирѣпости тирана. Нођу побегнемо насъ трое изъ Албазина, и странпутицама допремо до Тибета. У престолномъ граду кралѣвства Тибетскогъ станимо се. Ту се везиръ изда за индійскогъ живописца, а мене за кѣерь свою разгласи. Онъ е живописанѣ учіо, и тако е то художество усавршенствовао да е наскоро велику славу придобіо. Премда смо много драгоценности донели были, и могли бы сѣино живити, но мы смо сасвимъ просто живили, башъ као да за ужитакъ нашъ едномъ Алиномъ художеству, благодарити имамо. А зато смо тако незнатно животарили, ербо смо се бояли Муаѣаковы увода, кои бы насъ лако нанюшити могли, кадъ бы сѣиніе живили, него што станѣ кое смо изабрали, са собомъ доноси.

Две године протеку намъ таквымъ начиномъ. Я мало по мало изгубимъ мисли о высочеству, и величеству, кое су ми раніе са особитомъ бригомъ у душу усађиване были. Чувствованя моя приклонне се судби, и почнемъ се на незнатанъ и мрачанъ животъ навикавачи. Чинило се, као да самъ кѣи простогъ грађанина, едва самъ се и опоминяла више, да самъ негда на престолу седла. Спокойство душе мое надокнађавало ми е изгублѣно величество. Често, кадъ бы се сѣине роле, кою самъ негда играла, споменула, сматрала самъ ю као тереть, кои ми е съ рамена скинуть. Ослобођена дужностій и брига, кое су съ влашћу владаня скопчане, праштала самъ сређи што ме е оставила. Ахъ, Богъ бы дао, да то сређно незнатности станѣ нигда оставила нисамъ! — Аль не; валя судьбу свою испунити, и на ударце нѣне тужити се, исто е тако у залудъ, као и хтети ій уклонити.

Цео градъ Тибетъ дивіо се Алинымъ живописнымъ образима. Дође и кралю у уши та нечувена у живописаню вештина Алина. И нападне га желя да види те образе. Дође лично кодъ Алиє, и овај му покаже живописе свое. Ови се кралю особито допадну, као и начинъ разговора живописца. Докъ су се нѣи двоица разговарали, уђемъ я у собу, у којој су они были; ербо нисамъ могла жельи одолети, видити младога краля. Мыслила самъ, да онъ на мене, као на живописца едногъ кѣеръ, ни гледати неће; но преваримъ се. Онъ баци очи на мене, и погледомъ се моимъ тронуть покаже. Я то примѣтимъ, и тай часъ изиђемъ изъ собе. Онъ є было тако немиранъ; тако забунѣнъ, да нѣе ни мало тяжело было, примѣтити, како самъ га у срце дирнула. Сутраданъ ето ти га опетъ у продавницу Алину, и одъ тогъ доба свакогъ дана еднако є долазіо. Подъ тимъ именовомъ, да живописе тражи и прегледа, ишао є по свима собама, и умео є тако лепо уредити, да є свагда и у ову долазіо гди симъ се я налазила. Ништа ми небы рекао; но упальне очи нѣгове живль су му страсть издавале, него што бы речи cadre были.

Єдаредъ позове везира, да у нѣговой палати живи, и покрай тога обећа му знатну плату. Радъ самъ, вели, тако изредногъ художника држави моіој и лицу момъ обвезати. Алия проникне лако узрокъ тогъ предложєня, и слѣдства бовѣи се, рекну ми: видишь кральице моя, да те краль Тибетскій милує; ербо заиста у великодушномъ предложєню нѣговомъ више участія имаю дражести твоє, него любавъ нѣгова къ художеству. Кадъ у палати нѣговой узживимо, svakій данъ ће онъ прилику наћи, теби о страсти своіој говорити. Опомени се племена твогъ! Далєко одъ тебе нека

буде, недай кралою дѳстойну побѳду; храбра и непоколебима пребуди у нападаню нѳгове нѳжности. Ако те онѳ озбильски и тако любви, да те за супругу намерава узети, а ты у томѳ случаю слушай гласѳ срца твога; ако ли што на безчестіе твоѳ намерава, то ѳемо га умети жедногѳ преко воде превести.

Обеѳамѳ везиру, да ѳу се по совѳту нѳговомѳ точно владати, но некажемѳ му, да самѳ исто тако добро, любовь кралѳву, као и онѳ примѳтила, а іоштѳ манѳ то, како се одкровеніе то срца могѳ дотакнуло. Краль ѳ было младѳ, лепѳ, стаса умилятогѳ, и нисамѳ се могла уздржати, да и я спрамѳ нѳга исто то нечувствуемѳ, што ѳ онѳ целымѳ поступкомѳ своимѳ кѳ мени изявльивао. Но колико самѳ силно краля Тибетскогѳ любила, опеть твердо у себи заключимѳ, сакрити то одѳ нѳга, ако друге намере имао nebude, него добродѳтель мою кушати. Али благодущный краль овай заштеди ме одѳ муке те напонѳ чувствованя мой дуго сакривати. Мало времена будемѳ у палати нѳговой, и онѳ ми исповеди любовь свою на таквй начинѳ, као што самѳ желити могла.

Ты си мене, рекне ми, првымѳ погледомѳ обчянила. Одѳ како самѳ те видіо, друга ми се мысао по глави невіѳ, него ты те ты. Осеѳамѳ да немогу живити, ако моя небудешѳ. Но колико ѳ силна страсть моя, опеть немыслимѳ да сѳ тобомѳ као сѳ робкинѳомѳ, поступати желимѳ. Почитуемѳ те као да бы кѳи краля изѳ Хине была, и оѳу да се сѳ тобомѳ венчамѳ, и да те на престоль Тибетскй попнемѳ.

Я благодаримѳ кралою на чести, кою ми ѳ учинити науміо, и употребимѳ прилику ту, да му

приповедимъ ко самъ. Чистосердечно саобштимъ му сву повѣсть мою, коє га живо у срдце дирне.

О принцезо моя! рекне онъ, видимъ да є небо мени ту честь опредѣлило, тебе осветити; єрбо си овамо дошла да у Тубету место обране противъ гонителя твои наѣшъ. Неверный *Муафакъ* скоро ће казнь свою примити, што се усудио на твоє место сести. Допусти да се венчанъ наше іоштъ данасъ сврши, и уверена буди, да ћу сутра посланике къ нѣму оправити, да му рать објавимъ, ако неусхте престоль, неправедно отети, съ миромъ теби повратити.

Опетъ благодаримъ краљу на нѣговой милости, и исповедимъ му, да, као што самъ я у нѣга при првомъ погледу упечатленъ учинила, и сама такође нисамъ га равнодушно гледала. Повѣсть га ова усхити, узме ме за руку, и полюби ватрено, и закуне се да ће ме до гроба съ еднакомъ нѣжношћу любити. Тогъ истога дана постанемъ краљица Тибетска, и венчанъ наше буде явнымъ увеселеніама целогъ народа прославлѣно.

Сутра данъ наименує краљ, као што ми є обећао быо, посланике, кои ће у землю Найманску ићи. Брзо путованъ было имъ є наложено. Како у *Муафаковъ* дворъ приспу, одма заишту, да на аудієнцію кодъ краля буду пуштени. Исканъ нѣово буде испуњно. Изишанци предъ краля кажу му, да се господаръ нѣовъ самномъ венчао, и да га позива, да ми краљвство уступи, а у противномъ случаю на бой да се спреми.

Муафакъ премда ніє у станю быо, са краљмъ Тибетскимъ рать водити, опетъ презре гордельиво претнѣ ове. Посланици вративши се натрагъ яве краљу гордельивъ одговоръ тогъ круне раз-

бойника. Одма се по целомъ кралѣвству уредбе къ рату учине; многобройна войска наоружа се; но башъ онда, кадъ се е ова противъ Наймана кренути хтела, дођу посланици народа овогъ, и яве да е стриць мой *Муафакъ*, после кратке болести, умро пре неколико дана.

На ово известіе распусти краль свою войску, и заключи послати Алию у мое кралѣвство да нѣмъ управля. Верный везиръ приправлѣнъ е было већъ къ путованю, но чудо, комъ се нико нѣ надао заустави га у томъ.

Седимъ едаредъ у вече у моіой соби на софи, и читамъ Алкоранъ; затворимъ кнѣигу, и устанемъ да идемъ кодъ краля, кои е већъ отишо было да спава. У тай ма изиђе ми предъ очи нека гадна аветиня, и на еданпуть опеть е нестане. На то ти я тако яко дрекнемъ, да самъ спаваюћегъ краля пробудила, кои брже болъ къ мени долети, и упыта ме зашто самъ викала. Кажемъ му узрокъ; но спокойна што е онъ кодъ мене, тай часъ се склонимъ веровати, да е аветиня та, кою самъ видила, створенъ мое уображеня моѣи было, кою е читанъ раздражило.

Краль ме съ пазенѣмъ саслуша, и место да ми ужасъ утиша, одговори: Я самъ іоштъ већма збунѣнъ, него ты принцезо, нити постићи могу, како ты у едно исто време и у овой соби и у постельи моіой быти можешъ! — Господару, одговоримъ му, я те неразумемъ, говори яснѣ.

Е добро, рекне краль, а ты оди къ моіой постельи, па ћешъ видити чудо невиђено на свету. — Приступимъ къ кревету, и наћемъ заиста у нѣму са удивленѣмъ, кое лако представити себи можешъ, младу жену сасвимъ мога облика.

Небо, повичемъ, видеѣи то, шта є предъ моимъ очима — какво нечувено чудо!

Ха несреѣнице, пресече ми речъ та туѣинка гласомъ, кои є сасвимъ моме раванъ быо, каква те є нечувена продрзьивость заданула, мой обликъ узети — каква ти є намера, злобна волшебнице? Заръ мыслишь да ѣе краль, мужъ мой привиѣнѣмъ преваренъ быти, кое му разазнати неѣа, коя є одъ насъ две нѣгова жена, мене изъ постельъ свое истерати, да теби у нѣой места начини? Не ѣе ти вештина твоя помоѣи. Успркосъ твоіой волшебства итрости, добро види краль, да си ты аветиня. — Ахъ господару мой и мужу, продужи далъ окренувши се кралою, подай ову злобну волшебницу свезати, и заповеди да се одма у дубоку тавницу баѣи, и да сутра на ватри свогъ злочинства намеру животомъ плати.

Совршено подобіе жене те самномъ веѣъ ме є доста у чудо баѣило; но чувши те дрзке и жалостне речи чисто съ ума сиѣемъ. Место да и я исто тако одговоримъ, немого сузе задржати и рекнемъ кралою: О господару, мыслила самъ да су се сва страданя моя изцрпила, и све несреѣе мое свршиле, кадъ самъ судьбу мою съ твоіомъ скопчала; аль завидльивый демонъ, кои ми среѣе неѣа па неѣа, доѣе да ми ту уништожи; узима мой обликъ и оѣе да мене представи — испало му є зарукомъ, ты ме выше непознаєшь, променюєишь ме съ нѣимъ. Та погледай ме, пакъ ако жену твою милуєшь, срце твоє мораю познати, успркосъ волшебству, кое ти очи заслеплює. Небомъ ти се заклинѣмъ да самъ я кральица Найманска. — По другій путь уѣе ми та лажльива у речъ, и рекне: Лажєшь безсрамнице, та види ти се изъ речій шта о теби мыслити валя. Лажа се найпре за закле-

тву вата, и очи лажу, на служби поганомъ срцу стоеће, нису никадъ суве.

Престаните одъ кавге, викне краљ, која ме не кадра известити о томе, што ми е садъ знати нужно. Незнамъ која ме одъ васъ две већма забунюе. Немогу распознати која е одъ васъ жена моя. Една одъ васъ ма која естъ гадна волшебница, која ме упропастити намерава; но немогу разликовати, која е та, и бояти се морамъ, да хотећи злочинство казнити, несвалимъ казнь на главу невине.

Краљ, то рекавши, викне поглавара надъ Еунухама, и заповеди му да обадве насъ у разне собе затвори. Ту проведемо остатакъ ноћи. У јутру зовне краљ верногъ *Алию* и жену нѣгову, и приповеди имъ тай чудный догађай. Везиръ и жена му заишту да насъ обадве заедно виде, и не гледајући на све то, што имъ е краљ говорио, ни мало се сумняли нису, да ће ме одма познати. Но кадъ изиђемо предъ нѣи, нађу насъ тако сасвимъ едначе, да имъ исто тако, као и мужу момъ могуће не было, истину одъ преваре разликовати. Дойкиня моя опомене се да самъ се съ белегомъ на колену родила; но кадъ нађе исту белегу и на момъ и на мое противнице колену, јоштъ се већма заблене. Али опетъ то двоє пріятельи мои неизгубе сасвимъ надежду; и почну насъ едну по едну запыткивати коѣшта; но и она е одговарала на сва питаня као и я, тако да нису знали шта да мысле. При свемъ томъ опетъ се дойкиньи мојој учини, да су мои одговори слични, и тако пресуди она да самъ я права краљица. Но и ово ми ништа непомогне. Везири краљѣвства, кое е мужъ мой сазвао, заключе, да она која се у краљѣвой постельи нашла, естъ права краљица, а я

да самъ волшебница, и да ме спалити валя. Краль боєћи се да небы жену свою убіо, у томъ увере-ню да є освећує, нехтеде по томъ свирѣпомъ пу-ту поступати, и съ тымъ задоволянъ буде, изъ двора ме протерати. И тако скину ми мое альи-не, обуку ме у ове одирке, кое на мени видишь, и изведу ме изванъ града. Помоћу милостивный людій довде самъ дошла. —

То є мое житіє господине, надамъ се да ћешъ садъ већъ признати, да самъ право имала рећи: *Кћи самъ и жена краля; пакъ опетъ нисамъ то, што кажемъ да самъ; краљица самъ, и нисамъ што есамъ.*

Ту ућути краљица Тибетска. — Утѣши се лепа краљице, рекне іой *Руцваншадъ*, страданя су се твоя на найвишій вршакъ попела, нити се сумняй више да ће ти садъ опетъ срећа милость свою поклонити; єрбо као што некій стихотво-раць нашъ вели: све што є до найвышегъ савр-шенства дошло, приближує се къ магновеню па-дежа свогъ, а чрезвычайна несрећа єсть сусѣдъ благостаня. Очекуй, вели тай истый стихотвораць, пропасть твою, кадъ ти се рекне, да ти є срећа совршена, а приправи срце къ радости, кадъ те жалость съ целымъ теретомъ своимъ притисне. Тако є небо животь уредило. Да бы те уверіо о краљице о истини той, приповедићу ти єдну истиниту повѣсть.

П О В Ъ С Т Ъ

О ВЕЗИРУ КАВЕРШИ.

Кодавенда краль Хіеканіє имао є везира, по имену *Кавершу*. Министеръ овай човекъ високогъ духа и богатогъ искусства отиде єдаредъ да се ку-

па. Седећи у води скине прстенъ съ прста. Случайно падне прстенъ у воду; но у место да потоне остане горе на води пливаюћи. Уплашенъ чудомъ тымъ тай часъ изда Каверша домаћимъ слугама заповесть, сва блага нѣгова изъ палате изнети, и на месту кое имъ е казао прикрити, говорећи имъ да е краль господаръ нѣговъ науміо га у тавницу бацити. И заиста іоштъ слуге нису све ни однели были, кадъ аль ето ти поглавара личне страже кралѣве са своимъ момцима, кои яви везиру, да му е заповећено да га затвори. Каверша буде одведенъ у тавницу, а часть нека войника покупи све, што е іоштъ у кући заостало. Несрећный министеръ, съ коимъ е Кодавенда, ослонивши се на клевету зависти, тако жестоко поступао, да е неколико година уздисао у окову. Свакомъ пріятелю нѣговомъ приступъ къ нѣму быо е забранѣнъ, свакій начинъ разговора и дружба быо му е пресеченъ. Краль е свакій данъ нове заповести издавао, да се строгость нѣговогъ затвора увеличава.

Одавно е већъ желю являо, познатогъ ела, одъ гренадскогъ жита зготовлѣногъ, и романатъ именуемогъ, ести, и искао га е непрестано. Но свирѣпость е дотле терала, да му е и то одрицала, тако іой е до тога было мучити га. Едаредъ смилуе се тавничаръ на нѣгову непрестану желю ту, и донесе му ела тогъ у танъирићу. Везиръ радостанъ, да е едаредъ већъ добио, што е тако дуго искао, намести се да еде, и метне међутимъ танъиръ на землю. Два пацова, кои су се у тай ма по тавници юрили, падну у танъиръ, и опогане бѣдномъ везиру пожелѣный романатъ. *Каверша* ніе могао ела тогъ ести; но тай часъ пошлѣ слугама своима заповесть, сакривена блага нѣгова опеть у кућу поуносити ербо, дода къ томе, краль

нѣговъ господарь намерава га тавнице ослободити, и у преѣшнѣ достоинство повратити. И то се случи. *Кодавенда* іошть тогъ истогъ дана покони му слободу, и пустивши га предъ себе, рече му: Я самъ невиность твою признао, и неприятель твою подавити дао. Прими поверенъ мое опеть, когъ си заиста достоянъ, и достоинство у комъ си пре быо.

Неприятели *Каверше*, чувши за све то, запытаю га, како є могао напредъ знати, да ће у тавницу батень, и опеть после изъ нѣ ослобоженъ быти? Кадъ самъ видіо одговори имъ везирь, да прстенъ мой, место да потоне, на води плива, заключимъ изъ тога, да се слава моя на найвышій степенъ попела, и да се среѣна моя, коя веѣъ више нїе растити могла, по уредби Неба у несреѣу променуги мора. А кадъ самъ у тавници одвеѣъ дуго и залудъ романатъ искао, примѣтимъ, да ће ми несреѣа іошть траити; а наипосле кадъ га добиємъ, науче ме пацови, кои су у нѣга пали, да су страдања моя къ краю свомъ допрла, и да ће моя прекомерна жалость скоро совршеномъ радостѣу протерана быти.

Не предай се дакле дуже, лепа краљице очаянію твою, продужи Руцваншадъ беседу свою далъ. И ты си може быти башъ на той точки, съ кое ѣшъ найсреѣнни животъ заочети. Слѣдуй момъ примѣру, и предай се сладкимъ надеждама. Мал' те нисамъ и я, као и ты; лопта волшебнице какве; може быти те є мое любви предметъ злобанъ демонъ какавъ. — Краль іой каже име свое, и приповеди чудо о белой Бленици.

Текъ што сврши онъ беседу свою, у тай часъ опазе оба двоє младогъ на коню човека, кои є по готову сасвимъ нагъ быо, и съ одиунтеномъ

уздомъ летіо. Тако е близу нѣи прозуіо, да га е краљица одма познала, и повикала: Ахъ, небо, та то е мужъ мой! — Но онъ ни погледъ на ню небаци. Чинило се као да е одвећъ уплашенъ. Често се у трчанію натрагъ обзирао, као да се потере бои.

Млада краљица Тибетска и Руцваншадъ пратили су младогъ тогъ човека съ очима, и іоштъ га неизгубе изъ очію. кадъ алъ ето ти другогъ коняника, кои такође коня свогъ штедіо ніе. Овај е имао богату аљину на себи, и крвавъ мачъ у руци. Лако е было погодити да овај оногъ првогъ гони, и да га е желя распиняла, да га стигне. Но најчудніе е было, да е овај на оногъ тако совршено наликъ быо, да е краљица, кадъ е ближе дошао, као и пре повикала. Онъ се тако у потеру образа свога задао быо, да, премда е башъ покрај краљице пролетіо, опазіо ю ніе.

Заиста, рекне краљ Хине, никадъ већегъ чуда одъ овогъ видіо нисамъ.

Господару, одговори краљица, изъ тога баръ видишь, да повѣсть живота могъ, кою самъ ти приповедила, ніе измышлѣна лажъ.

Докъ су они о чрезвычайности чуда овогъ међу собомъ говорили, появи се и трећій коняникъ. Овај, премда е онако исто, као и она двоица, итіо, непрояши а да ніе Руцваншада и краљицу смотріо. То е быо везиръ *Алія Бинъ Хайтамъ*. Текъ што позна краљицу, сиђе се одма съ коня и падне предъ ньомъ лицемъ на землю. О краљице моя! повиче, еси л' ты, кою очи мое гледи? Хвала Богу, кои те е сачувао; ако кадъ и попушта да се порокъ за неко време весели, а съ невиности руку свою као да скида чи-

ни се, то текъ зато тако быва, да правду свою сѣйніомъ после яви. Свршено є; заклетѣ непріятельница твоя нїє више у животу; кральтѣю є самъ своіомъ рукою убіо, и мачъ му се іоштѣ црвени крвльомъ нѣномъ. Садъ гони несрећника, кои се помоћу волшебства нѣговъ собственный обликъ узети усудіо; савршена osveta єсть желя кральва. Обстоятелно бы ти све приповедіо; шта се догодило, одъ како си ты незаслужно изъ двора отерана, кадъ бы времена имао. Но морамъ то за другій путь оставити; єрбо се краль све више и више удаює. Оди кральнице моя, погни се на могъ коня, да поитамо за нѣимъ.

Господине, одговори Руцваншадъ, нетруди кральницу. Остани ты кодъ нѣ, а я идемъ да кралья стигнемъ, и да га овамо къ вама доведемъ. То рекне, пакъ скочи лако у седло на коня свогъ, и као ветаръ полети за кральмъ Тибетскимъ, не одговараюћи ништа на благодарностъ, кою му є кральница на великодушію нѣговомъ показивала.

Како онъ изчезне, запыта Алія кральницу, ко є тай младићъ непознатъ, и не мало се удиви, надъ чує да є то краль Хине.

Задовољи ми садъ, рекне му кральница, лобопытство, приповеди ми каквымъ є начиномъ той злобной волшебници наличіє скинуто.

Краль мужъ твой, одговори везиръ, у тврдомъ уверешию, да є высокій совѣтъ нѣговъ праву принцезу Найманску одъ оне друге, коя се текъ вештиномъ волшебства у обликъ нѣнѣ увукла, добро разликовао, живіо є са соревнѣивкомъ твоіомъ у савршеной слоги. Одъ неколико дана почео є съ нѣомъ у дворцу овомъ живити, когъ є скоро овде у сусѣдству сазидати дао. Ютросъ

пођемо насъ двоица, єднимъ єдитымъ робомъ пра-
ћени у ловъ. Незнамъ єсмоли се єдно два пуш-
комета одъ дворца удалили, кадъ аль на єдаредъ
падне кралою на паметъ, да є нешто одвећъ важ-
но заборавіо кральици казати. Вратимо се, краль
сяши кодъ врата одъ дворца, мени рекне, да га
ту чекамъ, и оде сакривенымъходникомъ у собу
кральичину. Мало часъ затимъ опазимъ, гди чо-
векъ безъ турбана и готово нагъ, кои є сасвимъ
и савршено кральвогъ облика быо, истрчи изъ
дворца. Тврдо мыслећи, да є то самъ краль, ре-
кнемъ: о владателю мой, шта то бы съ тобомъ?
Но онъ место да ми одговори штогодъ, сасвимъ
уплашенъ притрчи къ оседланомъ коню, скочи на
нѣга, и ободе га, мени башъ ни речице нерекав-
ши. Мыслећи да му се каква годъ несрећа слу-
чила, нестрпельивъ будемъ, дознати шта є. Обо-
демъ и самъ коня, и полетимъ за нѣимъ, штогодъ
самъ игда могао да га стигнемъ, но наєдаредъ чу-
ємъ за мномъ гласъ: стани Алія, стани; станемъ,
окренемъ се и видимъ краля, кои са ватренымъ
очима и голимъ мачемъ у руци изъ дворишта ис-
падне. Као на крилма дотрчи до мене, и рекне:
Алія, мы протерасмо кральицу да гадну жентури-
ну задржимо, коя є помоћу волшебства у нѣнъ
се обликъ увукла. Башъ садъ самъ злочиницу ту
убіо, и ту исту наплату морамъ дати и томъ не-
срећнику, кои се усудіо мой обликъ на себе узе-
ти. Дай ми твогъ коня, викне на роба, да идемъ
стигнути ту кукавицу, коя залудъ мысли да ће ми
утећи — То рекне пакъ скочи на коня робовлѣ-
ва, и іоштъ и садъ гони душманина свога.

Међутимъ докъ є *Алія Бинъ Хайтамъ* кральи-
ци то казивао, терао є *Руцваншадъ* за кральмъ Ти-
бетскимъ тако жестоко, као да свою белу єлени-
цу тражи. Краль Тибетскій са своє стране осве-

томъ упалънъ, непожали бѣдногъ коня, и као вештїи коняникъ одъ гонимогъ, стигне га заиста, лупи га мачемъ по рамену и свали са седла.

Брзо сяши краљ съ коня, да га убиє; но неереѣа та замоли за животъ. Покланямъ ти га, одговори краљ, аль подъ тымъ уговоромъ, да ми кажешъ, кои си, зашто и каквымъ си се начиномъ у мой обликъ увукао, едномъ речи, да ми савршено известїе дадешъ о свему што се одъ некогъ времена у двору момъ случило.

О господару, одговори онъ, кадъ ми величество твое милость покланя, све ѣу исповедити; говориѣу ти са ономъ искреношѣу кою иштешъ, и да те уверимъ, да ми то одъ срдца иде, што ти обеѣавамъ, съ тымъ починѣмъ, што ево правый мой обликъ узинамъ.

При тума речма скине прстенъ съ руке свое, и у тай се ма представи краљѣвимъ очима гаданъ старчина. Чудна ова премена јошть веѣма побуди краљу любопытство, кое му стараць овима речма удовольи:

Господару, овакавъ самъ я. А дате о свему што знати желишъ, добро известимъ, морамъ ти савъ животъ мой съ почетка приповедити.

Ж И Т І Е

МОКБЕЛА И ДИЛНУАЦЕ.

Я самъ сынъ некогъ богатогъ ткача изъ Дамаса; име ми є *Мокбелъ*. Отаць ми є было врло богать тврдица. Као единый наследникъ нѣговъ наѣемъ се по смрти нѣговой у врло великомъ за мое станъ богатству. Но место да се по приме-

ру отца могъ владамъ, или баръ иманьмъ моимъ колико толико добро управлямъ, ни о чему другомъ мыслию нисамъ него само о увеселеніама. Радо самъ имао у сусѣдству едну леу и врло оштроумну но притомъ лукаву и лажљиву особу женску, коя є и више любовника имала, и свакій одъ нѣи ласкао є самъ себи, да башъ нѣга одъ свію найволи; тако се свакомъ не само улагати умела. Я будемъ преваренъ као и други. Судеѣи по начину, коимъ є са мною поступала, мыслию самъ да саревнѣивци мои, за неблагодарномъ гину, и држао самъ себе за едного среѣногъ међу нѣима. Мысао ова іоштъ веѣма ми любовъ подигне, и мене у незаузвано расточенъ свали. Шиляо самъ *Дилнуаца* — тако се она звала, свакій данъ нове и нове поклоне, а ови су тако скупощни были, да самъ за три до четири године сасвимъ се упропастио. Рекао бы, као да за обкладу и саревнѣивци мои у добитку любви нѣне еданъ другогъ съ поклонима надячати труде се тако да се наипосле *Дилнуаца* пропастиу нашомъ яко обогати.

Кадъ самъ веѣъ све што самъ имао расточіо, побоимъ се да ме она неѣе више лепо гледати, и станемъ одъ те бриге яко опадати и вевути. Но колико є *Дилнуаца* лакома была, опеть ми едаредъ рекне: Мокбеле, ты може быти мислишь да ѣу я садъ теби, кадъ више у станію ниси, поклоне ми давати, врата показати? Нема тога, любезный мой! Будуѣи да си ты одъ свію обожателя мои найвеѣма у мене залюблѣнъ, тако да си се пре свію мене ради упропастио, зато ѣу ти садъ доказати, да и я великодушна быти могу. Штогодъ одъ саревнѣиваца твои добиємъ, то ѣу се тобѣмъ делити, и съ лихвомъ ти вратити оно, што є любовь твоя расточила.

И заиста одржи она речъ. Толико ми е блага надавала, да самъ се самъ себи богатіи учиніо него што самъ икадъ пре тога быо. Осимъ тога имала е беспредѣлно поверенъ къ мени. Ништа ніе чинила, да одъ мене найпре совета искала ніе. Млого година провели смо у таквой слогі.

Дилнуаца стане помало старити. Любовницию стану одъ дана на данъ све рећи и рећи бивати; најпосле оставе ю сви. Каква мука за жену коя неможе, као што она ніе могла, безъ мушкогъ друштва живити. Она е неутѣшима была што е остављена и презрена. — Ахъ Мокбеле, рекне ми едаредъ, исповедамъ ти да ми е старостъ коя ми се и приближуе неносима. Мене, навикнуту на улагиваня млада лоудій, презреніе нѣово баца у очаяніе. Морамъ иль умрети, да се одъ смртоносне те неволѣ избавимъ, или у пустыню Фираанъ ићи, да мудру *Бедру* потражимъ. То е наймудрія волшебница у целой Азій; цео светъ е чинѣима нѣнымъ подложанъ. Рѣке кадъ она оће враћаю се къ извору свомъ натрагъ, сунце потавни на гласъ нѣнъ и месецъ се зауставля у теченію свомъ. — Велику желю имамъ кодъ нѣ отићи. Нека часть пустинѣ, у којой она живи позната ми е. Може быти показаће ми она какавъ начинъ, да ме успркосъ старости моіой опеть люди радо имати мораю.

Врло ти е добаръ планъ, одговоримъ іой я, и ако ти е повольно, идемъ и я съ тобомъ. Она ме замоли да другчіе неучинимъ. Узмемо ела и неколико дарова за *Бедру* — и пођемо путемъ къ пустинѣи.

Дођемо до пустинѣ. После два дана ода по нѣой покаже ми Дилнуаца изъ далека планину неку, и рекне, да ту волшебница живи. Дошавши

до подножія планине те, опазимо широку и дубоку пештеру, изъ кое съ великомъ букомъ иляда птица злогъ предсказанія излети, или болъ рећи, летећи чудовишта различногъ вида, коя се до облака подигну, и своіомъ жалостномъ викомъ воздухъ испуне. Приступимо до улазка, и видимо покрай бледогъ жишка кои е пештеру осветлявао, неку малу баку, на великомъ камену седећу. То е была Бедра; на коленима држала е велику кнѣигу отворену, кою е предъ златномъ пећу читала, у којой е сребрнъ лонаць быо, црномъ земљомъ напунѣнъ, коя се безъ ватре кувала. Лако намъ е было дознати да смо нашли што смо тражили. Ућемо дакле унутра приближимо се къ баки, поздравимо ю са особитимъ страхопочитаніемъ, и поднесемо іой донешене дарове. Затимъ Дилнуаца овако іой проговори: О Бедро, ты найсилнія одъ свію мудраца, молимъ те за помоћ! Ніе нужно да ти кажемъ узрокъ кои ме е кодъ тебе довео, кадъ е и тако вештини твоіой свака тайна позната. — Нетреба не, одговори волшебница, да ты мени ствари приповедашъ, кое су мени одавно познате. — Съ тима речма узме две чаше и изнесе ій предъ пештеру. Метнувши ій на землю, баци у сваку по єданъ прстенъ, затимъ отвори кнѣигу свою на другомъ месту и чита неке волшебне речи. Докъ е она чарала и врачала, подигне се изъ єдне одъ оны чаша ватра, а изъ друге црнъ и врло густъ димъ, кои надъ се у висину попне, и по воздуху распе, страшно загрми и пукне. После тога ништа се изъ чаше подизало ніе. Бедра повади прстенъ, и метнувши єданъ на Дилнуацинъ прстъ рекне: Иди жено, и предай твоє срдце радости; желъ су ти испунѣне. Прстенъ, кои ти ево даємъ, има ту силу, докле га на прсту носишъ, дає ти обликъ сваке жене којой равна

быти желишь, само кадъ оѣешь, па си у тай ма тако лепой подобна, да те нико разликовати не може. — А теби Мокбеле, продужи даль, къ мени окренувши се, и теби чинимъ поклонъ ево съ овимъ другимъ прстеномъ, кои исто тако ту снагу има, да ти твоє собствене черте заглади, и обликъ чій узжелишь, на тебе навуче. Съ тимъ речма метне ми прстенъ на прсть.

Мы благодаримо мудрой Бедри на нѣнимъ драгоценымъ поклонима, опростимо се съ нѣомъ и вратимо се натрагъ. Нисмо могли чекати да силу прстения наши, топрвъ кадъ у Дамасъ доѣемо, кушамо, него іоштъ у пустыньи часъ овомъ часъ ономъ познатомъ намъ лицу уподобити се зажелимо, и свакій путь одма сасвимъ нѣовогъ облика будемо.

Кадъ опеть у Дамасъ доѣемо, почне се Дилнуаца, коя прстенъ свой ни часъ безъ употребленя трпити ніе могла, у обликъ найлѣпши госпій у граду завлачити, и заслуживати велике поклоне, вараюћи любовнике оны. Я самъ пакъ, кое забаве кое краѣ ради часъ овай часъ онай туѣ обликъ на себе узимао.

Позадуго смо на овай начинъ у Дамасу живили; садъ зажелимо путовати. Поѣемо изъ Египта, и идући изъ града у градъ, доѣемо найпосле у землю Найманску. Овде чуємо да нека млада принцеза или болъ реѣи дете на престолу сеѣди, а у нѣно име везиръ *Алія-Бинъ Хайтанъ* царствомъ управля, и да сѣтимъ многи нису задовольни, кои су срдечно желили, да бы принць Муафакъ, стрицьте младе кральце, о комъ су мыслили да є у бою противъ Монгола погинуо, іоштъ у животу быо и дошао быо да царує. Мы добро саслушамо речите, и Дилнуаца пришаѣе ми на уво: Гледай

како е згодна прилика да се круна добави, само ти Муафаковъ обликъ треба.

Я се врло лако одважимъ ролу ту играти. Уверимъ се найпре точно о свима обстоятелствама боя, кои се у Монголистану догодіо; потражимъ люде, кои ми найвеће и најсилніе пріятелъ Муафакове покажу, и најпосле кадъ самъ видіо, да самъ доволно приправлѣнъ, зажелимъ обликъ принцевъ, и тай часъ га добіємъ. Садъ се появимъ онима кои су ми као најверніи приврженици Муафакови наименовани. Ови живу радость покажу, што ме опетъ виде. Текъ што имъ изјавимъ да намеру имамъ престолъ освоити, одма ми еднодушно обећаю, знатношћу своіомъ планъ мой подупрети. Обећаня нѣова нису была празна. Найвећа часть Найманаца за знатношћу пріятеля мои поведена, побуни се мени за любовъ. Непріятельи везира Аліе учине опетъ своє. Брзо ми се цело кралѣвство подвргне, и сами грађани престолногъ града отворе ми врата. Кадъ ме цео народъ за краля прогласи, закуну ми се сви у свему што имъ заповедао будемъ покорни ми бити. Хтео самъ одма младу кральицу уватити, да ю безбѣдности моіой жертвуемъ; но везиръ Алія спасе ю, побегавши съ нѣомъ одвећъ брзо и потайно преко краине кралѣвства.

Престолъ е было мой, седіо самъ на нѣму мирно, и владао влашћу безпредѣломъ. Наградіо самъ све кои су узвышенію момъ помогли, давши имъ найвыша достоинства. Да самъ заиста принць было, небы се у добивеной власти той болѣ владати умео. Живіо самъ съ Дилнуацомъ врло задовольно коя е у виду младе и лепе жене као кральица покрай мене владала. Издао самъ ю за кѣрь некогъ монголскогъ княза, у когъ самъ дворъ по-

сле оне крваве и страшне битке као прибегао быо, и на утѣшенѣ за претрпѣну несрећу кѣрѣ одѣ нѣга за жену добио быо. Найслазніе собе у палати кралѣвой быле су нѣне; неброена мложина најлепши робкиня служило ю е; различне вештине, итрости и способности робкиня тій чиниле су іой непресечна увеселенія.

Дани наши протицали су у сладости, докѣ одѣ посланика твои нечусмо, да си се съ принцемъ Найманскомъ оженію, и одважію съ войскомъ землю мою напасти, ако круну право — закономъ притяжательки неповратимъ. Гордо самъ ти одговорію, као да презиремъ претню твою; но срце ми е знало како ми е. Текѣ што посланике твое одпустимъ, одма се станемъ съ Дилнуацомъ о начинима советовати како бы се спасти могли. Разбіяюћи дуго главу најпосле признамо да се съ тобомъ борити неможемо, и наумимо престоль ти оставити, когѣ нисмо одржати могли, и страшно се теби и жеии твоіой осветити, као да сте намъ Богъ зна какво зло учинили. Послушай како смо освету нашу произвести наумили: Я прибегнемъ къ момъ волшебномъ прстену, учинимъ се за неколико дана болестанъ, узмемъ после лице мртваца, и будемъ великолѣпно саранѣнъ. Но Дилнуаца отвори ноћу гробницу мою, и у правомъ облику нашемъ отидемо оба двоє изъ Албазина. Упутимо се къ престолномъ граду Тибетскомъ и стигнемо у нѣга заєдно съ посланицима, коє су Найманци кралѣици жени твоіой послали да іой смрть Муаѣакову яве, съ уверенѣмъ да ню за свою правозакону кралѣицу признаю. На тай гласъпустишь ты войску, и заключишь да владанѣ надъ Найманскимъ кралѣвствомъ везиру Али предашь.

Дилнуаца нађе начинъ, подъ видомъ єдне младе робинѣ кральчине, а я у облику еунуха у палату ући; привучемо се и до соба у коима спава-те, гди намъ лако буде планъ нашъ произвести, ербо си ты већъ быо у постельи, а кральица е была у другой покрай твоє себе гди е читала. Дилнуаца узме обликъ кральчинѣ и легне у постелю кодъ тебе. Жени твојой кадъ е устала и къ теби пошла, появимъ се я у виду страшне аветинѣ, — она дрекне ужасно, и я се учинимъ невидимимъ. — Шта е даљъ было и самъ знашь Господару, само ћу ти іошть то казати, зашто самъ се данасъ у обликъ твой увукао. Ютросъ, како ты изъ дворца изиђе, отидемъ у облику поглавара еунуха у спаваћу собу, гди Дилнуацу іошть у постельи на-ћемъ. Мокбеле, рекне ми, свуци се пакъ оди у облику кральвомъ овамо, да нѣгово место узмешъ. Учинимъ што е искала, и лежао самъ кодъ нѣ у постельи, кадъ ты на єдаредъ врата сакривеногъ ходника отворишь и у собу ућешъ. Хтео си ме убити; аль я срећно одъ мача твога умакнемъ. Но небо е, кое безъ сумнѣ трпити неможе, да злочинства моя неказнѣна остану, садъ ме гићву твоѣмъ предало. Да, господару, признаемъ да самъ смрътъ заслужио, и ако се величество твоє, сва злочинства живота могъ чувши, кае, што си ми милость обећао, даемъ ти речъ твою натрагъ. Казни не-срећника по вољи, кои самъ себе недостойнымъ живота признае.

Истина, одговори краль Тибетскій, да друго незаслужуєшь, него оно што се и соучастници твојой одъ руке мое догодило. Требало бы да очистимъ светъ одъ таквогъ невалялства; но дао самъ речъ, да ћу ти поклонити животъ, и одржа-ћу ю. Само ћу ти то несрећно орудіе твой зло-

чинства, прстенъ тай узети, да роду човеческомъ никаква вреда одсадъ ненаносишъ. Старость твоя некъ ти буде казнь.

Како краљ беседу ту сврши, у тай ма опази краља Хине, кои є управъ къ нѣму летіо на коню. По альини нѣговой судећи, да ніє незнатанъ човекъ, гледао га є са великимъ пазенѣмъ. Руцваншадъ дошавши къ нѣму, сяши съ коня, поздрави га, и рекне му: Краљу, имамъ ти радостанъ гласъ казати — краљица жена твоя, іоштъ живи. Колико є незаслужно изъ Тибета изтерана, колике є неволѣ одъ тогъ доба претрпила, нису ю опеть страдања нѣна уморила; до тебе стои, ако ћешъ да ю и данасъ іоштъ видишъ.

О небо, рекне усхиѣеный краљ Тибетскій, о-ћули веровати, да ме чувства моя невараяю — Ёли можно, да є краљица у тако грднымъ страдањима жива остала! — Но ты, продужи живо даль, ты, кои ми се видишъ да чудне случаєве, кои су се у кући моіой догодили знашъ, кажи ми заклинѣмъ те, ко си, и неутай ми, колику самъ ти благодарность дужанъ!

Я самъ страноземаць; одговори Руцваншадъ, и допустићешъ ми да ти име мое другій путь кажемъ — случай ме є данасъ съ краљицомъ саставію, она ми є несреѣне живота свогъ догађає приповедила, и за твое ютренѣ чудо башъ садъ самъ одъ везира Алиє чуо. Онъ є съ краљицомъ, обећао самъ имъ, да ћу те къ нѣима одвести.

Краљ Тибетскій быо є ванъ себе одъ радости, и тай часъ као муња полети съ Руцваншадомъ, ватреномъ желѣомъ гонѣнъ, да любиму жену свою опеть види. Бѣдногъ Мокбела остави, узевши му прстенъ, судби нѣговой.

Кадъ оба краля на место гди їй є Алія Бинъ Хайтамъ съ краљицомъ очекивао, дођу, скочи краљ Тибетскій съ коня нагло, и пригрли краљицу, коя му є на сусреть пошла. О драга моя, рекне, съ каквымъ срцемъ морашъ гледати мужа, кои є тако свирѣпо съ тобомъ поступао? Но, премда самъ нечовечность до найвишегъ вршка дотерао, нећешъ опеть на мене мрзити; ербо тебе го нећи, мысліо самъ, да невинность твою надъ душманкомъ освећуемъ.

Што є было, было, одговори краљица, то намъ валя заборавити. Недоумленъ твоє правда те одъ свега што се мени догодило, и волшебство є было такво, да ти се недоумленъ то за зло примити неможе.

Нема тога, любима моя краљице, рекне їой мужъ, неможе ми се опростити недоумленъ то, и я ми га никадъ самъ опростити нећу. Ма колико подобія међу тобомъ и ономъ несрећномъ жентуриномъ было, опеть бы требало да те по чувствованіяма твоима, по духу твоомъ разликуемъ, когъ ніє аветиня она имала.

Найпосле пресече краљица разговоръ тай, и замоли мужа свогъ, да їой приповеди, како є дознао, да она, кою є за жену свою држао, ніє жена нѣгова.

Попнемъ се, одговори краљ, по сакривенимъ степенима у спаваћу собу краљичину, и, текъ што врата отворимъ, опазимъ у кревету кодъ жене мое човека. Ово ме преко мере разяри, тргнемъ мачъ, да обадвое єднимъ ударцемъ убіемъ; но човекъ тай умакне ми вешто, и дочепа се тайногъ одника. Пре, негъ што занѣимъ потрчимъ; наумимъ неверне се жене опростити. Она є была

устала, и са подигнутимъ и склонѣнимъ руками милость молила; но бесна ярость моя недопусти ми, гласъ нѣнъ послушати, и одсечемъ іой руку, на коіой є прстевъ носила. Текъ што се є рука одъ тела раставила, одма іой изчезне лепота нѣна, и гадна бабетина появи се место нѣ моимъ очима.

Кралю, рекне ми, съ тымъ што си ми руку одсекао, уничтожіо си волшебство, коє ти є очи варало. Помоћу волшебногъ прстена носила самъ на мени обликъ кральичинъ, и человекъ тай кои є садъ изъ себе побего, помоћу другогъ прстена узо є обликъ твой на себе. Немой ме убити; доста самъ казиѣна, што одсадъ овако наказа крозь животъ проћи морамъ.

Несреѣна злочинице! повичемъ я, неласкай себи више съ празномъ надеждомъ, не мысли да ћешъ ми великодушіе тронути, да ти животъ поклонимъ! Да, да, злочинство твоє незаслужує милости — да си мене самогъ увредила, смиловао бы се на тебе, али си дошла сладку слогу уничтожити, у коіой самъ съ кральицомъ живіо! Ты си узрокъ, што є принцеза злоставлѣна, што самъ ю изъ двора изтерао, и што ю више никадъ видити нећу. Ахъ, недвоумимъ да ю тереть несреѣне и неволѣ у кою є бачена, уморіо ніє. — То рекнемъ изманемъ мачемъ, и обезглавимъ проклету ту жентурину. — Негубећи ни мало времена, поитимъ да злочинца кои се у мой обликъ увукао стигнемъ, и Небо недопусти да ми умакне.

Затимъ приповеди краль Тибетскій кральици и оно све што се међу нѣимъ и Мокбеломъ случило, каквимъ є вражїимъ начиномъ тай злочинаць съ Дилнуацомъ престоль Албазинскій освоіо, и како су га опеть оставили.

Кральица и Алія слухали су повѣсть ту, која се тако яко тичала, съ великимъ пазенѣмъ.

Краль свршивши говоръ окрене се къ Руцваншаду и рекне: Благодушный страноземче, ты си къ среѣи, коіой се мы садъ радуемо, великодушно притекао — какавъ знакъ благодарности иштешъ одъ мене? Ишти, што годъ обѣшъ и уверенъ буди, да ѣу ти учинити!

Руцваншадъ хтеде кралоу Тибетскомъ на то одговорити; но кральица му уѣе у речъ, и рекне мужу свомъ: Незнашъ, о господару да є туѣинъ овай съ коимъ говоришъ краль Хине.

Краль поздрави Руцваншада као таквогъ, и замоли за опроштенѣ, што му ніє почитаніє указао, коє му пристои. Овай му уѣе у речъ, и оба два краля загрле се найнѣжніє. Затимъ отиду све четворо у дворацъ краля Тибетскогъ. Руцваншадъ буде ту преславно угостѣенъ. После неколико дана опрости се са свима домаћима, и врати се у свое кралѣвство.

Краль Хине доѣе у свой дворъ, и приповеди верномъ Муѣцину чудне догаѣає кральице и краля Тибетскогъ. Муѣцинъ дивеѣи се заплетености тако чрезвычайны случаєва, узме одтудъ поводъ и прилику, кралоу свомъ опетъ представити. да лепа *Шехеристана* по свой прилици ништа друго ніє него волшебница, или може бити таква жена као и Дилнуаца. — Руцваншадъ мане главомъ, и стане се уверавати да ѣе тако бити.

Єдаредъ у ютру, кадъ су се сви дворяни у палати скупили, и по обичаю краля очекивали, да изиѣе, явлѣно имъ буде, да се незна гди є краль, да є синоѣъ, служительъ све распустивши, задре-

мао на софи, и да га садъ ни у едной соби нѣго-
вой и ни у целой палати нема. Сви дворяни да-
ду се у траженѣ; но све залудъ. Кадъ прође не-
колико дана, а све еднако ни гласа ни трага за
Руцваншада, почну дворяни, и рекао бы као да
су се обкладили, кои ће већма за кралѣмъ жали-
ти. Намажу лице жутиломъ, почну плакати и ру-
же предъ предъ престоль бацаюћи.

Међу свима Муецинѣ є быо најжалостниі.
Страшно є онъ господара свогъ любіо, и често
бы одъ тежке туге повикао: О драгій мой кралю,
у којой си части света, — шта ћу о напрасномъ
одлазку твоѣмъ мыслити, єси ли опетъ отишао пу-
товати, иль те каква волшебна сила одъ народа
твоего отрже? Нема тога, ниси мого ты съ во-
льомъ насъ оставити, та ты и любовъ и верность
нашу врло добро познаєшь, небы намъ дакле то-
лику тугу и жалость задао. Ахъ, заиста те є
проклета сила волшебнице какве на веки намъ
отела!

Докъ є верный везиръ и Руцваншадово це-
ло кралѣвство у незаузданой жалости ядиковало,
наслађавао се међутимъ онъ најчистіимъ увесе-
леніємъ на острову Шехеристану, кудъ є на за-
повестъ *Шехеристане* донешень быо. Принцеза
ова, кадъ су ю духови кральицомъ своіомъ про-
гласили, забавляла се пословима државе, и пре-
дала у првымъ владаня свогъ државницима текъ
бриги о повеличанію свомъ. Но касніє опомене
ю срдце нѣно на краля Хине, и задовольна вер-
ностѣ нѣговомъ, науми обећанѣ коє му є дала,
испунити. Съ томъ намеромъ пошлѣ єдаредъ у
вече едногъ одъ свои службены духова, кои га изъ
палате нѣгове узме и у нѣну собу донесе. Ха, бо-
жественна принцезо, рекне Руцваншадъ, опазивши

кральицу, опеть те већь єдаредь предь очима доби! Ахъ, већь нисамъ дуже смео тако сладкомъ надеждомъ ласкати себи, и мыслию самъ, да си ме одавно већь заборавила.

А не, одговори Шехеристана, одсуство нечини то съ духовима, што съ людма; оно верность нашу неможе поколебати.

Ніе ни мою, рекне краль, ослабило. Премда самъ я текъ човекъ, опеть самъ тако веранъ као и духови. О кральице моя, дуго ми є было време, кое є насъ раставляло. О съ каквомъ самъ нестрпљивостѣу изгледао часъ у комъ бы те опеть видіо!

Руцваншаде, одговори кральица, я самъ съ тобомъ задовольна, и будући да се нѣжность твоя ніе умалила, іоштъ данасъ ѣу испунити обећанъ, кое самъ ти дала; іоштъ данасъ некъ се судба наша скопча.

Младый краль Хине благодари Шехеристани на знацима нѣне любви, и закуне се да ѣе іой вечно веранъ быти.

Међутимъ скупе се сви великаши кральвства и народъ духова на заповестъ кральице. Ова изиѣ изъ палате и овако проговори народу: велики и мали духови, кои речи мое слушате. вы сте се заклетвомъ обвезали да ѣе те мени покорни быти, кадъ сте после отца могъ *Менутхара* кральвску власть мени предали. Даємъ вамъ на знанъ, да ѣу се за краля *Руцваншада* удати, и заповедамъ вамъ да нѣга за господара вашего признаете. — У тай ма изведе и покаже народу свогъ будућегъ мужа.

Сви духови одобре весело кральичинъ изборъ и премда є краль човекъ а не духъ быо, опеть

су они кральицу свою тако яко любили, да су га одма на кральвство Шехервстанско крунисали.

Торжество то прође, и садъ се почне о наредбама къ свадби радити. Но пре него што ова буде, одведе Шехеристана заручника свогъ у собу насамо. Руцваншаде, рекне му, ту морашъ ми јоштъ нешто обећати; обећанъ то иштемъ одъ тебе само наше — мое и твоє среће ради. Но на свакиј начинъ нужно є да ми га дадешъ и најстрожиє држишъ; єрбо ако бы несрећный случай са собомъ донео, да обећанъ то кадгодъ заборавишъ, оба двоє насъ доћићемо до крайнѣгъ сажаленя.

Немой ме лепа принцезо, замоли ю краль, тако дуго у незнаню држати; казуй шта ти обећати имама. Готовъ самъ све за тебе учинити, што годъ оћешъ.

Што я одъ тебе иштемъ, одговори кральица, то изискує одвећъ велико упинянъ одъ твоє стране, и готово се боимъ да ћешъ га моћи одржати. Знашъ да смо насъ двоє различногъ рода, и различногъ дакле начина у дѣланю. Мы духови имамо у гдичемъ особитый нашъ начинъ поступка; имамо друге законе и обреде, єдномъ речи, насъ двоє неможемо дуго заєдно живити, ако ми слепо угаћао небудешъ.

Шта, кральице, одговори Руцваншадъ, па то є одвећъ велико упинянъ, коє га ради, боишъ се да га нећу одржати моћи? Имай више повереня къ людма, или бољ рећи къ себи самой. Уверена буди да ћешъ ты свагда најсавршеніє надамномъ владати, и да я друге вољ, окромъ твоє имати нећу.

Є добро, рекне Шехеристана, ты ми обећавашъ дакле да ћешъ се, кадъ штогодъ предъ то-

бомъ учинимъ кое ти се недопада, добро чувати, да поступакъ мой тай нехулишь, или да ме тога ради неукоравашъ?

О кральице моя, рекне онъ, немислеѣи на то да послове нѣне хули, заклинѣмъ ти се да ѣу све што ты чинила будешъ, одобрити. Ахъ, ты бы срце мое найужаснѣе ранила, кадъ небы веровала, да ѣе се любовь моя и моя беспредѣлна приврженостъ само са животомъ моимъ окончати.

Доста є рекне кральица, осланямъ се сасвимъ на постоянство заклетве твоє, и надамъ се да ѣешъ, ма шта я чинила, ты ѣутати. И то треба да знашь да я неиштемъ одъ тебе неправедно угаѣанѣ. Духови ништа нераде безъ основа. Кадъ видіо будешъ, да я кадкадъ такво што радимъ, што се теби безумно чвни, свагда самъ у себи реци: Она неради то безъ узрока.

Краль се іоштъ єдаредъ обеѣа, да неѣе никадъ ни бела зуба помолити, чинила она ма шта на свету, и тако имъ садъ друго ништа неостане него венчанѣ ускорити.

Кральица даде Руцваншада на златанѣ престоль попети; а сама се после посади покрай нѣга. Сви великаши кралѣвства стану у редъ предъ престоль а дворянке кральичине раздвое се на обадве стране престола.

Великаши закуну се кралоу и кральици торжественно, да ѣе верни быти, као што є сирѣчь сущтествама нѣіовогъ вида свойствено. После тога прослави народъ венчанѣ то различнымъ увеселеніама, коя су за три дана траяла. Краль Хи не обчинѣнѣ среѣномъ своіомъ, само се о томъ старао како ѣе се кральици допасти. Сво време свое проводеѣи у еласти и увеселеніама, ретко се є кралѣвства свогъ сеѣао.

После године дана по венчаню ньіовомъ роди Шехеристана принца, лепогъ и умилногъ као што є лепъ данъ. Сви духови кралѣвства нареде нова торжества, а краль усхиѣенъ да є сына одъ премиле жене свое добіо, престати ніє могао, Небу на среѣни своіой благодарити. У лову є быо, кадъ є тай веселый гласъ добіо, и тай часъ поити у дворъ кральице да види дете, кое є мати близу велике ватре у наручію држала. Руцваншадъ узме малогъ принца, и полюбивши га са особитомъ нѣжностѣу, преда га опетъ кральици, коя га — у ватру баѣи! — Одма нестане и ватре и новороѣеногъ детета.

Ужасно позоріє ово раздере Руцваншаду срце. Но колико му тежко на срце падне што є сына изгубіо, опетъ сети се обеѣаня свогъ кральици даногъ, стегне срце нерекавши башъ ни речи, и отиде одма у свою собу, гди се горкомъ плачу преда. Ахъ, рекне у жалости своіой, нисамъ ли я сожаленя достоянъ? — Небо ми поклони сына, и я видо гди га собствена мати у ватру баѣи, нити смемъ на таково дѣло викати. О мати какве нигде у естеству нема! — Аль опетъ ѣутаѣу, дода промысливши къ томе, могао бы кральицу увредити кадъ бы іой жалость мою показао. Место да се противъ дѣла ополчавамъ коя ми се свирѣпа виде, мыслиѣу да заиста ніє она то безъ узрока учинила.

Краль себе побѣди и непроговври Шехеристани о томъ ни речи, премда бы іой врло радо приговоріо свирѣпу сына свогъ емртъ. — Проѣе друга година кадъ кральица роди кѣерь, лепшу него што іой є братъ быо.

Балкиса іой є име дано. Нова торжества буду нареѣена, нова радость простре се по целомъ

острову. Краль буде усхићенъ лепотомъ кѣри свое; ситъ се нагледати ніе могао. Покрай нѣ заборави покойнога принца Шехеристанскогъ. Но радость иесрећногъ отца овогъ непотрае дуго. Мало дана после порођая дође велика бела кучка съ отворенымъ челюстима у палату. Шехеристана опазивши ю, зовне ю къ себи, и рекне іой: Носи ово девойче заедно съ колевкомъ. Одма се кучка приближи колевци узме ю у уста и побегне.

Ніе могуће описати болю коя томъ приликомъ спопадне краля. Умало што ніе заклетву свою заборавіо, и краљици ияду строги и неповольны речій изговоріо, но и садъ се умери да єдь свой неизблюе. Затвори се у собу свою и опомене се опетъ жалостне судбе сына свогъ. Стане гласно тужити и плакати: О Шехеристано, о каменито срце, заръ тако съ рођеномъ децомъ своіомъ поступашь! Ако є у томъ преимућство духова, да тако грозна дѣла чине, то проклети имъ были нѣіови обреди и закони. О колико су болы наши завичаи; но ніель ми казала краљица да духови нечине ништа безъ основа, и кадъ видіо будешъ да я кадкадъ такво што радимъ, што се теби неправо види, свагда самъ у себи реци: Она неради то безъ узрока. Дали є могуће да право има? — Ха, садъ проричемъ ту тайну; закони духова заповедаю безъ сумнѣ, да, кадъ се съ лодма венчаю, деца, коя се у таквомъ браку рађаю, убіена буду — то є основъ тымъ поступцима, кои крвь у мени муте! — О свирѣпа краљице, мыслишь ли да я свашта претрпити могу? Ахъ немогу, покрай све прекомерне любви кою къ теби чувствуемъ, ніе ми могуће да се варварскомъ закону томъ подвргнемъ! —

Колико є Руцваншадъ свирѣпомъ смрћу деце свое ранѣнъ быо, опетъ є имао толико владе

надъ собомъ да є сакрію предъ краљицомъ рану срдца свогъ. Но животъ на острову Шехеристану постане му несносанъ, и онъ науми да се врати у Хину. — Краљице, рекне єдаредъ Шехеристани, яка ме є желя обузела да краљвство мое видимъ, — допусти ми да поодимъ народе мое, кои одавно повратакъ мой жельно очекую.

Добро, одговори Шехеристана, немаримъ иди, и мило ми є што имъ то благодарїніє чинишь; а и скоро ће твоє присуство у Хинескомъ краљвству нужно быти. Монголи подижу велику войску противъ краљвства твогъ. Иди, брани државу твою; єрбо колико да су храбри поданици твои, опеть ће храбри быти кадъ їй краљ нїовъ на бой поведе. Я ћу се съ мое стране старати да се опеть састанемо.

То рекавши зовне єдногъ одъ духова, и заповеди му да краля Хине одма у палату нїгову однесе. Докъ дланъ о дланъ ударишь, Руцваншадъ буде у своіой соби.

Муецинъ, видећи краля буде изванъ себе одъ радости. Баци се предъ нїимъ лицемъ на землю и ревне: Већ єдаредъ дакле послуша небо жель мое и тебе поклони опеть народима твоима. — За време одсуства твогъ я самъ краљвствомъ управляю; поданици твои о повратку твоємъ очаявши, метну мени круну на главу. Но благо мени ево могъ господара и краля, попи се опеть на престоль на комъ є робъ твой дуго седіо!

Краљ приповеди везиру све што се съ нїимъ догодило, Муецинъ є одъ тежка чуда само бленуо у краля.

Мећутимъ су се Монголи приближавали са великомъ силомъ. Прешли су већ были преко

краинне Хинеске, и мыслили су да имъ ништа лакше быти неће, него за кратко време цело кралѣвство освоити. На гласъ да се приближую Монголи, скупил Рудваншадъ толико войске колико е у итости могао, и изиђе непријателю на сусреть. Овай се было на пространой поляни станіо, гди за никакву оскудицу ніе знао. Рудваншадъ се такође постарао за ужитакъ своє войске, и брзо се понесе тай са сувишкомъ у станъ нѣговъ рана, вариво, пренециво *) покрай неброеногъ мложества бурадїй съ виномъ и другимъ пиѣемъ. Све е ово на камилама и мазгама подѣ надгледанѣмъ едногъ одѣ кралѣвы везира у станъ понешено. На равници єдногъ изиђе на єдаредѣ кралѣвица Шехеристанска предѣ везира тогъ. Духови кои су ю допратили, свале све натоварено, разгнаю марву, полупаю бурадѣ, и сатру све у плеву.

Везиръ *Велія* уплаши се яко, видеѣи ужитакъ войске уништоженъ. Кралѣвица му рекне: Иди и кажи господару твоємъ, да е кралѣвица жена нѣгова то зло учинола. — Онъ отиде подѣ шаторъ кралѣвъ и рекне уплашено: Кралю, войска ти е безъ ране! — Потомъ приповеди му шта е кралѣвица учинила.

Краль падне у очаяніе. Чинило му се да смртъ деце нѣгове пре опроштєня заслужує него то дѣло. Юштѣ ніе къ себи ни дошао было, кадѣ аль на єдаредѣ изиђе му кралѣвица предѣ очи. Княгиньо рєкне онъ, немогу дуже ѣутати; злоупотребила си трпленѣ мое. Бацила си ми сына у ватру, кѣерь си ми дала кучки, и колико си ме дубоко съ тымъ у срце ранила, нисамъ ти опетѣ тугу мою показао, и жалость самъ мою у прсима моима закопану носіо. Аль то што си садѣ учи-

*) Der Zwieback, пек - смятъ, — Руси га зову сухарѣ.

нила, ништа друго быти неможе, него нападанѣ на славу мою, нити є можно да ти поступаѣь некудимѣ. О неблагодарна, тако ли наплаћуєшь нѣжностъ мою! Казуй каква ти є намера? Войска ми є безъ сваке ране; шта ће одъ нѣ, шта ће одъ мене самогъ быти. Безъ сумнѣ ты то оћешъ, да безъ свакогъ боя у руке неприятеля мои паднемъ, — ахъ, да ли є можно то сносити.

Руцваншаде, одговори краљица, врло бы добро учинио, да си іоштъ и за садъ ћутао, место што си у најгоре време ћутанѣ прекинуо. Но прекинуо си га, несрећа є ту, и безъ свакогъ начина къ спасенію. Касно є већъ несрећу уклонити, коє самъ се свагда бояла, и кою є наглостъ твоя садъ на насъ обадрое навукла. Слабый и нерасудный краљу, ахъ зашт' ниси єзыкъ зауздати могао! — Та знашь ли каква є она ватра, у кою самъ принца бацила? — То є мударъ Саламандеръ, комъ самъ воспитаніє сына нашегъ поверила; а кучка она кою си видіо, єсть волшебница, коя ми є обећала да ће кћерь нашу са свима вештинама упознати, коє се будућой краљици духова пристое. И Саламандеръ и волшебница красно исполняваю желъ мое, и воспитаваю принца и сестру му са особито дивнымъ старанѣмъ. Оћу да се самъ о томъ уверишь. — То рекне пакъ зовне єдногъ одъ духова свои, кои су ту были, и заповеди му да децу донесе. Текъ што она заповестъ ту изда, одма буде принцъ Шехеристанскій и мала балкиса у Руцваншадовомъ шатору; но само їй є краљ видити могао, за све друге ту присутвуюће была су та два детета невидима.

Руцваншадъ, видећи децу свою, заборави жалостно станѣ войске свое. Одъ радости є ванъ себе быо, и грли часъ єдно часъ друго съ чув-

ствованѣмъ, кое само онай кои є отаць предста-
вити може.

Докъ є краль децу свою грлію и любію, про-
дужи Шехеристана беседу свою: кралою, морамъ
ти іюштъ и то казати, зашто самъ ужитакъ вой-
ске твое упропастила. Краль монголскій наумію
є да ти свећу живота угаси, и цело кральство
твое свомъ скипру подвргне. Да намеру свою
лакше извршити може, подкупію є са сто иляда
дуката неверногъ Велія, тако да му се за ту грд-
ну суму новаца обвезао, да целу войску твою и
тебе самогъ отрує. Будући да си му ты ту бри-
гу предао, да ужитакъ войсци приправи и у станъ
донесе; то му є лако было пек-симитъ, вариво,
вино и сву другу рану съ єдомъ, одъ когъ свакій
на єдаредъ мртавъ пасти мора, помешати, као што
є заиста и учинію. Тако бы ти дакле войска у
єданъ ма изгнула, да се я нисамъ умешала. Не-
ћешъ ми може быти веровати што ти говоримъ;
но лако се о томъ уверити можешъ, и при томъ
издайника казнити. Заповеди некъ везиръ тай
дође, и предъ тобомъ мало одъ пек-симита некъ
окуси пакъ ћешъ видити шта ће быти съ нѣмъ.

Уплащенъ тима речма краль, зовне Рупван-
шадъ везира Велія. Некъ се донесе заповеди по-
томъ мало одъ расуте ране. На заповестъ ту бу-
де донешена кутія са закускама (Confekt), коя є
неразлупана остала, и на коіой є іюштъ печать
везиревъ стаяо. Краль даде отворити кутію и
заповеди издайнику да єде одъ тій закускій.

Кралою мой, одговори Велія, нисамъ за садъ
гладанъ; но чимъ огладнимъ естћу!

Єди одма, викне краль лютито; єрь другчіе
оде ти глава.

Велія, видећи да му є смрть на обадва начи-на известна, покори се заповести кральвой. Текъ што два залогая прогута, одма мртавъ падне предъ свима кои су у шатору были.

Господару, проговори садъ краљица, окренувши се къ Рудваншаду, нећешъ заиста више сумняти о неверству везира, и уверенъ ћешъ быти, да духови ништа безъ узрока нераде.

Да Шехеристано, одговори краль, признаемъ да нисамъ ни мало имао право што се нисамъ по закону, тобомъ ми наложеномъ, точно владао. Но шта садъ да радимъ? Войска ми є безъ ране. Гладъ ће учинити оно на што є отровъ приправ-лънъ быо.

Небой се рекне му Шехеристана, нећешъ быти безъ ране; сутра ћешъ више имати нег' што ти треба. Ноћасъ ћешъ напасти на неприятель твое и побѣдићешъ њ, сво нѣово благо и рану освоити, и као побѣдитель у престолный се градъ твой поврати.

Као што краљица предсказа, тако се и до-годи. У поноћъ изиђе Шехеристана са свима ду-ховима пратњь свое предъ войску Хинезку, сви сложено нападну на Монголе, кои су се съ почет-ка противити хтели, узбию њ силно, изсеку њ та-ко страшно да се єдва краль Монголскій кои є самъ войску свою предводіо, бегствомъ спасти могао. Кадъ у ютру данъ осване, погледи Руд-ваншадъ по поляни коя є мртвимъ телама неприя-тельскимъ сва покривена была, и срце се у њму заигра одъ радости што му є Богъ побѣду дао, съ тымъ већма, што га є та врло мало войника њ-говы стала. Войска му се яко обогати, све дра-гоценности монголске и сва рана нѣова падне у руке побѣдительима.

Погледи, рекне Шехеристана мужу свомъ, неприятельи су ти упропашћени — рать є свршенъ. Мирно се садъ у палату твою вратити можешъ нити се имашъ бояти новы нападаня. Я ћу те садъ оставити, ербо се на вѣки морамо растати. Никадъ ме више видити нећешъ, а мени ће твоє лице на вѣки отето бити. Растанакъ є овай Руцваншаде твой посо — ахъ, зашт' ниси обећанъ твоє испунио? —

Праведно Небо! повиче краль уплашено, шта то чуємъ? Преклинѣмъ те мила моя Шехеристано, одбаца ту несрећну намеру. Веруй ми, покаяніє о преступку момъ срце ми цепа. Опрости ми погрешку пакъ ти се наново заклинѣмъ да никадъ више узрока имати нећешъ да се на мене потужишъ. Штогодъ чинила будешъ, ма шта на свету было, я никадъ кудити нећу.

У ветаръ се кунешъ, одговори краљица. Закони наши заповедаю ми, да се одъ тебе раставити морамъ; а закони духова никадъ се непреступаю. Мани се тога, да ме зауставишъ. Ахъ, кадъ бы одъ мене зависило да теби опростимъ, небы заиста была неумолима. Буди ми здравъ Руцваншаде, дода къ томе плачући, съ Богомъ, съ Богомъ на вѣки, ты губишъ децу твою и матеръ нѣову; залудъ ћешъ желити да њ њ опетъ кадгодъ видишъ, неће ахъ! неће њ око твоє никадъ више видити, нити ће њ кадгодъ више рука твоя загрлити, съ Богомъ! —

Нестане краљице, и съ нѣомъ принца шехеристанскогъ и сестре му Балкисе. — Пера тогъ вештогъ нема, кое бы кадло было жалость Руцваншадову описати, жалость коя га є спопала, кадъ се ахъ предраги' душа и срдцу свомъ частій тѣй лишенымъ види! Да є бой изгубіо, да є самъ

Монголима у руке пао, небы тако неутѣшимъ быо. Издере и изгребе лице свое, главу земљомъ поспе, и све оно чинити стане што само чини онай кой е съ ума сишо. Найпосле врати се съ войскомъ у престолный градъ, и чимъ у палату свою уђе, рекне Муецину: везиру, на часть ти брига на часть ти влада! Управляй кралѣвствомъ моимъ, квари, прави, наређуй како ти годъ драго. Я ъу остатакъ живота могъ у туги и жалости за женомъ и децомъ моіомъ да проводимъ, ахъ! за нѣма кое самъ изъ лудости мое изгубіо. Нико на свету да ми предъ очи неизиђе, осимъ тебе; но и теби забранюемъ и найманъ ми што проговорити што се кралѣвства тиче. Говори, собори, беседи ми само ахъ, о Шехеристани и деци моіой. Страданъ мое нека ми буде една єдита забава.

И заиста затвори се Руцваншадъ у найудалѣніе собе у палати своіой, у кое нико осимъ Муецина ући ніе смео. Овай га е свакій данъ поодіо, и у надежди быо е, да ће време страданя нѣгова утишати. Но превари се, туга кралѣва растла е одъ дана на данъ. Найпосле падне у дубоко црножучіе, и подъ мукомъ срдца клонувши, разболе се на смрть. Башъ у онай ма кадъ е издисао появи се кральица, у нѣговой соби, и овако му проговори: Руцваншаде, я дођо да ти страданя прекинемъ, и животъ опеть дадемъ, когъ си већъ изгубіо. Закони наши заповедали су ми да те сотимъ збогъ неодржане заклетве казимъ, да за десеть година раставлѣно одъ тебе живимъ, и само су ми у томъ случаю, ако ми за цело то време веранъ пребудешъ, допуштали, да се опеть онда съ тобомъ саставимъ. Зато самъ мыслила, кадъ самъ те подъ шатромъ оставила, да се на вѣки одъ тебе раставлямъ; та сынови Адамови, мысли-

ла самъ у себи, нису кадри тако верни бити, и Руцваншадъ ће мене скоро заборавити. Хвала Богу преварила самъ се, и садъ видимъ да люди верно любити могу. Ево ме дакле опетъ кодъ тебе, и да ти срећу крунишемъ, садъ ћешъ и децу твоју видети.

Текъ што краљица беседу своју сврши, тай часъ принцъ Шехеристанскій и принцеза Балкиса у собу предъ усхићеногъ Руцваншада уђу. Срце овогъ тако нѣжногъ отца и мужа топило се у најслађа чувствованя. За кратко време оздрави Руцваншадъ. — Ово четворо живили су много го година скупа најсрећниѣ. — После смрти краља и краљице попне се принцъ Шехериктанскій на престољ Хине, а принцеза Балкиса прими владу надъ островомъ духова, докъ најпосле ниѣ постала жена мудрогъ пророка Соломона.

Кадъ дойкиня приповедку своју сврши, стану оне дворянке принцезине, коѣ су чудовишта съ духовима и волшебствама миловане, ову узвышавати надъ ономъ о Абуль Казему; но друга часть њи была ѣ противны мысли, и потврди да ѣ приповедка о младићу изъ Базре много лепша и пріятнја.

Што се мене тиче рекне Фарукнаца я кралю Хине врло за зло примамаъ што ниѣ кадаръ быо задану речъ точно одржати. Казала му ѣ Шехеристана да духови ништа безъ узрока нераде. Тврдоглавостъ нѣгона довольно доказуѣ, да мужеви обећаня своя тврдо недрже.

Принцезо! одговори Солимена има ий кои се нису ни самомъ живота опасношћу поколебати

дали, као што ћу ти доказати, ако ми допустишъ да ти о *Калуфу* и *лепой Дилари* приповедемъ.

Добро рекне принцеца немаримъ, ербо видимъ да те дворянке мое врло радо слушаю, но за садъ е доста.

Край првой сvezки.

Троичи

+ *Врш...*

Н. Савицъ

Людмила
Мисодраг Дукович
Битан
1914

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Савка Савиц

Троича

+ *Михајло Јанковић*

И. С. Авдић

Троича
+ *Боривојед Росић*

Светозара, Милошъ Гавриловићъ стар. учит. Петко Ђздићъ трг. Јованъ Симићъ трг. Јанко Лазаревићъ трг. за сыновца Јована, Трифунъ Стояковићъ землѣдѣл. Јонанъ Ебрићъ кафеџ. Симо Гаврићъ пушк. Миланъ Ювновићъ бакал. за сына Милована, Лука меанџа за сына Любу, Риста С. Панићъ терз. Марко Николићъ за сына Драгутина, Иванъ Николићъ бакал. Ђока Антићъ кал. болтаџ. Максимъ Касабинићъ кал. т. Марко Шакићъ кал. бол. Максимъ Колабинићъ кал. трг. Миланъ Савићъ тргов. изъ Радаля срез. Раѣ. Неша Васиљвићъ землѣ. изъ Брезяка срез. Јадран.

КРУПАНЪ (у Окр. Подринскомъ.)

Совокупитель Г. Станко Убавкићъ Учитель Крупаньскій.

Христо М. Солдатовићъ ученикъ III. разр. Милсавъ Скорићъ уч. III. раз. Илія Т. Солдатовићъ уч. II. раз. Мирко Васиљвићъ терзџа изъ Крупня за сына Христу ученика II. разреда, Јованъ Радовановићъ за кѣрь Алоксандру ученицу II. разреда, Г. Павле Гудовићъ Началникъ Среза Раѣвскогъ штабс-капетанъ, Стеванъ Митровићъ терзџа изъ Крупня, Живанъ Ивановићъ чарубџија изъ Крупня, Ђока Бошняковићъ трговаџ изъ Крупня за кѣрь Анку ученицу III. разреда. Станко Убавкићъ.

У Ж И Ц Е.

ГГ. Петаръ Раићъ целый капетанъ Начал. Ср. Рачин. Стоянъ Обрадовићъ членъ С. за сына Душана, Васа Григоріевићъ членъ С. за сынове: Михаила и светолика и вѣри Лепосаву и Милеву. Мияло М. Трифуновићъ Рачунов. С. Ђорѣ О. Мишковићъ писаръ С. Матія Николићъ стар. писаръ Начал. Јованъ Николићъ писаръ, Павле Костићъ поштаръ, Спиридонъ П. Поповићъ найстар. учит. Филипъ Ђ. Поповићъ учит. Вучета Трифуновићъ учит. II. разреда, Јованъ С. Христићъ учит. I. и II. раз. Ђфремъ В. Новаковићъ практ. С. Миланъ I. Митићъ практ. С. Обраѣ Р. Каравидићъ практ. С. Миланъ С. Радуловићъ практ. С. Васиље Т. Радовићъ практ. С. Миланъ Елисавичићъ практ. Алекса Димитріевићъ практ. нитаб. Вуле Живадиновићъ практ. Нач. Јованъ Јовановићъ практ. Милованъ Цицварићъ практ. Начал. Живанъ Алтомановићъ пис. Примир. С.

ГГ. Миланъ Евгениевићъ марв. трг. за сына Ђорѣа, Настасъ Николићъ трг. Илія В. Кѣранзићъ трг. Танасіе Миловановићъ чарукџа, Илія Драгићевићъ майст. чар. Стева Мићићъ сар. Нинко Весковићъ сар. Неша Алексићъ терзџа, Здравко Бончићъ бакал. Никола Тешићъ сар. за два сына Ристу и Илію, Неша Михаиновичићъ за сынове Вука, Милана, Васиља и Илію. Павле Григоріевићъ чарук. Јованъ Цвиановићъ чарук. Ђвто Елисавичићъ, Ђорѣ Станићъ кал. трг. родомъ изъ Срема, Филипъ Ђвтићъ кал. бак. Неделько Игњатовићъ кал. бак. Нешко Стефановићъ уч. IV. раз. Обренъ Михаиловићъ кал. терз. Бранко Суранъ изъ Добр. панд. Танасіе Каран-Поповићъ уч. IV. разр.

АРИЛЪ (у Окр. Ужичкомъ.)

(Сакупљени Г. Милеткомъ Ђурићемъ учителѣмъ Ариль.)

ГГ. Милое Теодоровићъ Нач. ср. Арильскогъ ш.-капетанъ Окр. Ужич. са сынове Светозара и Любомира слушателѣ II. Гимназіе, Велимира ученика I. разреда основне школе Арильске и Милосава младолѣтногъ, Г. Урошъ Стѣпановићъ пис. ср. Ариль. за кѣрѣ Ђлену, г. Миланъ Николићъ практ. Начал. окр. Ариль. Яковъ Поповићъ кметъ за сына Кремана ђака, Радисавъ Новиковићъ терзія изъ Арля, Петаръ Еверица трговацъ изъ Милићева села г. Петаръ Райчићъ учитель Иванъичић.

(III. Разредъ училиш. Арильскій ученика)

Василіе и Марко браћа Ананијевићи, Миланъ Дмитровићъ, Виторъ Остоићъ, Марко Иконићъ, Лука Мркићъ, Мирко Радванонићъ.

(II. Разредъ речени школс. ученика.)

Миласавъ Миланковићъ, Видое Милијановићъ, Стеванъ Ананијевићъ, Вучићъ Миловановићъ, Марко Јоковићъ, Ђвремъ Боговићъ,

(I. Разредъ речени школс. ученика.)

Танасіе Ковачевићъ, Мило Миловановићъ, Обрадъ Мариновићъ, Василіе Стоићъ, Радивоје Луковићъ, Сретенъ Ананијевићъ, Сретенъ Станисављивићъ, Ђвремъ Крунићъ, Ђремја Кабаница.

РЖАНЕ (у Окр. Ужичкомъ.)

(Совокупитель Панта П. Јовановићъ Настоятникъ Поште Ржанске.)

ГГ. Ђремја Поповићъ предсѣдатель общт. Скакавачке среза Црногорскогъ, Ђремја Стојановићъ парохъ Сичо-Рѣчкій за два ученика Ђорђа Савића I. разр. и Павла Стефановића II. разреда, Матея Перуничићъ меанџия Режанскій, Стефанъ Войновићъ калђа меанџискій, Алекса Ђурићъ момакъ писаровъ Окр. Ужичкогъ среза Црногорскогъ.

П О Ж Е Г А.

ГГ. Милошъ М. Трифуновићъ, писаръ Црногорск. Среза, Тодоръ Павловићъ и Јованъ Станишићъ пароси, Павле Стоићъ учит. Ђорђе Г. Поповићъ Предсѣдат. Примир. Суда Јованъ Лазаревићъ Писаръ Обшв. Арсение М. Трифуновићъ практ. Миласавъ Дуловићъ тр. Танасіе Глишићъ за кѣрѣ Ению, Теня Евгенијевићъ марв. тр. Спасов Веселиновићъ бођц. Трифунъ Петровићъ кафеђ. Деспотъ Милошевићъ за сына Малоша, Радивоје Дамјановићъ изъ Висибђе, Јованъ П. Становићъ каф. Мита Радовићъ кафеђ. за сына Милана.

Ч А Ч А К Ъ.

ГГ. Василіе Вуковић парохъ Чачан. и почетный членъ Діацезе Ужичке, Єфремъ Тошић парохъ Чачан. Сава Марковић писаръ среза Тринавскогъ Иванъ М. Ђурић прак. Сретенъ П. Томашевић трг. Огнѣнъ Јовичевић тр. за сына Любомира ученика I. разреда, Јованъ Кривача тр. Алекса Радовић трг. Петаръ Белић трг. Марко Јовановић трг. Никола Радовановић трг. Милованъ Цариградл, кож. Тимотей Обреновић. Коста Мирковић тр. Илія Міятовнић иначе Целатов. Јова Ђурић, Ђорђе Радойковић меан. Вукъ Васовић бакал. Драгоє Милосавлѣвић, Симеонъ Николић бакал. Урошь Равић, Милованъ за сына свога Косту, Панта Милосавлѣвић ђакъ самоукъ изъ села Гурашеваца презиме Тубић, Андрија Мариновић учен. IV. разр. Станія Тринавчева кћи быв. казначей, Антоніе Марковић сарачъ, Добросавъ В. Манойловић каф. Василіе Ивановић налбан. Стефанъ Симић абац. Петаръ Гавриловић абац. Радосавъ Бојовић чарук. Ранко Єремѣић абац. Сретенъ Лукић абац. Петаръ Јосифовић каф. Алекса Б. Милановић папудія, Аксентіе Миловановић трг. изъ села Гурашев. Тодоръ Дмитриѣвић за брата Косту, Панта Петровић чарук. за кћерь Савку, Єфремъ Миловановић терз. Алекса Вуковић Рудничанинъ, Риста Дмитровић мунція, Тоша Јовановић за сына Владимира, Илія Петровић кафец. Иванъ Божовић шегр. абац. Никола Дмитровић кал. терз. Милованъ Продановић кал. терз. Младенъ Обреновић шегр. шустер. Лука Јовановић кал. терз. Теохаръ Георгевић Хрис.

КАРАНОВАЦЪ.

ГГ. Божо Божовић члекъ Суда за сына Петра, Михаиљ Ђурић Секрет. Суда за сына Илію, Паунъ П. Смиляновић рачунов. Суда за сына Василя, Никола Вуловић Протокол. Суд. Коста С. Анђелковић помоћ. Рачунов. Вукадинъ Андреевић Архиваръ С. за сына Константина, Сретенъ Борисавлѣвић писаръ Началн. Живко К. Јовановић писаръ С. Филипъ Зорић П. К. Е. У. Ђорђе Ђорђевић прак. Начал. Стефанъ Н. Големовић прак. Начал. Ђорђе И. Дмитриѣвић практ. Суд. Илія П. Ђуковић практ. Начал. Јованъ Стаић, Дмитріе Г. Црвчанинъ, Гаврилъ Поповић, Сима Кнежевић за сына и за сыновца Петронія и Уроша и за кћерь Смилянѣ, Никола Стойковић учитель, Јосифъ Добровић Каранов. Милошъ Туцаковић, Никола Новаковић, Радованъ Радисавлѣвић, Андрея Арсениѣвић.

СМЕДЕРЕВО.

ГГ. Антоніе Р. Майсторовић, Началн. и подполков. окр. Смедер. Таса Кузмановић, помоћ. Началн. Марко Михаиловић, писаръ Окр. I. Ђорђевић, казначей. Јованъ Милосавлѣвић, Начал. среза Подунавскогъ Штабс-Капетанъ, за сына Марка. Марянъ Ђерговић, пензионеръ изъ Радинаца, за сына Михаила. Илія А. Јовановић, практик. Начал. Стефанъ Поповић, практ.

Начал. Стефанъ Петровиѣ, прак. Начал. Милорадъ Милорадовиѣ, прак. Начал. Димитрѣ Нешиѣ, прак. Нач. Сретенъ Михайловиѣ, прак. рад. Яко Накарѣ, кметъ за сына Илю. Юванъ Ристиѣ, бакал. Юванъ Милойковиѣ, за сына Животу. Коста Ювановиѣ, за сына Живана. Василѣ Ц. Митровиѣ, прак. Н. Радомиръ Ёфремовиѣ, прак. Н. Лазаръ И. Михайловиѣ, парохъ Смедеревск. Вунца С. Сренѣ, тргов. Ђорђе Тодоровиѣ, трг. Юванъ Райковѣ, трг. Георги Петровиѣ, трг. Стоянъ Атанацковиѣ, трг. Х. Атанасѣ Х. М. Здравковиѣ, трг. Кузманъ С. Среќковиѣ, трг. Коста Величковиѣ, трг. Иля Кујунѣ, трг. Живко Стефановиѣ, шнайд. Марянъ Нешковѣ, терз. Тодоръ Грунѣ, трг. Петаръ Нешиѣ, трг. за сына Стефана. Анђелко Анастасѣвиѣ, трг. Юванъ Љотиѣ. Марко Розендеръ. Стефанъ Адамовиѣ, бакал. Сава Грунѣ, коларъ. Стефанъ Драгановиѣ, ћурч. Иля Велковиѣ, терз. Риста Исанловиѣ, туфекѣ. Цветко Илиѣ, кафеѣ. Антонѣ Илиѣ, бакал. Михайлъ Лукиѣ, бак. Никола Ђорђевиѣ, бојѣ. Никола Маряновиѣ, абаѣ. Стеванъ Ювановиѣ, дуванѣ. Юванъ Ристиѣ, бак. Живко Стефановиѣ, шнайд. Ђорђе Илиѣ, каф. Стоянъ Вучковиѣ, за сына Драгомира. Риста Исанловиѣ. Михайлъ Ђорђевиѣ. Юванъ Марковиѣ. Яковъ Радовановиѣ. Стоянъ Б. Павловиѣ, за сестру Стамену. Цветко Ювановиѣ, бак. Димитрѣ Стояновиѣ. Таса М. Главашевѣ. Пантелиа Манойловиѣ, дув. Димитрѣ Раденковиѣ. Танасѣ и Тома браћа Яковѣ. Х. Иля Х. Тирѣ. Юванъ Стояновиѣ, за сына Петра. Ђорђе П. Аѣоглиѣ. Стоянъ Яковиѣ, за сына. Юванъ Ђорђ. Топаловиѣ. Живко Басиѣ, ћурѣ за ћерку, Пера Каѣетана сынъ за ћерку. Таса Касаѣиѣ, за сына Янаѣиа. Таса Ристиѣ, за сына Ђорђа. Стефаяъ. Я. Атанацковиѣ. Риста Ђ. Катѣ. Владимиръ Катѣ. Василѣ Марковиѣ. М. Љотиѣ. Янѣиѣ Константиновиѣ, за брата Владимира. Аранђель Стаменковиѣ за сына Ђоку. Петаръ С. Сренѣ. Таса Т. Стояновиѣ. Аврамъ Станковиѣ, кал. трг. Михайлъ Николиѣ, кал. Цветко Нимиѣ, кал. трг. Ёфремъ Ж. Мариѣ, кал. трг. Сима Ђурковиѣ, кал. Сима Ђ. Стефановиѣ, кал. трг. Стоянъ Савиѣ, калѣ. Манойло Костиѣ. Руфимъ Мартиновиѣ, трг. Ђорђе Ювановиѣ.

(Скупљни одъ Г. Димитрѣ Бошковиѣа, практ.)

ГГ. Симеонъ Протиѣ, предсѣдат. Суда Окр. Смедеревск. Танасѣ Марковиѣ, Секрет. Никола Стояновиѣ, Рачуноводит. Ленка, Владимира Васиѣа, писара Суда Окр. Смедеревскогъ за вѣеръ Лепосаву. Лазаръ М. Живковиѣ, Архив. за вѣеръ Милеву. Вуле С. Марковиѣ, писаръ. Миланъ Ювичѣ, практ. за супругу свою Любицу. Живота Т. Паниѣ, практ. Димитрѣ Бошковиѣ, практ. Алекса Р. Стояновиѣ, практ. Начаст. Никола Костиѣ, шлосеръ майсторъ.

(Скупљни одъ Г. Ювана Ристиѣа, ликерѣиѣ.)

ГГ. Димитрѣ Нешиѣ, пошт. Гаврилъ Нешиѣ, калѣ. терз. Риста Ђ. Христиѣ, трг. Стефанъ Станковиѣ, калѣ. трг. Живота Милошевиѣ, калѣ. терз. Димитрѣ Наумовиѣ, калѣ. шуст. Коста Димитрѣвиѣ, калѣ. чизм. Юванъ Здравовиѣ, за сына Павла Т. разр. учен. Цветко Крстиѣ, бакал. Цветко Я. Андревѣ, калѣ. терз.

✂

и Павла 2. Дмитрієв Ђирковићъ, практ. Суда. Јованъ Янковићъ, учитель Ореовачкїй. Дмитрієв Богдановићъ, учитель Лузичкїй. Јованъ Стояновићъ, тргов. марвений, изъ Дробрня окр. Пожарев. срезѣ Моравск. 10 ком. едну за свою кѣрь а остало за споменъ свой. Стефанъ Д. Цацићъ, трг. Јованъ Т. Атанацковићъ трг. свиня. Станое С. Рашићъ, трг. свиняр. Павле К. Стояновићъ, трг. Никола П. Тамбурашъ, трг. Павле Стояновићъ, трг. Ђорђе Поповићъ, трг. Арсеніе добрняцъ, трг. Стойко М. Зорвићъ, тргов. марв. Јованъ М. Андук-вельковићъ, трг. Милько Ранчићъ, трг. за кѣрь Милку. Дмитрієв и І. Ђормитровићъ, трг. Яковъ Васићъ, трг. Стефанъ Тасићъ, бербер. Таса Јовановићъ, меанція. Ђорђе Јовановићъ, молеръ. Ивко Милорадовићъ, меанція. Груа Германовићъ, сарачъ. Ранђелъ Недельковићъ, меанція. Јованча Кочићъ, папуц. Милошъ Георгієвићъ, лецедеръ. Петаръ Мунчићъ, пивтеръ изъ Ковина. Петаръ Крстићъ, мумція. Илія М. Ракићъ, за сына Добросѣва. Ђока Ђ. Илићъ. Станисавъ Савићъ. Миленко Јовановићъ, за сына Дмитрія. Лазаръ Стефановићъ, абація. Иванъ Марковићъ, молеръ. Никола Цаквићъ, за сына Ђорђа учев. Ивко Величковићъ, жителъ Пожарев. Жика Ђурићъ, за кѣрь Катарину. Јованча Цаквићъ; за сына. Дмитрієв Атанацковићъ, ђурчія. Антоніе А. Протићъ. Дмитрієв С. Бошковићъ. Јанићіе Єремићъ, терз. Таса Петровићъ, терз. Марко Ивановићъ, чизмаръ. Андрея Н. Поповићъ, бакалинъ. Міяило Лазарєвићъ, ђурчія. Василіе Колинкићъ. Стойко Микићъ, бакалинъ. Вуле М. Перићъ, бакалинъ. Сима Обреновићъ, шнайдер. Мита Смедер. бакал. Иванъ Марковићъ, иконописац. Иванъ Кузмановићъ, терз. Симеонъ Авакумовићъ, калфа меанц. изъ Поляна Окр. Пожарев. Дина Дамяновићъ, калфа меанцискїй. Петаръ Станоевићъ калфа бакал. Анта Тасићъ, калфа кафец. Ђорђе Дмитрієвићъ, клафа бербер. Тодоръ Богдановићъ, орачъ. Илія Ловтићъ, бывши Кавалѣриста. Милутинь Станисавлѣвићъ, калфа шнайдерск. Јосифъ Милосавлѣвићъ, калфа болтациск. Манойло Милоиковићъ, калфа. Милутинь Миловановићъ, меанція изъ села Кушилѣва Окр. Пожаревачк. Панта Костићъ, меанція изъ села Пр'ова Окр. Пожарев.

НЕРЕСНИЧКА ПОШТА (Окр. Пожаравачко.)

*(Скуплѣни одъ Г. Лазара Дмитрієвића, Настояишка
Поште Нересничке.)*

ГГ. Милія Костадиновићъ, парохъ Кучайнскїй. Аранђелъ Антонієвићъ, ошбтинаръ села Нереснице. Јосифъ Євтићъ, меанція овдашньн.

ЃУПРІЯ.

ГГ. Василіе Тадићъ, болтація. Милое Милутиновићъ, болтація. Иванъ Живановићъ, бакал. Мика Миловановићъ, меанц. Стефанъ Николићъ, бакал. Дмитрієв Анђелковићъ, писаръ Примирит. Суда. Ђорђе Миленковићъ, мумцив.

ровиѣ и Тодоръ Маринковиѣ практ. С. Юванъ Н. Царевиѣ стар. учитель, Мияло Р. Петровиѣ марв. трг. Костантинъ Петровиѣ, Миланъ Ювановиѣ абац. Васа Милетиѣ ѱурчїа, Юванъ Станковиѣ казанцїа.

(Совокупителъ Г. Костантинъ Петровиѣ кафециа.)

ГГ. Стефанъ Петровиѣ учитель Наупарскїй, Милованъ Си-
моновиѣ парохъ Бреснопольскїй, Вучко Шориѣ трговацъ со-
ларскїй, Цветко Ђорђевиѣ ѱурчїа, Марко Ђосиѣ меанцїа, Васа
Миличиѣ казанцїа, Миленко Станойловиѣ казанцїа, Раша
Пантиѣ берберинъ, Милосавъ Драгойловиѣ терзїа, Павле Де-
спотовиѣ кал. терзискїй.

ПРЃИЛОВИЦА (у Окр. Крушевачкомъ.)

*(Скупїо Г. Мойсїло Стефановиѣ учитель школе
Прѣиловичке)*

ГГ. Марко Миловановиѣ Намѣсникъ Бугарморавскїй, Ми-
дадинъ Поповиѣ парохъ Житковачкїй, Василїе Стояновиѣ па-
рохъ Лужанскїй, Мойсїло Стефановиѣ учит. Прѣилов. Спири-
донъ Здравковиѣ ученикъ I. разр. школ. Прѣилов.

РИБНИЦА (Окр. Крушевачко.)

(Скупїо Г. Несторъ Ђорђевиѣ учитель Рибничкїй.)

Г. Яниѣ Миханловиѣ парохъ рибничкїй, Радосавъ Юва-
новиѣ парохъ Почековачкїй, Миланъ Поповиѣ кал. ѱурчискїй,
у Крушевцу Милосавъ Гочаникъ землѣдѣлацъ у доѣмъ рибнику,
Алекса Павловиѣ ученикъ 3-ѣегъ разреда школе рибничке, Сте-
ванъ Роталацъ ученикъ 3-ѣегъ раз. Петаръ Рашиѣ ученикъ
8-огъ разреда, Димитриѣ Милошевиѣ и Ёвта Милошевиѣ уче-
ници 3-ѣегъ разреда 1. кнїгу.

О С А Н И Ц А.

Ђока Лукавиѣ изъ среза Подгорскогъ.

АЛЕКСИНАЦЪ.

ГГ. Ювица Николаевиѣ подполковникъ и кавалѣръ за сы-
на свогъ Юсїфа, Живадинъ Миланковиѣ прота Алексиначкїй
сына Атанвсїа, Милутинъ В. Остоиѣ Секр. Суда за сына Пе-
тра, Стефанъ Чолак-Миханловиѣ I. писаръ Суда, Юванъ Илиѣ

Рачунол. Суда, Д. В. Тодоровићъ Директоръ Карантина Алексиначкогъ, Ђорђе Вучковићъ I. осмотрителъ Карантина Алек. Вуле Янковићъ писаръ Начал. Окр. Алек. Милойко М. Дувњићъ писаръ среза Алек. Ражанъ. Михаиљъ Јовановићъ писаръ Суда за супругу чвою Илину, Ђорђе Марковићъ II. осмотрителъ карантина, Павле Лазаревићъ Гвардіанъ Карантина Алек. Лазаръ Барактаровићъ пис. ђум. за сына Атанасіа, Ангелинъ Кишвалубаць за кћеръ свою Ђансавету. Авратъ Ракићъ практ. Началничества, Ђорђе Марковићъ практик. Начал. Ђорђе Петровићъ за себе и брата, Петаръ Милойковићъ практ. Начал. за брата Велимира, Сима К. Григоріевићъ практ. Начал. Димитріс М. Ракићъ за брата Гаврила. Коста Протићъ, Живко I Поповићъ Практ. Суда Петаръ С. Марковићъ практ. Суда, Владимиръ О. Савићъ практ. ђумрука Алексин. за брата Илию, Стоянъ М. Митровићъ практ. Карантина, Алекса Бошковићъ учитель, Марко Ђорђевићъ учитель Делиградскій. Сотиръ Антоновићъ ком. за свога братаца Димитрія Никарушевићъ, Михаиљъ Антоновићъ, Димитріс Петровићъ за сына свога Николу. Димитріс Васиљевићъ тргов. Алекс. Јованъ К. Протићъ за свою кћеръ Милеву, Јованча I. Таушановићъ трг. Стоянъ Марковићъ косовлянинъ, Мика Б. Живковићъ за брата свога Константина, Милошъ Таушановићъ Арендаторъ меаиц. Милованъ Николићъ за сына Александра Ђорђе Белићъ за сына Тодора, Сима К. Григоріевићъ, Мита Васиљевићъ трг. Никола Јовановићъ кафециа, — Станимировићъ, Миліа Николићъ терсиа, Јованъ Игњатовићъ терз. Павле Пешвићъ за сына Михаила тргов. Јорданъ Давчићъ, Мила Никчићъ табакъ, Н. Алексићъ Јинићъ Стојановићъ павдуръ С. Окр. Алексиначкогъ.

*(Совокупителъ Г. Јованъ Мостићъ ђумрукија
Алексиначкій.)*

Г. Стољко Марковићъ I. осмотрителъ Карантина Алексиначкогъ, Јованъ Здравковићъ прецепителъ ђумрука Алексин. за сына Светозара, Васиљъ Живановићъ управит. Телеграфа, Сима Ђорђевићъ Начал. среза Аражанскогъ капетанъ за сына Алексу, Тодоръ Христовуловићъ Комисіонеръ за сына Ђорђа, Анастасъ Шпарталъ комисіонеръ за сына Марца, Петаръ Димитріевићъ трг. Лазаръ Ђорђевићъ практ. ђумрука Алексинач. Милошъ Милошевићъ Гвардіанъ карантина Алексин. Милошъ Мильковићъ Гвардіанъ карантина Алексиначкогъ, Јованъ Мостићъ ђумрукија Алексиначкій.

Б А Н Я.

ГГ. Јанко Крстићъ, Мавойло Стефановићъ.

Королевство
Многоязычное
1711

400

300
1366.C

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19СрпII 1054/2.2